T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT İÇİNDE KONUMLANAN MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN FİZİKSEL VE PERFORMANS BİLEŞENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

GAMZE GÜLŞEN DURUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ TASARIM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. YASEMEN SAY ÖZER

İSTANBUL, 2018

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT İÇİNDE KONUMLANAN MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN FİZİKSEL VE PERFORMANS BİLEŞENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Gamze Gülşen DURUR tarafından hazırlanan tez çalışması 16.10.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Doç. Dr. Ayşen CİRAVOĞLU

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Doç. Dr. Tan Kamil GÜRER

İstanbul Teknik Üniversitesi _____

ÖNSÖZ

Bana kattıkları, öğrettikleri ve hissettirdikleri herşey için aileme çok teşekkür ederim. Tanıştığım tüm kentler... İyi ki tanışmışız.

Ekim, 2018

Gamze Gülşen DURUR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMA LİSTESİ vi

ŞEKİL LİSTESİ vii

ÇİZELGE LİSTESİ viii

ÖZET ix

ABSTRACT xi

BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1 Literatür Özeti 1
1.2 Tezin Amacı 2
1.3 Hipotez 3

BÖLÜM 2

KENT VE ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİ İLİŞKİSİ 4

2.1 Kent/Kent Merkezi Tanımı 4
2.2 Üniversite/Kampüs Tanımı 6
2.3 Üniversite Kampüslerinin Kent İçinde Yerleşimi 10
2.3.1 Kent İçi Üniversite Kampüsleri 10
2.3.2 Kent Dışı Üniversite Kampüsleri 12
2.4 Kampüste Söyleşiler Üzerinden Kampüs Analizleri 13

BÖLÜM 3

MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN DEĞERLENDİRME KRİTERLERİNİN TANIMLANMASI 18

3.1 Fiziksel İmge ve Bileşenleri 20
3.1.1 Yollar 21
3.1.2 Sınırlar/Kenarlar 23
3.1.3 Bölgeler 24
3.1.4 Düğüm/Odak Noktaları 25

3.1.5 İşaret Öğeleri 27
3.2 Performans Bileşenleri 28
3.2.1 Canlılık 29
3.2.2 Algı 29
3.2.3 Uygunluk 30
3.2.4 Ulaşılabilirlik 30
3.2.5 Kontrol 31

BÖLÜM 4

MİMARLIK FAKÜLTELERİ YERLEŞİM ANALİZLERİ 32

4.1 Fiziksel İmge ve Bileşenlerine Göre Analiz 32
4.1.1 Yıldız Teknik Üniversitesi 32
4.1.2 İstanbul Teknik Üniversitesi 41
4.1.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi 52
4.1.4 Değerlendirme 60
4.2 Performans Bileşenlerine Göre Analiz 60
4.2.1 Yıldız Teknik Üniversitesi 61
4.2.2 İstanbul Teknik Üniversitesi 65
4.2.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi 66

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER 69

KAYNAKLAR 73

EK-A

DENEK HARİTALARI 78

A.1 Yıldız Teknik Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları 78
A.2 İstanbul Teknik Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları 82
A.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları 85

EK-B

KENT VE MİMARLIK FAKÜLTELERİ İLİŞKİ TABLOLARI 89

ÖZGEÇMİŞ 100

KISALTMA LİSTESİ

İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
MSGSÜ	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3. 1 Kevin Lynch'in yol eskizleri [62] 21
Şekil 3. 2 Kevin Lynch'in sınır/kenar eskizleri [62] 23
Şekil 3. 3 Kevin Lynch'in bölge eskizleri [62] 24
Şekil 3. 4 Kevin Lynch'in düğüm/odak noktası eskizleri [62] 26
Şekil 3. 5 Kevin Lynch'in işaret öğesi eskizleri [62] 27
Şekil 4. 1 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi planı [81] 34
Şekil 4. 2 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi görünüşü [81] 34
Şekil 4. 3 Yıldız Teknik Üniversitesi katman-analiz grafiği 35
Şekil 4. 4 Yıldız Teknik Üniversitesi yol analizi 36
Şekil 4. 5 Yıldız Teknik Üniversitesi kenar/sınır analizi 37
Şekil 4. 6 Yıldız Teknik Üniversitesi bölge analizi 39
Şekil 4. 7 Yıldız Teknik Üniversitesi düğüm/odak noktaları analizi 40
Şekil 4. 8 Yıldız Teknik Üniversitesi işaret öğesi analizi 41
Şekil 4. 9 İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi planı [85] 43
Şekil 4. 10 İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi görünüşü [86] 44
Şekil 4. 11 İstanbul Teknik Üniversitesi katman-analiz grafiği 45
Şekil 4. 12 İstanbul Teknik Üniversitesi yol analizi 47
Şekil 4. 13 İstanbul Teknik Üniversitesi sınır/kenar analizi 48
Şekil 4. 14 İstanbul Teknik Üniversitesi bölge analizi 49
Şekil 4. 15 İstanbul Teknik Üniversitesi düğüm/odak noktası analizi 50
Şekil 4. 16 İstanbul Teknik Üniversitesi işaret öğesi analizi 52
Şekil 4. 17 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi planı [89] 53
Şekil 4. 18 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi görünüşü [90] 53
Şekil 4. 19 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi katman-analiz grafiği 54
Şekil 4. 20 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi yol analizi 55
Şekil 4. 21 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi sınır/kenar analizi 56
Şekil 4. 22 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi bölge analizi 57
Şekil 4. 23 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi düğüm/odak noktası analizi 58
Şekil 4. 24 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi işaret öğesi analizi 59

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4. 1 Mimarlık fakültelerinin fiziksel imge ve bileşenlerine göre analizi..... 60
Çizelge 4. 2 Fakülte konumunun tercihe etkisi..... 63
Çizelge 4. 3 Fakültenin çevreye etkisi..... 63
Çizelge 4. 4 Çevre etkisi değerlendirmesi..... 63
Çizelge 4. 5 Fakülte konumunun ulaşımı..... 64
Çizelge 4. 6 Çevre etkileşiminden beklenti..... 64

ÖZET

KENT İÇİNDE KONUMLANAN MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN FİZİKSEL VE PERFORMANS BİLEŞENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Gamze Gülşen DURUR

Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Kentlerin geçirdikleri değişim ve dönüşüm süreçlerinin sonucunda nüfusları artmış, sorunlar ile yerleşim problemleri yoğunlaşmıştır. Nüfus yoğunluğu artışının sürmesi ile kent içi yerleşim alanlarının değeri de yükselmiştir. Kentlerin merkezinde yer alan eğitim kurumlarının, bu değer dönüşümü sürecinde yerleri sorgulanmaya başlanmıştır. Kentsel ihtiyaç öğesi olarak kent içinde önemli bir eleman olan eğitim kurumları bir bir kent merkezlerinden uzaklaşmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, mimarlık eğitiminin verildiği mimarlık fakültelerinin kent içindeki yerinin, Kevin Lynch'in belirlediği kriterlerden yararlanılarak sorgulanmasıdır. Mimarlık mesleği için bir laboratuvar olarak görülen kentlerde, kent içinde yer alan tüm bileşenlerin; yollar, bölgeler, sınır ve kenarlar, işaret öğeleri, düğüm noktaları birikiminin mimarlık eğitimindeki yeri irdelenmiştir. Bu irdelemenin de katkısı ile mimarlık eğitiminde kentsel konumun sorgulanması ve kentsel konumun mimarlık eğitimine nasıl yansıdığının anlaşılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın yöntemi, görüşme yapılan ve kentsel algı haritası oluşturulan deneklerin kent içinde yer alan üç mimarlık fakültesinin (Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) çevresini ve Kevin Lynch'in belirlediği beş kentsel imge kriterini nasıl algıladığı, kent ile nasıl bir algı bağı kurduğu, elde edilen haritalar üzerinden irdelenmesidir. Ayrıca mimarlık eğitimi içerisinde aktif olarak yer alan öğretim elemanları ile yapılmış söyleşi verileri ışığında mimari eğitimde,

fakültelerin kent içindeki konumlarının eğitime yansımaları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu süreç sonucunda elde edilen bulgular ışığında, deneklerin (kent içinde yer alan mimarlık fakültelerinde eğitim almış mimarlık öğrencileri) oluşturdukları kentsel imge haritaları belirlenen her bir kriter ışığında kent ile kurulan yakın bağı göstermiştir. Kent merkezine yakınlık, kentsel öğelere de yakınlık olarak sonuca yansımıştır. Kent merkezinde konumlanmış üç mimarlık fakültesinin(Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) kentin performans kriterleri bakımından da güçlü algısal sonuçları bulunmaktadır.

Kentin temel bileşenleri ile kurulan yakın imgesel bağ, mimarlık eğitiminin kentten aldığı verimi olumlu yönde etkilemektedir. Kenti tanımak ve algılamak noktasında kent içinde konumlanmak mimarlık öğrencilerine kentsel deneyim avantajı sağlamaktadır. Bu sonuçları da destekler nitelikte, 2014 yılında gerçekleştirilmiş bir söyleşi serisi olan, Arkitera Kampüste Projesi'nin sonuçları incelenmiştir. Türkiye'deki mimarlık bölümlerinin idari görevli öğretim üyelerinin söylemlerinden elde edilen eğitim politikası verileri göstermektedir ki; kent içinde yer alan mimarlık fakülteleri kentten olabildiğince yüksek verimlilikte faydalanmayı amaçlamaktadır. Kent dışında yer alan mimarlık fakülteleri ise bulundukları dezavantajlı konumu, kent içinde proje alanları belirleyerek ve kente daha çok yaklaştıracak ders içerikleri yaratarak gidermeye çalışmaktadır.

Mimarlık ve kent arasında birbirini doğuran, birbirinden beslenen bir ilişki vardır. İlişkinin devinimi ve sürekliliği için iki olgunun bağının güçlü kurulması gerekmektedir. Mimarlık mesleğinin eğitimini veren fakültelerin kent içindeki konumları, kurulan ilişkinin doğru işlemesi açısından oldukça önemlidir. Kent merkezinin mimarlık eğitimine, mimarlığın da kentin dinamiklerine yakın olmaya ihtiyacı vardır.

Anahtar Kelimeler: Mimarlık Eğitimi, Kent, YTÜ, İTÜ, MSGSÜ

ABSTRACT

ANALYSING OF THE PHYSICAL AND PERFORMANCE COMPONENTS OF ARCHITECTURE FACULTIES LOCATED IN THE CITY

Gamze Gülşen DURUR

Department of Architecture

MSc. Thesis

Adviser: Assoc. Prof. Yasemen SAY ÖZER

As a result of the transformation and transformation processes of the cities, the urban population has increased, urban problems and settlement problems have intensified. With the increase in population density, the value of urban settlements also increased. The place of education institutions in the center of the cities has been questioned in this value transformation process. As an element of urban need, educational institutions, which are an important element in the city, are moving away one by one from the city center.

The aim of this study is to question the place of the educational institutions in which the architectural education is given by using the criteria determined by Kevin Lynch. In cities seen as a laboratory for the profession of architecture, the role of all components - roads, regions, borders and edges, sign elements, nodes in the city of architecture is examined. With the contribution of this study, it is aimed to question the urban location in architectural education and to understand how urban location reflects on architectural education.

As a method of study, it was examined through the maps how the subjects, who were interviewed and created a map of urban perceptions of three architectural faculties (Yıldız Technical University, İstanbul Technical University, Mimar Sinan Fine Arts University) establish a perceptual linkage with their surroundings and the five urban

image criteria determined by Kevin Lynch. Furthermore, in the light of the interview data made with the lecturers who are actively involved in architectural education, the reflections of faculties in the city on the education in architecture were tried to be determined in the light of the findings of this process, the urban image maps of the subjects (architectural students trained in architecture faculties in the city) showed the close connection with the city in the light of each criterion determined. The proximity to the city center has also been reflected in the result as a proximity to urban elements. The three faculties of architecture located in the city center (Yıldız Technical University, Istanbul Technical University, Mimar Sinan Fine Arts University) have strong perceptual consequences in terms of performance criteria of the city.

The close imaginary link with the main components of the city has a positive effect on the efficiency of architecture education. Being located within the city at the point of getting to know and perceive the city provides architectural students with the advantage of urban experience. The results of the Arkitera Campus Project, a series of interviews conducted in 2014, have also been examined. In the interview, data on education policy obtained from the faculty of architecture faculties in Turkey shows that the faculties of architecture located in the city aim to benefit from the city as high as possible. The faculties of architecture located outside the city are trying to solve the disadvantageous position by identifying project areas within the city and creating course contents that bring them closer to the city.

There is a relationship between the architecture and the city, giving birth to each other. For the relevance and continuity of the relationship, the bond of two cases must be established strongly. The position of the faculties providing education of the architectural profession in the city is very important for the correct functioning of the relationship established. The city center needs to be close to architectural education and architecture to be close to the city's dynamics.

Key words: Architecture Education, City, YTU, ITU, MSGSU

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kent, toplum ve mimarlık birbiri ile güçlenen, dönüşen kavramlardır. Kent ve toplumsal veriler mimarlığın temel konularıdır. Mimarlık kavramının kent içinde güncel gelişimini sürdürmesi noktasında mimarlık eğitimi görevi üstlenmektedir. Mimarlık eğitiminin kent içindeki durumu mimarlık fakültelerinin kentsel varlıkları ile ilişkili olarak gözlemlenmektedir. Tez, mimarlık fakültelerinin kentteki yerleri ve kent-mimarlık fakülteleri ilişkinin irdelenmesine odaklanmaktadır.

1.1 Literatür Özeti

Çalışmanın başlangıcında, verilerin temel konusunu oluşturan kent/kent merkezi ve üniversite tanım ve kavramları incelenerek, örneklerle açıklanmıştır. Bunu yanında Aydemir ve Erkman'ın tanımlarından faydalanılmıştır. Üniversitelerin kent içi konumlanışlarına göre literatürde geçen sınıflandırma şekillleri belirlenmiştir.

2014 yılında internet erişimli bir mimari platformun kent ve mimarlık fakülteleri ilişkisini inceleme amacı ile yaptığı proje (Arkitera kampüste projesi) kapsamında yapılmış olan söyleşiler üzerinden Türkiye'deki mimarlık fakültelerinin yönetici ve akademisyen kadrosu ile yapılan çalışmanın sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışmada yer alan fakültelerin konumları, nitelikleri ve "kent-eğitim ilişkisi" ilkeleri ve yaklaşımları ile analiz edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Tanımları yapılan kavramlar ve söyleşi analizinden sonra çalışmanın asıl yoğunlaştığı nokta olan mimarlık fakültelerinin değerlendirme ve analiz çalışması için kriterler belirlenmiştir.

Şehir plancısı ve bireylerin kenti nasıl algıladığı ve nasıl hatırladığı üzerine akademik çalışmaları bulunan Kevin Lynch'in "Kent İmgesi" ve "Good City Form" adlı

kitaplarından yararlanılarak değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Kevin Lynch'in "Kent İmgesi" adlı kitabından "fiziksel imge ve bileşenleri" teması seçilmiş ve mimarlık fakültelerinin değerlendirme araçlarından ilki olmuştur. Bu kriterler şu şekilde sıralanmaktadır: Yollar, sınırlar/kenarlar, bölgeler, düğüm/odak noktaları, işaret öğeleri.

İkinci kriter değerlendirmesi yine Lynch'in yazdığı "Good City Form" adlı kitabından seçilmiştir. Bu değerlendirme kriterleri Lynch'in belirlediği "Performans bileşenleri" olarak adlandırılmaktadır ve şu şekildedir: Canlılık, algı, uygunluk, ulaşılabilirlik ve, kontrol.

Belirlenen kriterler aracılığı ile İstanbul kenti içinde konumlanmış 3 adet üniversitenin (Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbu Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) kentsel imaj içerisindeki yerleri, kent ile kurdukları ilişki ve kenti algılama yöntemleri irdelenmiştir. Bu çalışma, mimarlık fakültesi yapılarının çevresel verilerine göre elde edilmiş grafikler ile de desteklenmiştir.

Daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Öğrencileri ile yapılan anket çalışmaları değerlendirilmiştir. Bunun yanında kent içi mimarlık fakültelerinden(YTÜ-İTÜ-MSGSÜ) mezun olmuş 10 adet denek tarafından, belirlenen her üç fakülte için de birer adet kentsel imge haritalandırması yapılmıştır. Bu haritalandırma sistemi ile kentsel öğeler ve mimarlık fakültelerinin konumlarının arasındaki ilişki irdelenmiştir.

Ayrıca literatür araştırmaları sırasında Ulusal Tez Merkezi'nden yararlanılarak çok sayıda doktora ve yüksek lisans tezi incelenmiş ve kaynaklarından faydalanılmıştır. Diğer yandan mimarlık dergilerinden Arkitekt, Arrademento Mimarlık, Mimarlık, Betonart dergileri olmak üzere diğer süreli yayınlar ve sempozyum, seminer yayınları takip edilmiştir.

1.2 Tezin Amacı

Mimarlık eğitiminde kentsel konumun sorgulanması ve kentsel konumun mimarlık eğitimine nasıl yansıdığının anlaşılması tezin ana amacıdır. Bu sorgulamanın yol haritası, Kevin Lynch'in kent üzerine yaptığı çalışmalarında belirlediği kriterlere dayandırılarak oluşturulmuş ve kentsel öğelerin mimarlık fakülte yapıları ile olan ilişkisi

irdelenmiştir. Mimarlık eğitimi ve uygulaması için bir laboratuvar olarak görülen kentin, barındırdığı mimari mirasın, sosyal ve toplumsal sinerjinin, kentsel öğelerin mimarlık fakültelerinin kullanıcıları tarafından nasıl bir kent algısı içinde ilerlediği araştırılmıştır.

1.3 Hipotez

Tez çalışmasında elde edilen verilerle, mimarlık fakültelerinin kent içindeki konumlarının, o yapının kentle kuracağı ilişkide etkin bir pozisyonda olduğunun anlaşılması beklenmektedir. Mimarlık fakültesi yalnızca bir yapı olarak değil, kullanıcısına sunacağı deneyim alanları ile de çevresi ile ilişkisinin güçlü olması beklenen bir karakterdedir.

Mimari eğitimin destekleyici unsurlarının kentte barındığı ve ondan ayrı düşünülemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu sebeple mimarlık fakültelerinin kentte yer almasının ve kentten beslenmesinin mimarlık eğitimi için en ideal ortamı yaratacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın odağında da mimarlık fakültelerinin kent ile kurduğu ilişki ve kentten edindiği kazanımların yanında kente kazandırdıkları yer almaktadır.

BÖLÜM 2

KENT VE ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİ İLİŞKİSİ

Üniversiteler tasarlanırken esasında bir kent tasarlanmaktadır. Nasıl ki bir kentin barınma, çalışma, dinlenme ve ulaşım gibi temel bileşenleri varsa, üniversite kampüsünde de aynı bileşenler bir sistem dahilinde bulunur. Konuyu sistematik olarak irdelemek için bu sistemi yönlendirecek kavramların ortaya konması gereklidir [1].

Sistemi yöneten kavramlar kent/kent merkezi/üniversite şeklinde sıralanabilmektedir. Bu kavramlar hakkında yapılan araştırma süreci sonucunda edinilen bilgiler konu altbaşlıklarında şu şeklide ortaya çıkmaktadır.

2.1 Kent/Kent Merkezi Tanımı

Kent tanımlarını incelemeye Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamından başlamak gerekirse karşımıza şu tanım çıkmaktadır. “Sürekli toplumsal gelişmede bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidişgeliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçlarının karşılandığı, pek az kimsenin tarımla uğraştığı, köylere kıyasla nüfus açısından daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi [2].” Bu tanım temel kavram olarak kent hakkında bir izlenim oluşturmaktadır. Daha derinleşmiş bir tanım ve kavram bilgisi için konu üzerine çalışmış araştırmacıların ürettikleri tanımlara bakılması gerekmektedir.

Kent, sadece arazi üzerine inşaa edilmiş yapılar bütününden ibaret değildir. Bunun yanında aslında üzerinde yaşayan nüfus ile bir bütün olarak değerlendirilmelidir [3]. Lewis Mumford kent bilimi üzerine yaptığı çalışmalardan biri olan, Kentlerin Kültürü

adlı yapıtında, “Kent, bir toplumun kültürünün ve gücünün yoğunlaştığı yer, zamanın bir sonucu, toplamıdır” şeklinde bir kent tanımı üretmiştir [4]. Kentsel yaşam ve toplum/nüfus konularının yakın ilişkisi konusunda da çeşitli görüşler bulunmaktadır. İsbir’in nüfus kavramı ile kenti şu şekilde tanımlar: “insan ilişkileri bakımından belirli bir nüfus yoğunluğuna sahip toplumlarda giderilmesi mümkün olan fizyolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçların belirli düzeyde giderildiği; her ülkenin kendi özelliklerine göre kıstaslarını belirlediği fiziki yerleşme alanıdır [5, 6]. Bir diğer nüfus odaklı kent tanımı da Sencer’indir. Sencer tanımında der ki: ”Kent genellikle tarım dışı kesimlerde yoğunlaşmış 10.000’in üstünde bir nüfusu barındıran, farklılaşmış ve örgütlü bir fiziksel, toplumsal ve yönetimsel bütünlüğe sahip olan yerleşimlerdir [7]. Kent kavramının barındırdığı farklı girdilerden bahseden Sezal’ın yaptığı tanımlamada ise, kentin yönetimi, sosyo-ekonomik ve kültürel boyutuna vurgu yapılmış ve kent şöyle tanımlanmıştır: “İdari açıdan kent belirli bir nüfus yoğunluğuna erişen yerleşme birimidir. Sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan kent ise, sosyal yaşamın mesleklere, iş bölümüne, farklı kültür gruplarına göre düzenlendiği, kurumlaşmaların yoğunluk kazandığı, karmaşık insan ilişkilerinin bütün bir günlük hayatı etkilediği yerleşim merkezidir [8].” Kent tanımlarının en kapsamlılarından biri olarak değerlendirilebilecek bir tanım da Bal tarafından ortaya konulmuştur. “Kent, sanayi, ticaret ve hizmet gibi ekonomik etkinliği bulunan, tarımsal ürünler de dahil olmak üzere her türlü ürünün dağıtıldığı, sınırları çizilmiş bir alanda yoğunlaşmış nüfusun sosyal açıdan tabakalaştığı, mesleksel rollerin artarak farklılaştığı, yatay ve dikey hareketliliğin yaygın olduğu, çeşitli sosyal grupları içeren, sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin gittikçe arttığı, merkezi ve yerel yönetimi temsil eden yönetsel kurumların bulunduğu, yerel bölgesel ya da uluslararası ilişki ağlarına sahip heterojen bir toplumdur [9].”

Kent sözcüğünün farlı dillerdeki anlam-sözcük ilişkisi de kent tanımına katkı sağlayacak, kökenine ışık tutacaktır. Latin dillerinde kent (city, civitas) ve uygarlık (civilization), Arapçadaki medeniyet, medeni ve kent (medine) gibi sözcükler arasındaki köken benzerliği uygarlıkların, kentlerden köklendiğini düşünmeye yol açmaktadır. Yunanca’daki kent (polis) kelimesinin de siyaset (politiae) ile aynı kökten geldiği bilinmektedir. Kentsel yaşamın uygarlığın beşiği olarak kabul edilmesi, bazı dillerde,

kibarlık (civilité) ve görgü (urbanité) sözcüklerinin de kent kökünden çoğalmasına sebep olmuştur [10].

Kentin hem kelime kökeni hem fiziki bir olgu oluşu, aynı zamanda sadece insan topluluklarının bir arada yaşadığı bir nüfus topluluğu olmanın çok ötesinde bir kavram oluşu sebebiyle kent hakkında yapılan ve yapılacak olan çalışmalar farklı disiplinlerin iş birliği ve niteliklerini barındırmaktadır. Bu sebeple kent kavramının açıklanmasının tek bir tanım ile yapılması mümkün olamamaktadır [11].

Kent tanımlarının çeşitliliği, kentin barındırdığı zengin niteliklerle eşdeğer olarak artmaktadır. Kent tanımlarının bahsettiği kavramların yanında kentin kendi içinden çıkan bir "kent merkezi" tanımının yapılması da önemlidir. Çevre terimleri sözlüğü bu noktada "kentin en yoğun ve genellikle merkezi iş alanlarının bulunduğu bölgesi" şeklinde bir tanımla kent merkezini açıklamaktadır [12]. Kent merkezleri kentin yoğunluğu ve hareketinin en fazla olduğu noktalardır.

2.2 Üniversite/Kampüs Tanımı

Üniversite kelimesinin kökeni, Fransızca'daki "*Université" kelimesine uzanmaktadır.* Güncel kullanımları şu şekildedir:

- Yüksek düzeyde eğitim, bilimsel araştırma, yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul gibi aynı rektörlüğe bağlı birimlerden oluşan öğretim kurumu,
- Bu tür eğitim, öğretim araştırma yapılan ve üniversiteye bağlı diğer bölümlerin bulunduğu yapı ya da yapıların tümü,
- Üniversitede eğitim ya da yönetimle görevli kişilerin tümü şeklindedir [13, 14].

Türk dil kurumunda yer alan sözlük anlamı irdelendiğinde karşılaştığımız tanım "Üniversiteler, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb Kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumudur." şeklindedir [15].

Üniversiteler, bulundukları kentin en önemli parçalarından birisidir. Kentin yerel yönetimi, mekânın biçimlenişi, ekonomisi, kültürel kimliği açılarından kente etki etmekte, kendi biçimlenişinde de kentten etkilenmektedir [16, 17]. Üniversite kavramı

bir kentin dönüştürücü gücü olabilecek kadar güçlü bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üniversiteler hem Ortaçağ, hem de modern anlamıyla bilim ve felsefe, insan topluluklarının gelişmesi ve toplumsal iş bölümünün ilerlemesi sonucunda doğmuştur [18]. Konu bu açıdan ele alındığında, üniversite kavramının uzun bir geçmişe sahip olduğu ve farklı dönemlerde farklı anlamları kapsayan bir olgu olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalardan edindiğimiz açıklamalarda raslamaktayız ki; tarihte ilk olarak eğitim kurumları, M.Ö. 3000'lerde Sümer'de mabetler bünyesinde doğmuştur. Bir başka yaklaşıma göre de yüksekokullar, temeli müzeye dayanan Eski Yunan'da başlamaktadır. Bilimsel araştırmanın merkezi olarak tanımlanan Eski Yunan eğitim sisteminde benimsenen ilkeler Eflatun'un Academia'sında ve Aristo'nun Lyceum'unda da benimsenmiştir [18, 19]. Üniversite kurumu, Eflatun ve Aristo'nun hiçbir dini ve politik baskı öğesi olmadan öğrencileriyle felsefi konuşmalar yaptıkları ortamdan esinlenerek günümüze kadar evrensel sahnede bağımsız ve tüzel kişiliğe sahip kurumlar olarak "universitas" üniversite adını almıştır. Üniversite ortamı, felsefi tartışma çevrelerinde, akıl sürecini duygusal sürecin önüne alarak kişilerin olayları görerek ve tartışarak farkına varılabilirliğini sağlayan ortamlardır [20].

Geçmişinden bu yana aynı amaçla hayatına devam eden üniversiteler günümüzde yapılan çalışmalarda da yine aynı kapsamda tanımlanmaktadır. Yekrek'in yaptığı üniversite kavramı; eğitim, öğretim ve araştırmaların sürdürüldüğü ve üniversiteye bağlı diğer bölümleri barındıran yapı ya da yapıların tümü ile üniversitede eğitim ya da yönetimle görevli kişileri kapsamaktadır [21]. Ayrıca araştırma projeleri geliştiren, kitlesel eğitimi en üst düzeyde gerçekleştiren, kısa süreli mesleki eğitim vererek topluma hizmet sunan kurumlar olarak hayatın içinde yer alırlar. Üniversiteye anlam katan ve onu fonksiyonel hale getiren nokta onun tüm bu olguları kendi sisteminde barındırmasıdır [22]. Çağdaş yükseköğretimin başta gelen unsuru olan üniversite; ekonomik, sosyal, politik veya teknolojik alanlarda toplumsal dönüşümleri gerçekleştirme görevini üstlenebilecek bir kurumdur.

Üniversitelerin nitelikleri onun amaçları yönünde de açıklayıcı olmaktadır. Üniversiteler kişileri araştırma yapan, bulguları değerlendirebilen, yorum yapma yeteneğine sahip ve

onu kullanabilen şekilde dönüştürme görevini üstlenirler. En önemli amaçları bu kişilerin sahip oldukları donanımı, o kurumun kapısından çıktıktan sonra toplumun sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel geleceğinin oluşturulmasında ve ilerletilmesinde kullanmalarını sağlamaktır [22, 23]. Üniversite kavramı üzerine yapılan tüm bu tanım ve çalışmalar, kavramın oluşumundan ilerleyişine, yıllar içindeki değişimi ve gelişime kadar bir imge oluşturmaktadır.

Üniversite kavramının getirdiği alt başlıklardan birisi üniversite kampüslerinin tasarımıdır. Aydemir, üniversite kampüslerinin tasarım sürecinde; fiziksel organizasyona geçilmeden önce, izlenmesi gerekli olan aşamaları anlattığı çalışmasında şunları ifade etmektedir [24]; ilk olarak üniversite kampüsünün yer alacağı ülke ve bölge koşulları araştırılmalı ve üniversitenin eğitim yöntemleri irdelenmelidir. Ardından kampüs planlamasında ana nokta; öğrenci sayısı ve kampüs nüfusunun belirlenmesidir. Bu sayede elde edilen sonuca göre, üniversitede yer alan farklı mahallerin alanları ve adetleri saptanabilir. Kampüs tasarımının günden güne önem kazandığı dünyada, akademik ortamın yanı sıra, kültürel, politik, sosyal ve ticari bileşenleri de tatmin edebilen uzun soluklu ve etkili bir kampüs tasarım stratejisi geliştirebilmek, geleceğe yönelik kampüs tasarımı için gereken koşullardır. Mimarinin, tasarımın yanı sıra, birçok sosyo-ekonomik girdiyi de içinde barındırdığı günümüzde, bir üniversite kampüsü tasarlanırken, mimarın sorumluluğu yalnızca iyi bir mekan yaratmak değil, aynı zamanda ileri görüşlü bir strateji oluşturup, farklı bileşenler arasında iletişim kurabilmektir. Kampüslerin hem kendi içinde, hem de kentle ilişkisinde varoluşunun meşruluğu ve sürdürülebilirliği açısından bu yaklasım kaçınılmazdır [24-26].”

Üniversite kampüs planlamasına etki eden faktörler farklı akademik çalışmalarda maddelenmiştir. Yekrek’in, çalışmasında, kampüs tasarımına etki eden maddeler şu şekilde sıralanmaktadır;

1. “kampüsün kentle ve yakın çevresi ile olan ilişkileri”,
2. “kampüsün kapsadığı işlevlerin organizasyonu”,
3. “kampüslerde büyüme”,
4. “gelisme ve esneklik imkânları”,
5. “kampüsün iç organizasyonu”,
6. “kampüs ile seçilmiş olan arsanın uyumu”,

7.“kampüs nüfusunun büyüklüğü ve yoğunluğu”,

8.“kampüs dokusu” ve

9.“mimari”.[21]

Erkman yaptığı çalışmada üniversite kampüsleri yerleşme alanları seçiminde göz önünde tutulması gerekli üç kıstastan bahsetmektedir [27]. Bunlardan; birincisi, üniversite-çevre iliskileri ile ilgili kıstaslar; ikincisi üniversite özel nitelikleri ile ilgili kıstaslar ve sonuncusu da arazi maliyeti ile ilgili kıstaslardır.

Üniversite-çevre ilişkileri ile ilgili kıstaslar, kampüs yapısının kent içinde sürdürülebilirliğin ve toplumsal etkileşimin sağlanabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Erkman, Üniversite-çevre ilişkisinin kurulabilmesi için gerekli koşulların bazılarını asağıdaki gibi ifade etmistir;

• Kampüs kullanıcıları ihtiyaçlarını kentten karşıladığı gibi, kent halkı da aynı şekilde üniversitenin sunduğu çeşitli kullanım imkânlarından faydalanabilmelidir.

• Üniversite kentin kültür merkezi niteliğindedir. Kentliye, kültür aktarımında yardımcı olabilmelidir.

• Kentte meydana gelebilecek acil sorunların çözümünde üniversite kente yardımcı olabilmelidir.

• Üniversitenin yaptığı yatırım ve tüketim harcamaları kent ekonomisini olumlu yönde etkileyebilmelidir [27, 28].

Kentlerin, üniversitelerin ve kampüslerin üzerine yapılmış araştırmaların ve tanımların ışığında, çalışmanın ana değerlendirme rotası olarak, bu konularda bilimsel çalışmalar üretmiş olan Kevin Lynch’in belirlediği kriterlerden yararlanılacaktır. Kent plancısı ve akademisyen olan Kevin Lynch’in kent için yaptığı çalışmalar incelendiğinde belirli değerlendirme kriterleri ve araştırma noktaları karşımıza çıkmaktadır. Bu kriterler arasından birincisi fiziksel imge ve bileşenleri, ikincisi de performans bileşenleri şeklinde belirlenmiştir. Bu kriterlerin alt maddelerinin ışığında üniversitelerin kampüs yerleşimlerinin analizinin yapılması ve bu analiz sonucunda bir anafikir elde edilmesi düşünülmüştür. Bu imgenin kent ile olan bağı, ilişkisi ve kentteki yerleşiminin etkileri incelenecek ve tartışılacaktır.

2.3 Üniversite Kampüslerinin Kent İçinde Yerleşimi

Kent üzerine yapılan tanımlar, bunun yanında kent merkezi ve üniversite kavramları hakkındaki çalışmalar ışığında bu kavramların birbiri ile olan ilişkisi bu bölümde incelenmektedir.

Öncelikle üniversite tanımının yanısıra yeni bir olgu olarak karşımıza çıkan kampüs kavramının üzerine yoğunlaşarak, üniversitelerin kentle kurduğu ilişki irdelenmektedir.

Kampus sözcüğünün kökenine baktığımızda, Latince, açık alan ve düzlük anlamına gelen *"campus"* sözcüğünden, ayrıca Fransızcadaki *"campus"* sözcüğünün okunuşu gibi dilimize geçmiştir. Kampüs, bir üniversiteyi oluşturan yapıların içinde bulunduğu arazi (alan ve bütün yapıları), kent içinde veya dışında bir yeşil alan içerisinde kurulmuş akademik köy veya akademik ideallerin fiziksel planlamaya yansıması olarak tanımlanmaktadır. Yüksek öğretimde "kampus" sözcüğünün ilk olarak, 18. yüzyılın ikinci yarısında, Amerika'da Princeton Üniversitesi için kullanıldığı tahmin edilmektedir [14, 29].

Kampüs planlamasını etkileyen eğitimsel idealler, tasarımcıların konuya yaklaşımları, iklimsel girdiler, kültürel gelişim içerisinde oluşmuş mimari karakteristikler, yapı teknolojisindeki gelişmeler, kullanıcıların talepleri, yerleşim alanının fiziksel özellikleri, vb. pek çok farklı faktör bulunmaktadır. Bu sebeple, uluslararası düzlemde, üniversite kampüs yerleşim planları incelendiğinde, birbirinden oldukça farklı pek çok örnekle karşılaşmak mümkündür [14, 27]. Kampüs planlaması konusunda tarihsel süreçte üniversitelerin/kampüslerin gelişimi gözlemlendiğinde, ilk üniversitelerin şehir içinde geliştiği gözlemlenir. 2. Dünya Savaşı sonrasında gereksinimlerin değişmesi ile beraber kent dışı kampüslerle karşılaşılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada üniversite kampüsleri; lokasyon stratejisi üzeriden, kent içi üniversiteler ve kent dışı üniversiteler olmak üzere iki genel başlık altında ele alınacaktır [28].

2.3.1 Kent İçi Üniversite Kampüsleri

Kent içinde yer alan üniversitelerin gelişim tarihi, aynı zamanda üniversitelerin tarihi olarak sayılabilir. İlk üniversiteler kent içindeki bazı evlerde eğitimine başlamışlardır; zaman içinde kilisenin himayesindeki kolejlerden kent içinde üniversite mahalleri

oluşturmaya yönelen bir tarihsel gelişim süreci izlemişlerdir. Britanya'da ise Oxford ve Cambridge, üniversite kentlerine dönüşmüşlerdir [30]. Üniversiteler, tarihi gelişim içinde, kent içinde ayrık kolejler konumundan, ortak binalardan oluşmuş üniversite yerleşkeleri haline gelirlerken, aynı üniversiteyi oluşturan yapıların kent içinde belli bir bölge içinde yoğunlaşmış olarak, değişik yerlere dağılmış oldukları görülmektedir. Bu duruma Türkiye'den örnek vermek gerekirse; Ankara Üniversitesi'nde ve Ayazağa Kampüsü kurulmadan önce İTÜ'de rastlanmaktadır. Kentlerin, henüz birkaç küçük kentten oluşmuş metropollere dönüşmesinden önce, ulaşımın yaya olarak yapılabildiği mesafelerde yer alan farklı binalar büyük iletişim sakıncaları taşımadıkları gibi, kent açısından da olumlu katkılar getiriyorlardı. Kent içi üniversitelerin başlıca problemi olan gelişme ve büyüme, kent topraklarının henüz yoğun olarak kullanılmamış olması sonucu kısmen çözülebiliyor, yeni binalara, gelişme ve büyümelere imkân sağlıyordu [27].

Kentin merkezinde konumlanmış olan ETH Zentrum, IIT ve MIT gibi üniversitelerin elverişli konumları, monokültür strüktürdeki kent içi kampüslerin beraberinde getirebileceği dezavantajları azaltan üniversite kampüslerine örnek olarak gösterilebilir. Kent içi üniversitelere ülkemizden örnekler olarak da; Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi gösterilebilir. Sözü edilen kent içi kampüs örnekleri geçmişi eskiye dayanan üniversite kampüs örneklerindendir. Türkiye'den son dönem örneklerine bakıldığında ise kent içi üniversite örneği olarak Kadir Has Üniversitesi, Bahçesehir Üniversitesi yeni yerleşkesi, Haliç Üniversitesi ve Bilgi Üniversitesi sayılabilir [28]. Bahsedilen yurtiçi örneklerinden son dönem yapılarına bakıldığında bu üniversite kampüslerinin kent içinde kurulup, burada gelişim gösterdiği görülmektedir. Fakat aynı durum geçmişi daha eskiye dayanan örnekler olarak sayılmış üniversite yapılarının hepsi için söylenemez. Örneğin Ege Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi Ayazağa Kampüsü kuruldukları dönemde kent merkezinden uzak konumda iken yakın zamana gelindiğinde kent merkezinin içerisi olarak nitelenecek bir konumda yer aldıkları görülmektedir. Bu bağlamda üniversitelerin çevrelerini geliştirici potansiyele sahip oldukları söylenebilir. Üniversitelerin dönüştürücü gücü göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Gerek

ekonomik gerek ticari konular da dahil olmak üzere kentleri değiştirebilen bir güce sahiptirler [28, 31]. Özellikle kültürel işlevler açısından bakıldığında, söz konusu kentte buunan yükseköğretim kurumlarının gerçekleştirdiği akademik, kültürel ve sanatsal etkinlikler kentin gelişimiyle doğrudan ilşkilidir [32].

2.3.2 Kent Dışı Üniversite Kampüsleri

Üniversiteler Avupa'da başta olmak üzere, 1960 ve sonrasında kent dışında konumlanmaya baslamıştır. Bu durumun başlıca sebeplerini Erkman üç maddede toplamıştır [27].

1. Gelişmenin sınırlanması: Yeni fakülte ve yüksekokulların açılmasıyla öğrenci sayısında olan artışa cevap verecek yeni yapıların kent içinde konumlanamaması.
2. İletişim ve ulaşım araçlarında gelişmeler: İletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesi kent dışı kampüslerin gelişmesine olanak sağlamıştır.
3. Prestij sembolü: Büyük alanlarda en gelişmiş teknolojilerle donatılmış üniversite yapıları inşa etmek yöneticilerce prestij sembolü sayılmıştır.

Bektaş, kent eğer ünversiteye uzaksa, üniversiteyi bir kent olarak düşünmek gerektiğini anlatır. Bu noktada üniversitenin kente müdahale etmesi gerektiğini, kenti öğrencilerin ihtiyaçlarına göre donanımları olan bir mekan olarak tasarlatarak öğrencilere sağlıklı bir ortam yaratmasının zorunluluk olduğunu söyler [33]. Erkman, kent dışı kampüs yapılarının hem olumlu hem de olumsuz taraflarının olduğundan söz etmektedir. Kent dışı kampüs yapılarının beraberinde getirdiği problemlere bakıldığında; üniversiteler kent içinde konumlanırken; kitaplıkları, seminer ve kongreleriyle, müze, sergi ve enstitüleriyle topluma kültürel imkanlar sağlarken, aydın-halk ilişkisini kurabilmekteydi. Fakat üniversitelerin kent dışında konumlanmaya başlaması ile üniversitelerin toplumun gelişmesine olumlu etkileri zarar görmeye başlamıştır. Kent dışı kampüslerin olumlu yönleri olarak ise, yeni ve teknolojik bakımdan ileri seviyedeki mekanlarda öğretim ve araştırma yapabilme imkanlarının sağlanabilmesi, gelişebilme ve büyüyebilme imkanlarının var olması, bilim dalları ve disiplinlerarası iletişim kolaylığının sağlanabilmesi, kampüs içinde ulaşım kolaylığının ve ortak tesislerin yoğun

kullanılabilmesinin sağlanabilmesi sayılabilir [27]. Kent dışı kampüsler; kent merkezine uzak bölgeleri, gelişen ve kentsel yoğunluğa sahip bölgelere dönüştürmeye yönelik potansiyele sahiptir. Bu potansiyel tüm bölgenin gelişimini önemli seviyede etkiler. Örnek olarak Stanford Üniversitesi ve Silicon Vadisi verilebilir. Bu birimler ilk olarak üniversitenin idaresinde gelişim gösterirken, daha sonra kendi yaşam alanlarını kurmuşlardır [28].

Kent dışı kampüslere ülkemiz örnekleri olarak ise Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Celal Bayar Üniversitesi Muradiye Kampüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi Kaynaklar Kampüsü, ODTÜ Ankara Kampüsü ve Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü gösterilebilir. Sözü geçen örnekler arasından ülkemizin ilk kampüslerinden sayılabilecek, ODTÜ Kampüsü'ne bakıldığında birçok ilki barındırması bakımından Türkiye için önemli bir örnektir. Yarışma projesi ile oluşturulan kampüs master planında, kent dışı olarak kurulan kampüs, zaman içerisinde çevresinde yeni bir kentsel alan geliştirmiştir.[28]

2.4 Kampüste Söyleşiler Üzerinden Kampüs Analizleri

Arkitera.com, Arkitera Mimarlık Merkezi A.Ş.'nin 2000 yılından bu yana yayın sahipliğini yaptığı, sadece internet üzerinden yayın yapan bir mimarlık platformudur. Bu platform internet üzerinden mimarlık haberlerini, etkinliklerini, yarışmalarını, projelerini, söyleşilerini ve görüşlerini yayınlamaktadır. Bunun yanında mimari projeler ve onlar hakkında açıklayıcı veriler sunulmakta, mimarlık gündemini meşgul eden ve önem taşıyan konularla ilgili, mimar ya da farklı disiplinlerdeki kişilerle söyleşiler yapılmaktadır.

2014 yılında mimarlık eğitiminde güncel durum tespiti yapmayı amaçlayan Arkitera Kampüste Projesi kapsamında, Türkiye'deki 50 adet mimarlık fakültesinin dekan, bölüm başkanı ve idareci eğitmen kadroları ile görüşülmüş ve bu görüşmelerin sonucunda bir söyleşi dizisi oluşturulmuştur. Bu amaçla söyleşide görüşülmüş her bir mimarlık bölüm idari temsilcisinin söyleşide yer alan söylemleri değerlendirilmiş ve önemli noktalar belirlenmiştir. Değerlendirmede, hala eğitim öğretim hayatına devam etmekte olan 50 adet mimarlık fakültesi tespit edilmiş, yalnızca bu fakülteler değerlendirmeye dahil edilmiştir. Değerlendirme dahilinde elde edilen verilerle bir

tablo oluşturulmuştur. Tablo eklerde yer almaktadır. Tabloda mimarlık fakültelerinin isimleri, kent içindeki konumlanmaları, devlet ya da özel üniversite olma gibi kimlik özellikleri ve tez kapsamında söyleşide belirlenen noktalar sıralanmıştır. Bu tablo yardımıyla Türkiye'deki mimarlık fakültelerinin kent içindeki konum analizleri yapılmış, yapılan analizler sonucu belirlenen konumsal özelliklerin, o üniversitenin eğitmenlerince nasıl değerlendirildiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Mimarlık eğitiminde kentsel konumun sorgulanması ve kentsel konumun mimarlık eğitimine nasıl yansıdığının anlaşılması amaçlanmıştır.

Proje kapsamında yapılmış olan söyleşide, kent ile mimarlık eğitiminin ilişkisini yakından anlamak için geniş bir bakış açısı sunduğu görülmektedir. Mimarlık fakültelerinin Türkiye genelinde kent iç ve kent dışı dağılım analizleri yapılmıştır. Söyleşide yer alan mimarlık fakültelerinden 15'i kent içinde konumlanırken, 35'i kent dışında yer almaktadır.

Kent içinde konumlanmış mimarlık fakültelerinden TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Tayyibe Nur Çağlar, mimarlığın kentte yapılması gereken bir pratik olduğunu, ortamının kent olduğunu belirtmiştir. Mimarlığın sadece yazınsal araçlarla değil nesnelerin de yardımıyla öğrenilmesi gerektiğini söylemiştir [34]. Trakya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Burcu Özgüven kent ile mimarlık arasındaki yakın ilişki ve sıkı bağdan bahsetmiştir. Şehirden uzakta olmanın şehrin dinamizmini hissetme noktasında dezavantaj olduğunu söylemiştir. Mimarlık öğrencisinin kentte yapacağı gözlemin önemine değinmiştir [35]. Kocaeli Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nevnihal Erdoğan kent içindeki konumlarının değerlendirmesi sırasında şehri tanımanın öneminden bahsetmiştir [36]. Aynı şekilde İstanbul teknik Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Saitali Köknar, bulundukları kentsel konumun avantajlarından bahsederken kent ile kurdukları yakın ilişkiyi ve yerinde çalışma şansını anlatmıştır. Mekan ve eğitim ilişkisinin aslında doğrudan kurulan bir ilişki olması gerektiğini ve kenti laboratuvar olarak kullanmanın eğitime katkılarını anlatmıştır [37]. Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Zeynep Uludağ'da aynı çizgide bir düşünce beyan etmiştir. Deneysel kent alanlarına yakınlığın avantajını anlatmıştır [38]. Kadir Has Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Zuhal Ulusoy, kent içindeki

konumlarının mimarlık eğitimindeki etkisini mimarlığın kent ile bir bütün oluşuna vurgu yaparak anlatmıştır. Fakültelerinin konumu sayesinde kentten beslendiğini söylemiştir [39]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sema Ergönül fakültelerinin konumunun eğitimlerine katkı sağladığını ve kent araştırmalarını eğitime yansıttıklarını anlatmıştır. Mimarlığın kentin içerisinde olması gerektiğini söylemiştir [40]. Ted Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Berin Gür Ankara'da kent içindeki konumlanışı ile ilgili kent iletişiminin oldukça güçlü olduğunu ve kent ile ilgili ileriye dönük projelerde yer aldıklarını anlatmıştır [41]. Haliç Üniversitesi Mimarlık fakültesi Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. Jülide Edirne, söyleşideki kent içi üniversitelerin kent hakkındaki görüşlerine paralel bir görüş bildirmiş ve kent içi konumun eğitimde önem arz ettiğini söylemiştir.Kent üniversitesi olmanın çok boyutlu bir kent-üniversite ilişkisi yarattığından bahsetmiştir [42]. FSM Vakıf Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İbrahim Numan daha önce diğer kent içi üniversitelerin de değindiği kentin mimarlık için bir laboratuvar olması durumundan bahsetmiştir. Bunun eğitime katkılarını anlatmıştır [43]. Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nuray Özaslan "Mimarlık, tarih boyunca kentleri inşa eden bir disiplin olmuştur. Kentler de mimarlığın oluşumu ve değişimi için en önemli bağlam ve ilham kaynağıdır." Der. Kent içi mimarlık fakültelerinin kentin imkanlarından cömertçe faydalanabileceğinden bahsetmiştir [44].

Kent dışında yer alan mimarlık fakültelerinden Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Bölümü Başkanı Yrd. Doç. Dr. Tayfun Gürkaş kent dışı konumun dezavantaını gidermek için çeşitli çabaları olduğunu anlatmıştır [45]. Aynı durumda bulunan Mersin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi de kent ile ilişki kurmanın önemi hakkında ve bu konuda yapılan çalışmalar hakkında yaptıkları stüdyo çalışmalarından bahsetmiştir [46]. MEF Üniversitesi Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Arda İnceoğlu mimarlık eğitimi içinde kent ile ilişki kurmayı önemsediklerini anlatmış ve bu konuda yaptıkları çalışmaları değerlendirmiştir [47]. Kentin mimarlık eğitimine katkısı önemsenmektedir. Bununla ilgili ders içerikleri ve çalışmalar yapılmaktadır. Kent içinden proe konuları seçilmekte ve kent-mimarlık bağı kurulmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalarla ilgili KTO Karatay Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi ve İstanbul Kültür Üniversitesi bilgi vermiştir [48-51]. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Dekanı Prof. Dr. Yalçın Yaşar mimarlığın kentin sosyal ve kültürel yaşantısına katkı sağlamasının önemsendiğinden bahsetmiştir. Kentin ekonomisine katkı sağlamasının önemini anlatmıştır [52]. İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin mimarlık eğitimine yaklaşımı da kent ile ilişki kurmak üzerine gelişmiş ve bu konuda çalışmalarına devam etmektedirler. Ders içerikleri açısından kent ile yakın bağ kurulması amaçlanmıştır [53]. Yeditepe Üniversitesi kentin çeperinde kurulmuştur. Söyleşide bu kentsel konumun bir zorluk olduğundan bahsedilmiştir. Mimarlık eğitiminin gidiştını kentsel konumun zorluğunu aşmaya yönelik olarak sürekli revize edilmekte olduğu verilen derslerin içerikleri ile örneklenmiştir. Kent ile bağın güçlenmesi için sürekli geziler düzenlendiğinde bahsedilmiştir. İstanbul'u bir eğitim materyali olarak kullandıklarını anlatmışlardır [54]. Özyeğin Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Gelişim Üniversitesi gibi söyleşide yer alan ve kent dışı konumlanan üniversitelerin mimarlık fakültesi yetkililerinin kent ve mimarlık eğitimi ile olan ilişki üzerine düşünceleri aynı parallelde ilerlemektedir [55-60].

Söyleşide yer alan mimarlık fakültelerinin kent ve mimarlık ilişkisi ile ilgili genel yaklaşımı, kentin mimarlık eğitimi için vazgeçilmez bir öğe olduğu ve bundan faydalanmak için harcanacak çabanın en üst seviyede olması gerektiğidir. Kent ile iletişimde kalma, kentsel konum avantalarını kullanma, bunun yanında kent dışında konumlanmış fakültelerin yaşadığı dezavantajı en aza indirgeme amacı ile mimarlık eğitimini kente taşıyan, proje konularını kent içinde belirleyen ve mimarlık öğrencilerinin kent merkezi ile bağının kuvvetlenmesini amaçlayan eğitim yaklaşımları dikkat çekmektedir. Mimarlık mesleğinin becerilerini kazanma yolunda kentsel tecrübe önemsenmektedir.

Söyleşi genel değerlendirilmesi yapıldığında;

- Mimarlık, kent bağlamından ayrı olması düşünülemez bir pratiktir.
- Bir mimarlık fakültesi olarak kent içinde yer almak, kenti tanımak ve anlamak için önemlidir.
- Kent, mimarlığın laboratuarıdır.

- Kent içinde yer alan kültürel ve sosyal mekanların ziyareti ve tanınması mimarlık eğitiminin kalitesi ve yeterliliği için teşvik edilmektedir.
- Kent dışında konumlanan mimarlık fakülteleri, ders içerik ve işlenişini kenti tanımak üzerine zenginleştirmeye çabalamaktadır.
- Kent içi mimarlık fakülteleri kente de katkı sağlamaktadır.

Noktaları öne çıkmaktadır.

BÖLÜM 3

MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN DEĞERLENDİRME KRİTERLERİNİN TANIMLANMASI

2. bölümde tanımlanan kent/üniversite ve kent merkezi kavramlarının yanında, farklı bir bakış açısıyla Lynch kenti, "netlik kazanmış bölgeleri, belirli sokakları ya da belirli işaretleri kolaylıkla tanınabilen veya kolaylıkla kapsayıcı bir modele girebilecek biçimde ayırt edilebilen bir yapılanma" olarak tanımlamaktadır [61]. Lynch'e göre, bir kent okunaklı olabiliyorsa, tanımlanabilir sembollerle bir doku oluşturup görsel olarak kavranabilmektedir. Bölgeleri, sınırları, yolları kolaylıkla ayırt edilebilen ve bütüncül bir doku içerisinde gruplandırılabilen alanlar kentsel algıyı belirlemektedir. Lynch'in bu tanımlama ve kriterleri çalışmanın da temelini ve yöntemi oluşturan kent imaj öğeleri ile ilgilidir. Fiziksel unsurlardan yola çıkılarak oluşturulan kent imaj öğeleri başlıklar altında toplanmaktadır. Bunlar; yerleşmenin farklı özellikler sergileyen, bu bölgelerin sınırlarını tarif eden sınır/kenar öğeleri, kanal mekânları olan yollar, toplanma dağılma ve aktarma mekânları odak noktaları, dikkat çeken, özellikli yapısal öğeleri olan simgeleri/işaret öğeleridir [62, 63]. Kentsel imaj öğelerinin amacı, bir kentin toplumu yormadan, büyük çabalara ihtiyaç duymadan ve karmaşa ile karşı karşıya bırakmadan bir düzen ve çoğunluk içinde algılanmasını sağlamaktır. Bu algılanabilirlik durumu, fiziksel çevre, toplumsal ilişki ortamında ortak bilgi birikiminin ve simgelerin oluşumuna yardımcı olarak toplumsal bir görevi de üstlenmektedir [63, 64].

Kentsel imaj öğelerini değerlendiren Lynch'in belirlediği kıstaslar diğer araştırmacılarca da kabul edilmiş kavramları, yöntemleri barındırmakta ve kentsel çevreyi ilgilendiren çeşitli disiplinler için geçerli sayılabilecek temel ilkeleri sağlamaktadır. Lynch'in çalışmasını takip eder nitelikte pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir.[65, 66]. Yaşanılan

çevrede, toplumun çevresel karakteri algılama durmunu inceleyen araştırmalar; kentin yapılaşma ve imgesel karakterinin, kentsel algı üzerinde önemli etkisi olduğunu göstermektedir. Lynch'e göre "kentin yapısal öğelerinin anlaşılabilir olması bir yerleşmenin kolay okunabilir ve algılanabilir olmasını sağlar". [62] Rapoport'a göre "insanın var olan biçimlenme kalıplarından haberdar olabilmesi, mekânın kolay okunabilirlik değerlerine sahip olmasına bağlıdır. Ve okunabilirlik, mekanda algılanabilir farklılıkların optimum olduğu durumlar olarak ifade edilmektedir. [67]." Appleyard'a göre "şehirler kullanımsal, karşılık veren ve yorumsal olarak üç şekilde algılanırlar. Birçok elemanın algılanması onların kullanımı ile ilgilidir, karşılık veren algılamada fiziki çevrenin biçimlenme yapısı önemlidir, yorumsal algılama ise yeni bir şehir deneyimi yaşandığında, geçmiş deneyimimize bağlı kalarak ve benzer durumları yorumlayarak şehrin algılanmasıdır [68]." Garling "kentin algılaması ve kavranmasında, mekânsal yönlenmede tercih edilen mekansal formların bir modelinin oluşturulmasıyla etki edilebilir." konusu üzerine çalışmıştır [69]." O'Neill "yapı çevresinin mekânsal görünümünün, gerçek dünyadaki mekânın algılanmasına etki ettiğini" savunur [70]." Golledge ve Stimson tarafından "her günkü yol ve yol ağı kullanım seçiminin bir mekânsal çevreyi tanımayla doğru orantılı olduğu" savunulmaktadır [71]." Hart ve Moore yaptıkları araştırmalarda mekânsal tecrübenin irdelenmesinde kavramsal bir harita görünümünü önemli bir araç olarak kabul etmişlerdir. Bu kavramsal harita ile bölgenin ilişkileri, oluşumları, mekânsal yapılanmalarının kavramsal görünümlerinin algılanmasında mekânsal deneyimini de tanımlamaktadırlar. Mekânın algılanmasında zihindeki görünümün yeniden yapılanması ve bunun mekâna yansıması konusunda araştırmalarını sürdürmüşlerdir [72]. Benzer olarak Dawns ve Stea, çalışmalarında farklı alanlarda ortaya çıkan karmaşık bilgilerin irdelenmesi ve bu bilgileri tanımlamada mekânsal yapılanmanın algılanmasını sağlayan aracın, haritalama süreci olduğunu öne sürmektedirler [73]. Tüm bu araştırmaların ışığında, kent imgesinin algılanabilirliği veya okunaklılığına ilişkin görsel nitelikler ve bunları kentlilerin zihinsel haritalama ile belleklerine iletebilmeleri çok önemlidir.

Lynch'in ortaya koyduğu okunabilirlik kavramı ve öğeleri yalnızca kentler için değil yapılar ölçeğinde de geçerli olmaktadır. Kenti büyük bir organizma olarak var eden, onun küçük birer parçası olan, biraraya geldiğinde kent oluşumuna anlam katan kent

içindeki küçük ölçekli yapılardır. Tıpkı canlı bir organizmanın canlılık özelliğini barındıran en temel yapısı olan hücrelerin taşıdığı özellikler gibi, kentin tüm özelliklerini taşırlar ve benzer mantıkla çalışırlar.

Bir yapının kent ile kurduğu ilişkinin okunabilir olması kullanıcıları açısından oldukça önemlidir. Okunabilir bir ilişki sayesinde yapıda kullanıcıların yapıyı algılaması, kent ile kurduğu ilişkiyi benimsemesi, ortama uyum sağlaması daha kolay olmakta, çalışma performansı ve sonuç olarak yaşam kalitesi artabilmektedir. Aksi durumda kullanıcı kendini bir karmaşa ortamında hissetmekte, çevreyi algılaması zorlaşmakta, bulunduğu ortama yabancılaşmakta ve bu sebepler yapıyı kullanan kullanıcının çevresi ve yapı ile kurduğu ilişkinin veriminin düşme ihtimalini doğurabilmektedir. Bu bağlamda; çalışmada yaşayan bir kenti çağrıştıran Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi üzerinden yapılacak incelemeler ve sonuç öğeleri ile bu mimarlık fakültelerinin içinde bir kent barındırdığı ve kent ile kurduğu sıkı bağ Lynch'in kent imaj öğeleri ile ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu ilişki bağının ortaya konmasından önce, değerlendirme kriterlerinin net bir şekilde ortaya konması önem taşımaktadır.

Kevin Lynch, Kent İmgesi adlı kitabında, bir kentte yaşamanın aslında bir imgede yaşamak olduğunun altını çizer. Kentin caddelerinin, bulvarlarının, tarihi binalarının, köprülerinin ve birçok mekânsal kurgunun algılanışının kişiden kişiye değişmesi, içinde yaşadığımız kentin yapısı hakkında bilgiler vermektedir. Lynch'in kitabında bahsettiği kent imgesinin oluşmasında rol oynayan kriterler ve belirlediği örnek çalışmalar hakkında aşağıdaki bölümlerde ayrıntılı tanımlamalar yapılmış ve bu tanımlamalar üzerinden, bir sonraki bölümde mimarlık fakültelerinin değerlendirilme sonuçlarına ulaşılmaya çalışılmıştır [63].

3.1 Fiziksel İmge ve Bileşenleri

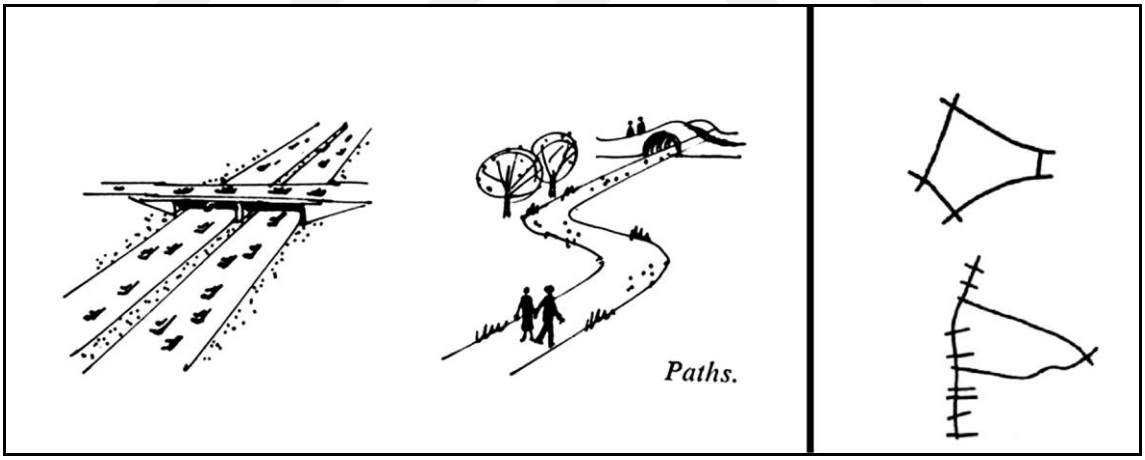
Kevin Lynch, Kent İmgesi adlı çalışmasında mekanın zihinde kalıcı olmasını önemsemekte, mekanların ve yapıların bütünlük içinde olması gerektiğini yani mekanın kimlik ve yapılaşma ilişkisinin bütünlüğünü vurgulamaktadır. İnsanın yatay düzlemde bulunduğu çevreyi tariflerken hangi kent öğelerini kullandığını belirlemeye çalışmış ve kentlerin görünümlerini ve akılda kalıcılığını 5 temel görsel algılama öğesine ayırmıştır.

Lynch'e göre yollar (paths), kenarlar (edges), bölgeler (districts), düğümler (nodes) ve işaret öğeleri (landmarks), kentin kişiliğini ve mekânsal karakteristiğini bizlere sunan başlıca imaj öğeleridir [74, 62].

Mimarlık fakültelerinin değerlendirme kriterleri, Lynch'in kentlerin imgesinin fiziksel unsurlarla değerlendirilmesi için ulaştığı 5 ana kriter üzerinden belirlenmiştir. Kentlerin imgesi gibi mimarlık fakültelerinin kent içindeki imgeleri ve kullanıcıları ile kurdukları bağın kente yansımaları, fiziksel imge ve bileşenleri ile irdelenerek değerlendirilmeye çalışılacaktır.

3.1.1 Yollar

Kevin Lynch'in tanımladığı şekilde; "Yollar, gözlemcilerin alışkanlık ve olanaklara bağlı olarak, ara sıra kullandıkları alanlardır. Bunlar; sokaklar, yaya yolları, toplu taşıma alanları, kanallar ve demiryolları olabilir. Bu öğeler pek çok kişinin imgesinde baskındır. İnsanlar hareket halindeyken kenti gözlemler ve bu yollar üzerinde diğer çevresel öğeleri algılayabilir ve bütünle ilişkisini kurarlar [62]."

Şekil 3. 1 Kevin Lynch'in yol eskizleri [62]

Yol öğeleri kentin tanımlanabilirliğine bağlı bir kriter olarak farklı önem sıralamasını yansıtırlar. Belirli bir aktivitenin yoğunlaştığı yollar kentli için daha önemli bir nokta karakteri taşımaya başlar.

Uzamsal karakteristik özellikler, belirli bazı yolların imgesini güçlendirebilmektedir. Örneğin, son derece geniş veya dar yollar dikkati çekmektedir. Genişlik veya darlık gibi uzamsal niteliklerin önemi, ana caddelerin geniş olması ve tali yolların dar olmasından

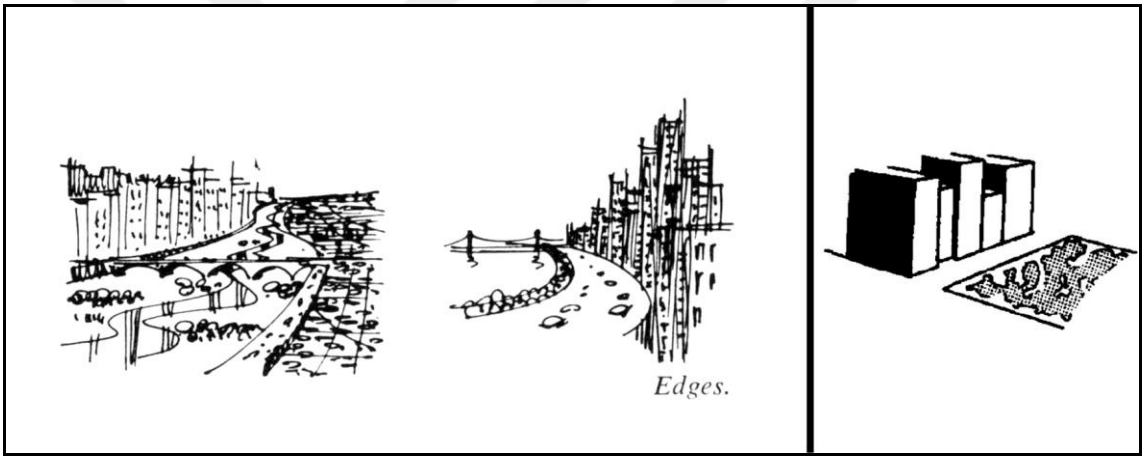
ileri gelmektedir.“Ana” (yani geniş) caddeleri tanıma ve güvenme kendiliğinden gerçekleşmektedir [62].

Özel cephe karakteristikleri de yolları tanımlamakta önem taşımaktadırlar. Bulvar, yol veya arayollara bakan binaların cephe özellikleri sebebiyle ayırtedici bir durum oluşabilmektedir. Kentin özel oluşumlarına yakınlık da bir yolun önemini arttırabilir. Bu durmda, yol ikincil bir sınır olarak işlev görür. Bir yol, deniz kıyısına yakın bir yerde yer aldığı için bile önem kazanabilir. Bu gibi ayırt edici özellikler, yolların kendi görünümleri veya yol üzerinden kendtin diğer alanlarının görülebilir olması dolayısıyla tek başına yolları önemli kılar. Anayolların kimlikten yoksun olduğu veya birbirine karştırıldığı durumlarda, kentin bütüncül imgesini algılamak güçleşmektedir. Sürekliliği olan ve tanımlanabilen yollar işlevsel bir gerekliliktir. Süreklilik öğesi olarak bulvar kenarlarındaki bitkilendirme çalışmaları ya da yola bakan yapıların cephe karakterleri gösterilebilir. Süreklilik konusunda bir diğer etken de isimlendirmedir. Yolların isimlendirmeleri o bölgenin okunabilirliği ve tanımlanabilirliğine yardımcı olması bakımından önem taşımaktadır [62].

Yollar tanımlanabilir ve sürekli olabildikleri gibi yönsel özellikler de taşıyabilirler. Diğerleri arasında farklı bir yönde ilerleyen bir yol kolaylıkla ayırt edilebilir. Yol üzerinde süreklilik gösteren bazı özellikler bazı yerlerde değişebilir. Bu, bir istikamette birikerek artan kimi özelliklerin değişimi aracılığı ile gerçekleştirilir. Bu değişim arasında en çok fark edilen topoğrafik değişimlerdir. İnsanlar yolların istikametini ve başlangıç noktalarını birarada düşünme eğilimindedirler. Yolların nerede başlayıp nerede bittiğini bilmek istemektedirler. İstikametleri ve başlangıç noktaları net bir şekilde bilinen yollar daha güçlü bir kimliğe sahiptir ve kenti bir arada tutmaya yardım eder. Bir yolun yönsel nitelikleri belirlendiğinde, ölçeklendirilmesi de mümkün olmaktadır. Toplam mesafesine bakarak nerede olduğunuzu kavrayabilir ve ne kadar yol aldığınızı veya alacağınızı kestirebilirsiniz. Ölçeklendirmeyi kolaylaştıran özellikler, yön bulma duygusuna da genellikle katkıda bulunur. Beklenmedik yön değişimleri, aynı zamanda, uzamsal algı koridorunu sınırlandırarak ve özgün yapılar için de göze çarpan mekanlar yaratarak görsel algıyı daha da netleştirebilir [62].

3.1.2 Sınırlar/Kenarlar

Lynch'in sınırlar/kenarlar ile ilgili tanımı da şu şekildedir. "Kenarlar, gözlemciler tarafından ulaşım aksları gibi kullanılmayan doğrusal öğelerdir. İki bölge arasında sınır işlevi görür, sürekliliği doğrusal olarak bölerler. Kıyılar, demiryolları, gelişme bölgesi sınırları ve duvarlar kenar öğelerine örnektir. Bu öğeler, koordinat eksenlerinden çok, yanal referanslar gibidirler. Bu tür kenarlar, bazı noktalarında geçişler veren ve iki bölgeyi birbirinden ayıran duvarlar ve iki bölgeyi birleştiren bağlantı noktaları olabilir. Bu kenar öğeleri pek çok kişinin yön bulmak için kullandığı önemli öğelerdendir. Ana hatları su veya duvarlarla belirlenmiş kentlerdeki gibi genellenmiş alanları bir arada tutan bu kenar öğeleri; yollar kadar baskın olmasa da pek çok insan için önemli oluşumlardır [62]."

Şekil 3. 2 Kevin Lynch'in sınır/kenar eskizleri[62]

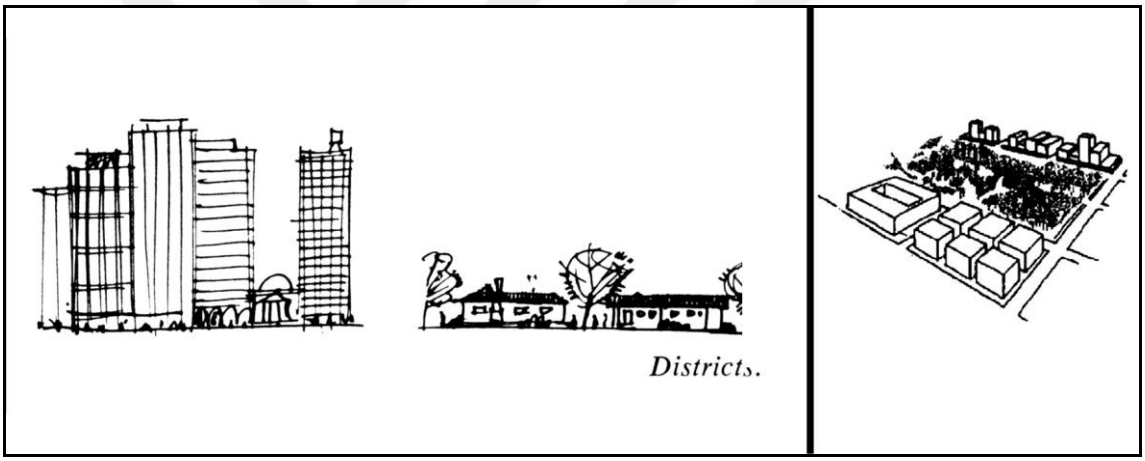
Süreklilik ve görünebilirlik önem arz etse de güçlü kenarlar girilemez olmak zorunda değildir. Çoğu kenar öğesi, ayırıcı engeller olmaktan ziyade birleştirici bağlantı yerleri olma özelliği taşır. Bu etkinin yer aldığı noktalardaki farkları incelemek de ilginçtir. Kenar öğelerini yollar da oluşturabilir. Gözlemcinin yol üzerindeki hareketinin kısıtlanmadığı bu gibi durumlarda sirkülasyon imgesi en baskın imge olarak öne çıkmaktadır. Kenar öğesi genellikle bir yol olarak resmedilir ve sınırları oluşturan karakteristiklerle de desteklenir [62].

Üst kenar öğeleri olarak tanımlayabilecğimiz kent elemanları yükseltilmiş demiryolları ve yollar olabilir. Yer kotunda sınırlayıcı olamayacak üst kenar öğeleri, gelecekte kentte

yön bulabilmenin etkili öğeleri haline gelecektir. Kenarlar da yollar gibi yönsel nitelikler taşıyabilirler [62].

3.1.3 Bölgeler

Bölgeler için Lynch şu tanımı yapmaktadır; "iki boyutlu alanlar olarak algılanır ve kentin orta ve/veya büyük ölçekli bölümlerini oluştururlar. Gözlemci, psikolojik olarak bu alanların "içine girdiğini" hisseder. Bunlar bazı ortak belirleyici karakterleriyle tanınabilirler. Bölgelerin içindeyken tanımlanması oldukça kolaydır, eğer bölge dışarıdan da görünebiliyorsa, aynı zamanda dışsal referanslar için de kullanılır. Kişinin algısında yolların veya bölgelerin baskın olmasına bağlı olarak, kent yapısı bu şekilde oluşturulur. Bu sadece kişinin algısına göre değil, hangi kentin söz konusu olduğuna bağlı olarak da değişir [62]."

Şekil 3. 3 Kevin Lynch'in bölge eskizleri [62]

Bölgeler kent imgesinin temel unsurları olarak sayılmaktadır. Kent içinde yön bulma amacıyla kullanılabilmektedirler. Yön bulma eylemine yardımcı olmalarının yanı sıra bölgeler, kent yaşamının deneyimlenmesinde önemli ve tatmin edici birer öğe olarak ortaya çıkarlar. Kentin tanımlanabilirliği arttıkça, kent içinde belirli bölgeler daha iyi tanınabilmektedir [62].

Bölgeleri belirleyen fiziksel karakteristikler; doku, alan, form, ayrıntı, sembol, yapı tipleri, kullanımlar, işlev, kentliler, onarım durumları ve topoğrafya gibi sınırsız çeşitlilikte bileşene sahip tematik sürekliliklerdir. Sıkışık yapıya sahip kentlerde cephelerin homojenliği -kullanılan malzemeler, modellemeler, süslemeler, renk ve

silüet ve özellikle de pencereler- büyük bölgeleri tanımlamakta temel ipuçlarıdır. Sadece görsel ipuçları değil bunun yanında gürültü, kafa karışıklığı gibi veriler de önemlidir [62].

Bölgelerin çok çeşitli sınırları vardır. Bazıları katı, belirli ve kesindir. Bazıları da yumuşak ve belirsiz olabilir. Varlığı ve nerede olduğu yaklaşık olarak bilinen şehir merkezi alışveriş alanı ile ofis bölgesi arasındaki sınır bu tarz bir durumu örnekler. Bazı bölgelerin ise sınırı dahi olmayabilir. Bazı bölgeler yapısal olarak içe dönüktür. Diğer bölgelerle bağlarını kopartmışlardır. Bazılarıysa dışa dönük bir karakter sergiler. Çevredeki unsurlarla ilişki içindedir [62].

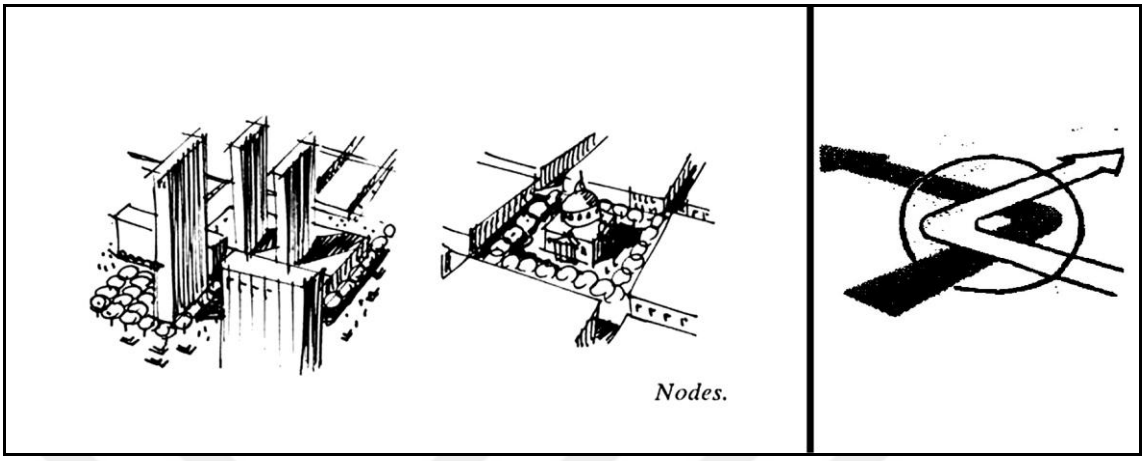
3.1.4 Düğüm/Odak Noktaları

"Düğüm noktaları; gözlemcinin kente girebilmesini sağlayan stratejik noktalardır ve bir noktadan diğerine yol alırken kullandığı yoğun odak noktalarıdır. Öncelikle ulaşım sisteminde kesintilere neden olan kavşaklar olabilirler, kentin bir bölümünden diğerine geçiş noktalarını oluştururlar. Düğüm noktaları, köşe başı faaliyetlerini barındıran veya kapalı bir meydanı oluşturan alanlarsa, fiziksel özelliklerin veya kullanımların yoğunlaştığı alanlar olma özelliği taşır. Bu toplanma noktalarının bazıları, bir bölgenin çekirdeğini ve faaliyet merkezini oluşturur. Bir semboldürler ve etkileri mekana yayılır [62].

Düğüm noktaları, yol kavşakları veya bazı karakteristiklerin yoğunlaştığı noktalardır. Bireyler de bu noktaları kullanabilmektedir. Ancak kent imgesinde kavramsal olarak küçük noktalar olsalar da gerçekte büyük meydanlar, genişletilmiş doğrusal alanlar veya daha büyük ölçekte düşünüldüğünde tüm merkez bölgesini kapsayan büyük alanlar olabilirler. Bu ölçek düşünüldürğünde düğüm noktası yerine odak noktası olarak nitelendirme daha uygun olacaktır [62].

Düğüm ve odak noktalarına kentin 'nüve'si de denilebilir. Doğal olarak bu gibi birçok nokta, hem kavşakların, hem de toplanma alanlarının özelliklerini bir arada taşır. Kavşaklar birçok yolun birleştiği nokta oladuğundan odak noktasının da özelliği, bağlı olduğu yol sisteminin özelliğine göre belirlenir. Tıpkı, kentin nüvelerinin, genellikle faaliyetlerinin bir araya toplandığı noktalar olduğundan bölgelerin niteliklerine

benzemeleri gibi. Böyle bazı noktalar neredeyse bütün imgelerde yer alır, hatta bazı durumlarda imgede oldukça baskındır.” şeklinde tanımlanan düğüm/odak noktaları Kevin Lynch’in belirlediği fiziksel imge bileşenlerinden dördüncüsüdür [62].

Şekil 3. 4 Kevin Lynch’in düğüm/odak noktası eskizleri [62]

Görünmez yol sistemiyle birlikte metro istasyonları da stratejik kavşak noktalarıdır. Teoride, sıradan cadde kesişimleri bile düğüm noktalarıdır. Kent imgesi çok fazla odak ve düğüm noktasını kaldıramaz. Tematik yoğunlaşma da sıkça karşılaşılan odak noktası türlerinden biridir. Kent imgesinin en belirgin noktalarından birini oluşturur. Bir düğüm noktası hem bir kesişim noktası hem de bir yoğunlaşma alanı olabilir. Bir düğüm noktasının tanınabilmesi için güçlü fiziksel formlar muhakkak gerekli değildir. Ancak, mekan bir forma sahipse etkisi çok daha güçlüdür; düğüm noktası akılda kalır [62].

Bölgeler gibi düğüm ve odak noktaları da içe veya dışa dönük bir karakter sergileyebilirler. İçe dönük karakterde bir düğüm/odak noktasında iken insan, üzerinde veya çevresinde bir noktada yer aldığı sırada yönünü tayin edemez; yalnızca bu alandan uzaklaştığını veya buraya yaklaştığını hisseder. Dışa dönük karakterli bir alanda ise yönler açıklanabilir. Ofis bölgesi, alışveriş bölgesi, su kenarı gibi farklı bölgelerle olan ilişkisi belirgindir [62].

Bu özelliklerin çoğu italya’daki ünlü bir odak noktası ile özetlenebilir: Venedik’teki San Marco Meydanı. Oldukça farklılaşmış, zengin ve karmakarışık bir alandır. Kentin genel karakterine ve çevresindeki alanların dar ve kıvrımlı niteliklerine tamamen ters düşer. Kentin en önemli öğelerinden biri olan Büyük Kanal’la sağlam bir bağı vardır ve içine

giren birinin yön duygusunu berraklaştıran bir yapıdadır. İnsan daima bölgeyle açık ve net ilişkiler kurar, her noktasında yerini belirleyebilir [62].

3.1.5 İşaret Öğeleri

Son olarak Lynch'in İşaret öğeleri ile ilgili söylediklerine bakacak olursak şöyle der; İşaret öğeleri, diğer bir noktasal referans kaynağını oluşturur. Ancak, harici öğeler olduklarından, gözlemci bu oluşumların içine giremez. Bunlar çoğunlukla kolay tanımlanabilen fiziksel oluşumlardır; bir bina, bir işaret levhası, bir dükkan veya bir dağ gibi. Kullanımları birçok olasılık arasından yapılan seçimlere bağlıdır. Bazı işaret öğeleri, imgelerde kullanılan daha küçük ölçekli öğelere göre faha yüksekte yer alır ve genellikle birçok açıdan ve uzak mesafelerden görülebilirler. Kentin içinde veya belli bir uzaklıkta olabilirler. Bu şekilde her türlü pratik kullanış için bir yönü sembolize ederler. Kentin ayrıksı kuleleri, altın kubbeleri ya da yüksek tepeleri gibi. Hareketi gayet yavaş ve sıradan olan güneş gibi hareketli bir nokta bile söz konusu olabilir. Diğer işaret öğeleri esas olarak yereldir, sınırlı bölgelerden veya belirli rotalar üzerinde yol alırken görülebilirler. Bunlara örnek olarak sayısız işaret levhası, dükkan önlerindeki ağaçlar, kapı kolları ve buna benzer diğer kentsel detaylar verilebilir, ki bu öğeler pek çok gözlemcinin imgesinde yer alır. Sık sık yapının ve kimliğin anlaşılmasında ipuçları olarak kullanılırlar ve gezintiler esnasında mekan ne kadar tanıdık hale gelmeye başlarsa, kullanılırlıkları da o kadar artar [62].

Şekil 3. 5 Kevin Lynch'in işaret öğesi eskizleri [62]

Olasılıkların çeşitlendiği bir alanda işaret öğelerinin kullanımı, bir öğenin seçilmesine bağlıdır. Bu kategorinin en önemli fiziksel karakteristiği, bağlam içerisinde kolayca hatırlanan, biricik ve tek bir öğe olmasıdır. Belirgin bir formu varsa, artalanıyla tezat oluşturuyorsa ve uzamsal konumu öne çıkıyorsa, işaret öğeleri kolaylıkla tanımlanabilir ve onlara önem atfedilir [62].

Başka bir açıdan bakıldığında kentliler işaret öğelerini başka özellikleri dolayısıyla seçebilirler. Kirli bir kentte temizliği öne çıkaran veya eski bir kentte yeni bir yapı olduğu için işaret öğesi görev görebilir. Bu öğe kimi zaman hoşa gider, kimi zaman da rahatsız edicidir.

Bir öğenin uzamsal önemi, işaret öğesi olarak belirlenmesini iki şekilde sağlar: bu öğe pek çok noktadan görülebilir olmalıdır veya hiza ve yükseklik gibi özellikleri bakımından etrafındaki unsurlarla tezat oluşturmalıdır. Hangi yöne gidileceğine karar verilen bir kesişimde yer alması işaret öğesini güçlendirir. Uzak noktalarda yer alan işaret öğeleri, pek çok noktadan görülebilen önemli noktalardır ve çoğunlukla iyi tanınırlar.

Floransa'daki "Duomo" uzak noktalardaki işaret öğeleri için iyi bir örnektir. Uzaktan-yakından, gece-gündüz hatasız bir şekilde tanınabilir. Hacmi ve hatlarıyla baskındır. Kentin gelenekleriyle yakından ilişkilidir, dini bölgelerle ve geçiş alanlarıyla uyumludur.

İşaret öğeleri, başka etkenlerle desteklenmeyip yalıtılmış bir biçimde var olabilirler. Büyük ve eşsiz işaret öğeleri haricindekiler zayıf birer referans noktasıdır. İşaret öğelerinin ardışık serilerinde, birinin ayrıntısı diğerinin tanınmasını sağlar ve önemli ayrıntılar, bireylerin kent içindeki sıradan gezintilerinde belli hareketlerini tetikler [62].

3.2 Performans Bileşenleri

Bir yere yerleşmek, o yeri kaplamak demektir. Bu sebeple, nesnelerin kendilerinden ziyade, onlar arasındaki ilişkiler sistemi öncelik kazanmaktadır. Bütünü oluşturan öğeler, örüntü içindeki bulundukları yerleriyle tanımlanırlar; sadece kendileri ile değil, ötekine göre konumlarıyla varolurlar [75]. Sönmezer'in de bahsettiği gibi, yerleşmeler arası ilişkiler, mekânı tanıma, anlamlandırma konusunda önemlidir. Bir kentin kullanıcısı yoluyla performansının değerlendirilmesi için kıstaslar belirlenmiştir. Kentin performans değerlendirmesi amacıyla belirlenmiş bu kıstaslar kentin bir parçası olan

kent içi mimarlık fakültelerinin özelinde irdelenerek mimarlık fakültelerinin kent içindeki konumlarının mekânsal algıdaki etkisinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Kevin Lynch'in belirlemiş olduğu fiziksel imge ve bileşenlerinin detaylı tanımlarının yapılmasının ardından kentsel ve yapısal olarak performansın değerlendirilmesi için yine Lynch'in "Good City Form" adlı kitabında bahsettiği performans bileşenlerinin tanımlanması, yapılan çalışmanın daha detaylı bir şekilde irdelenmesini sağlayabilecektir.

İyi olarak değerlendirilebilecek bir kentin performansı, kentin kullanıcısına biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel gereklilikleri sağlayabilme derecesi ile belirlenir. Kevin Lynch "Good City Form" adlı kitabında bu gereklilikleri 5 noktada özetlemektedir. Bu 5 nokta şu şekildedir [76]:

3.2.1 Canlılık

Canlılık kriteri Kevin Lynch'in açıkladığı şekilde; yerleşim şeklinin yaşamsal değerleri, insanın biyolojik gereksinimlerini ve yeteneklerini desteklediği derecesi, her şeyden önce türlerin hayatta kalmasını nasıl koruduğudur. Bu kriter insan yaşamını odağına alan bir yaklaşıma sahiptir [77]. Canlılık algısının değerlendirilmesi günümüz kentlerinin insan yaşamını odağa alan, bunun yanında toplumun farklı yaşamsal ihtiyaçlarına da cevap veren mekanlarının irdelenmesi ile yapılmaktadır. Bir kentin, kullanıcısının imgesinde canlı olarak kalmasında kent içinde yer alan sosyal, kültürel, tarihi öğelerin yoğunluğu, kentliye yakınlığı etkilidir. Ayrıca kent içinde ihtiyaç duyulabilecek toplumsal öğelerin tanımlanabilir vasıflarda varlığını hissettirmesi canlılık kriterinin değerlendirilmesi noktasında önemlidir.

Mimarlık eğitiminin temel değerlerinin yoğunlaştığı kent merkezleri, kentin canlılık kriter değerlendirmesi açısından ilk akla gelen noktalardır. Bu sebeple kent merkezi ve mimarlık eğitiminin birbiri ile olan devinimli ilişkisi bu kriter üzerinden incelenecektir.

3.2.2 Algı

Yerleşimin, zihinsel olarak zaman ve mekânda ne ölçüde farklılaşabileceği ve yapılandırılabileceğinin, sakinleri tarafından açıkça algılanabildiğinin derecesidir. Aynı

zamanda, zihinsel yapının onların değerleri ve kavramları ile bağlanma, duyumsal ve zihinsel yeteneklerimiz ve kültürel yapımızdaki ortamlar arasındaki eşleşme derecesidir [77]. Kent içinde mekânsal değerlendirmenin temel noktası o mekanı algılamaktır. Algıyı etkileyen tüm faktörler toplumun kent ile ilgili beklentilerini de değiştirebilmektedir. Deneyimlenen mekânın zihinsel ve fiziksel olarak algımızla eşleşmesi mekandan beklediğimiz performans değerini değerlendirmemize ortam sağlayacaktır.

3.2.3 Uygunluk

Eylem (işlev) ve fiziksel şehir (form) arasındaki eşleşmedir. Bir yerleşimin, mekânsal ve zamansal dokusunun, sakinlerinin süregelen davranışlarına ne kadar uyduğunu ifade eder [77]. Biçim ve davranış kalıpları arasında uyum olduğunda insanlar rahat hisseder. Aksi durumda, uyumsuzluk ya da uyum azlığı orayı rahatsız ve o bölgeyi kullanması zor bir yer haline getirir [76]. Kentlerin içinde bulundukları büyüme ve gelişme süreçlerinin sonucunda işlevinden kopuk kentsel yerleşim noktaları ortaya çıkmıştır. Bu noktalar ne insanın temel ihtiyaçlarına ne de toplumun kentten beklentilerine cevap verememektedir. Kent ile uygunluk bu noktada önem kazanmaktadır. “Uygun olmak” sadece tek bir değerlendirmede değil birçok kentsel öğe irdelenmesi anlamında da önemlidir.

3.2.4 Ulaşılabilirlik

Ulaşılabilecek unsurların miktarı ve çeşitliliği dahil olmak üzere diğer kişilere, faaliyetlere, kaynaklara, hizmetlere, bilgilere veya yerlere ulaşma becerisidir [77]. Kent için temel ihtiyaç değerlendirmesi yapıldığında ulaşım konusu değerlendirmenin önemli noktalarından birisi olacaktır. Ulaşımın kentsel ihtiyaçlardan faydalanma, kenti algılama, kenti geliştirme gibi belirleyici noktaları vardır. Her bir kent parçası için ulaşım kriteri önemlidir. O kent parçasının gelişebilirliği, büyüyebilirliği, değeri ve yaşam standardı üzerinde etkiye sahiptir. Kent içinde yer alan ana ulaşım aksları, ara bağlantı yolları ve kılcal yollar kenti besler. Bu sebeple ulaşılabilirlik kriteri kentsel algıyı etkileme gücüne sahiptir.

3.2.5 Kontrol

Mekan ve faaliyetlere erişim ve erişimin derecesi, bunların yaratılması, onarılması, değiştirilmesi ve yönetimi, bunları kullanan, işleyen veya içinde yaşayanlar tarafından kontrol edilir [77]. Kontrol mekanizması kentsel bir parça üzerinde kullanıcısının söz sahibi olma derecesini sorgulamaktadır. Bir toplumun paylaştığı kentsel parçanın sahip olduğu yönetimsel ve yaşamsal faaliyetlerin yine o toplum tarafından ne derece kontrol edilebildiği, erişilebildiği ile ilgili bir irdelemedir.

BÖLÜM 4

MİMARLIK FAKÜLTELERİ YERLEŞİM ANALİZLERİ

Tezin 3. Bölümünde değerlendirme kriterleri olan Kevin Lynch'in kaleme aldığı "Kent İmgesi" kitabında yer alan kriterler açıklanarak, yapılacak olan değerlendirmenin hangi temelde yürütüleceği tanımlanmış yapılan tanımlamalar sonrasında da bu üniversite yerleşkeleri içinden mimarlık fakülteleri özeline inerek bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç dâhilinde tezin 4. bölümü, mimarlık fakültelerinin kent içindeki konumlarının, mimarlık fakültelerini deneyimleyenler açısından nasıl bir kent imgesi oluşturulmasına ortam hazırladığı ile ilgili olacaktır.

4.1 Fiziksel İmge ve Bileşenlerine Göre Analiz

Diğer bilim dallarının eğitim yaklaşımlarından farklı olarak, mimarlık eğitimi, öğrencinin tüm duyuları, duyarlılıkları ve fiziği ile çalışmasını gerektirir. Mimarlık eğitiminde, sanat uğraşısında da olduğu gibi, aklın, gözün ve elin beraber çalışma yeteneği geliştirilmelidir. Bu yetenek, mimarlık öğrencisinin çevresi ile yakın ve doğrudan ilişkiler kurmasına yardımcı olur ve estetik algı potansiyelini geliştirir. Mekân, malzeme ve tüm duyulara yönelik çok boyutlu öğeleri özümseyebilmek için öğrencinin fiziksel ve duyusal yapısı ile olaya yaklaşması gereklidir [78].

4.1.1 Yıldız Teknik Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi'nin kuruluş tarihçesine bakarsak; Galata Sarayı'nda yollar, geçitler ve köprüler nezaretine bağlı bir kurum olarak 1874 senesinde Turuk-u Muabir Mekteb-i Âli'si adı ile kurumsal hayatına başlamıştır. Hasan Ali Yücel tarafından hayata geçirilen, "Her ile bir teknik okul projesi" kapsamında 1937 senesinde İTO (İstanbul

Teknik Okulu) adıyla Yıldız Sarayı'nın içinde tahsis edilen alanlarda eğitime açılmıştır. 1942-43 öğretim yılında mimarlık şubesine dönüşmüş ve dört yıllık eğitim vermeye başlamıştır. 1969 yılında ismi İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (İDMMA) olarak değişmiş, bunun yanında Mimarlık Şubesi de Mimarlık Bölümü adını almıştır. 1992 yılında son isim değişikliği yapılmış ve Yıldız Teknik Üniversitesi adını almıştır.

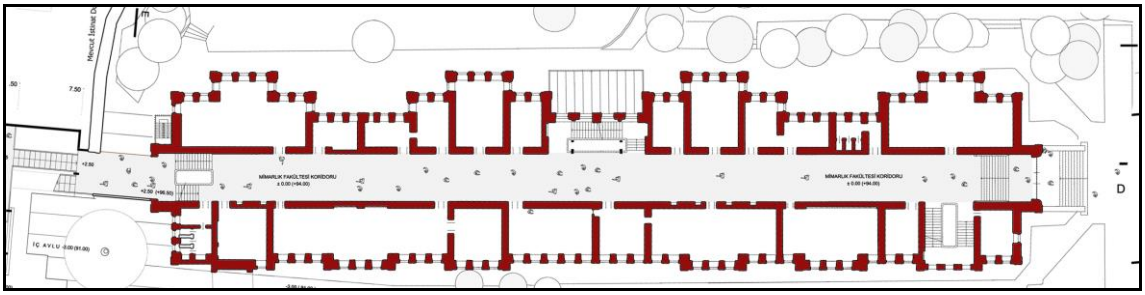
1942 yılında İstanbul Teknik Okulu'nun bir bölümü olarak eğitim hayatına başlayan Mimarlık Fakültesi, lisans seviyesinde Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama ve Kültür Varlıklarını Koruma bölümleri, 11 uzmanlık programı (bilgisayar ortamında mimarlık, bina araştırma ve planlama, mimari tasarım, mimarlık tarihi ve kuramı, rölöve ve restorasyon, yapı, yapı fiziği, kentsel koruma ve planlama, kentsel mekân organizasyonu ve tasarım, kentsel dönüşüm ve planlama, peyzaj planlama) ile, 1300'den fazla lisans, 350'den fazla yüksek lisans, 150 doktora öğrencisi ve 10000'den fazla mezunla eğitim hayatına devam etmektedir.

Yıldız Kampüsü sınırlarında yer alan Mimarlık Fakültesi, yapımı 1880'lere dayanan tarihi kışla yapısında eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Fakülteye bağlı olan bölümler şu şekilde sıralanabilir:

- Mimarlık Bölümü
- Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
- Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım [79].

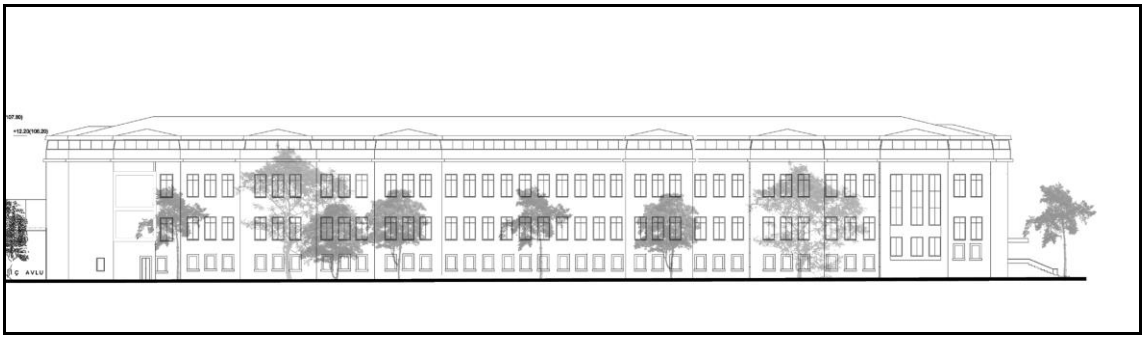
Tarihsel gelişim süreci bu aşamalardan geçmiş olan Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık fakültesinin fiziksel yerleşim ve gelişim süreci de önem taşımaktadır. Yıldız Teknik Üniversitesi Türkiye'nin en büyük şehirerinden İstanbul'un merkezinde yer alan semtlerinden biri olan Beşiktaş ilçesinin Yıldız mahallesinde, tarihi değeri yüksek bir yapıda yer almaktadır. Hali hazırda Mimarlık Fakültesi'nin eğitim hayatını sürdürdüğü yapı kesin olmamakla birlikte II.Abdülhamid döneminde, 1880'lerde yapılmıştır. Yapının ilk yıllarındaki kullanımı konusunda birden fazla kaynaktan alınabilmiş bilgi ve yeterli belge yoktur. Padişahın kızları ile evlenen ailelerin oturduğu "Damatlar Dairesi" olarak da tanımlanmış yapının, 1877-1909 tarihleri arasında kullanımının dönüşüme uğramış olması ihtimali de bulunmaktadır. 1886-1900 tarihleri arasında yapılmış ve Yıldız Sarayı'nda yer alan Havagazı şebekesi ve lambalarını gösteren bir planda görülmektedir

ki bu yapının dört bölümü bulunmakta ve bunlardan bir kısmını plan şemasına işlenmiş olup yapının oriinal durumu ile ilgili bilgi vermektedir. 1937 yılına ait bir yerleşim planında bu yapının doğu cephesinde 4 ayrı girişin bulunduğu görülmektedir [80].

Şekil 4. 1 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi planı [81]

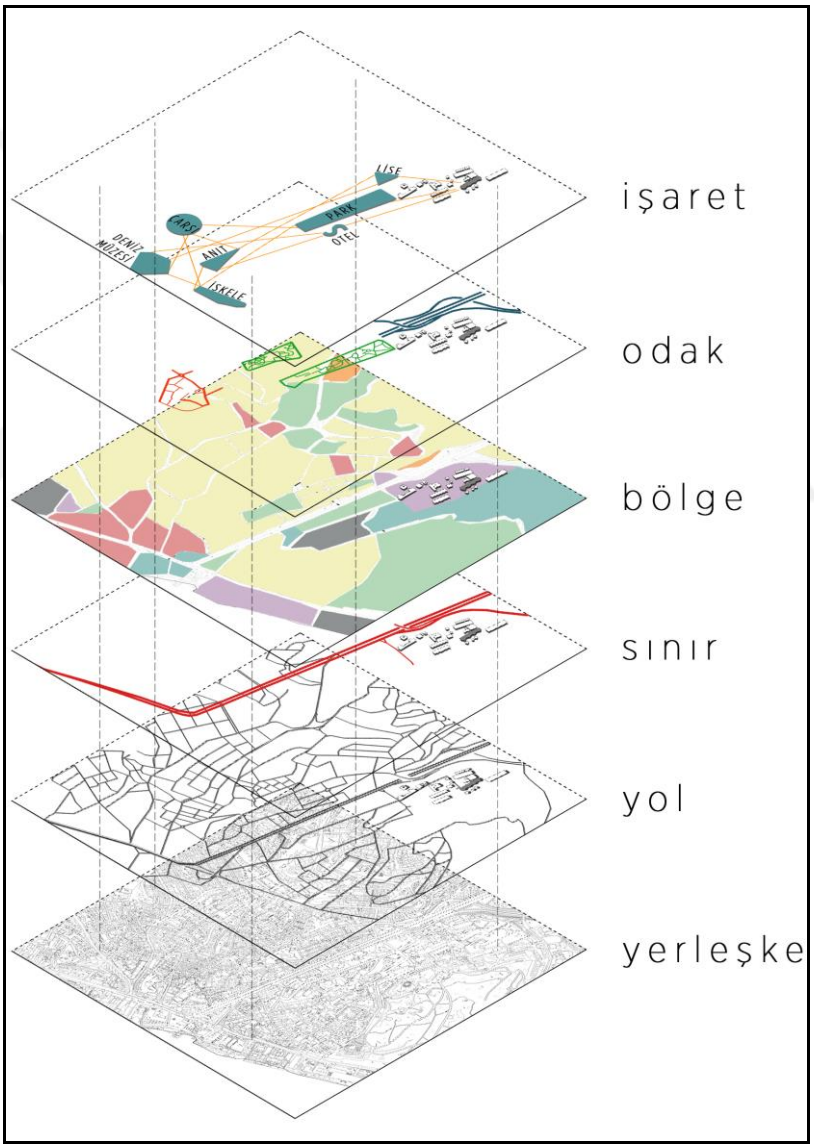
1937 yılında Teknik Okul'un Yıldız'a taşınması ile bu yapıda da düzenleme ve onarıma gidilmiştir. Prof. Emin ONAT'ın çalışmış olduğu proje ışığında, 1939 yılında yapının dış duvarları ve hattı korunmuş iç bölümde yer alan dört ayrı bölüm kaldırılmış, bir orta koridora çıkan derslikler ve atölyelerden oluşan bir plan uygulamaya konulmuştur. Kâgir duvarlar üzerine oturan ahşap veya putrelli volta döşemelerin oluşturduğu orijinal taşıyıcı sistem, dış duvarlar değiştirilmeden, betonarme döşemeli bir sistem olarak yeniden kurgulanmıştır. Yapının eski fotoğraflarında karşılaşılan, dış cephe süsleme öğeleri, silmeleri, kat kornişleri, pencere söve ve alınlıkları tamamen kaldırılmıştır. Merdiven evleri, giriş cephesi ve arka cephe, yukarıdan aşağıya camekân yapılmış, dış cephenin kâgir kısımları da dönemin mimari anlayışına uygun olarak tarak sıva yapılarak tamamlanmıştır [80].

Şekil 4. 2 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi görünüşü [81]

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin yapısal geçmişi ve mimarisi hakkında çeşitli kaynaklar incelenmiş ve yapıyı ifade edecek şekilde açıklanmıştır. Yapıya ait plan ve görünüşler de yapının karakteristik özelliklerinin algılanmasında yardımcı öğe olarak

kullanılmıştır. Yapının sadece kendi başına bir karakteristiği yoktur. Aynı zamanda kent içinde kapladığı alan, sahip olduğu kentsel veriler de yapının kentli tarafından algısını belirlemektedir. Mimarlık fakültesi yapısının kentsel imgedeki yerini irdelemek için belirlenen 5 kriter (işaret öğesi-odak, düğüm-bölge-sınır-yol) incelenecek ve yapılan denek görüşmelerinden elde edilen veriler değerlendirilecektir. Değerlendirme kriterlerinin birbirinden ayrı düşünülmesi olanaksızdır. Bu sebeple, kentte de karşılaştığımız gibi her bir kriter bir katman olarak izlenmelidir. Kentsel katmanların birikmesi sonucu da o kent parçasının algısal kimliğinin anlaşılması amaçlanmaktadır.

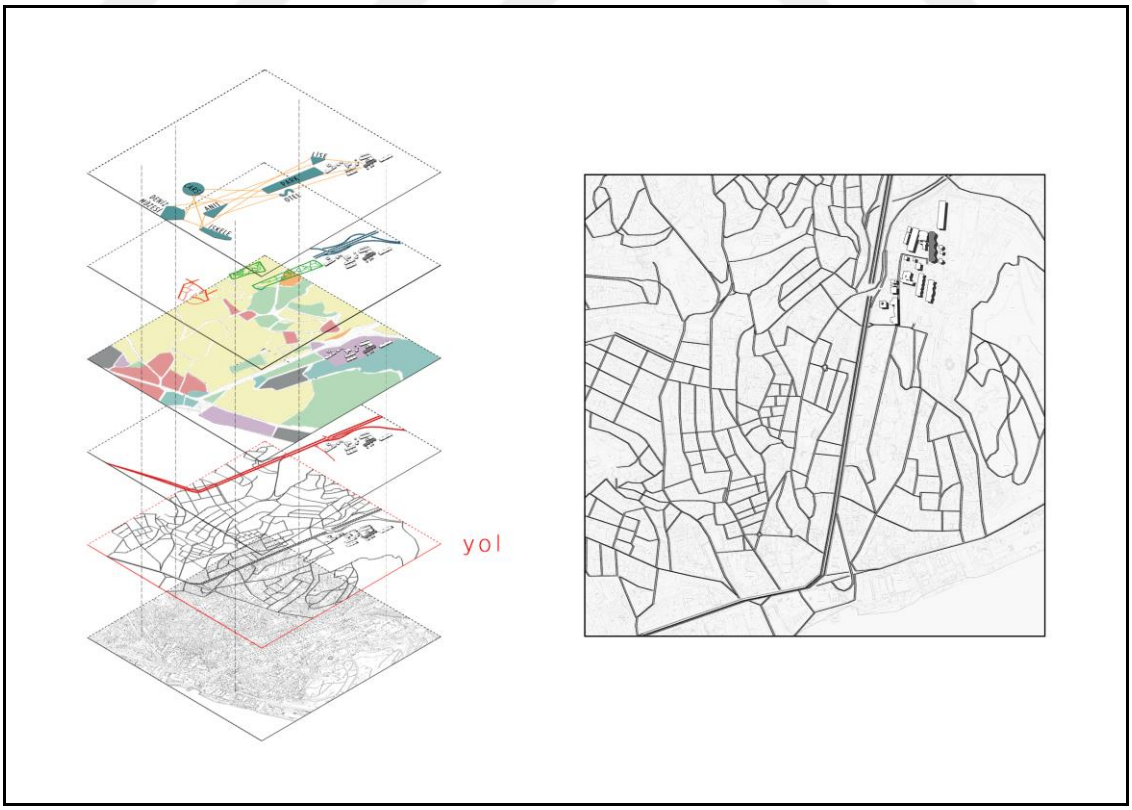

Şekil 4. 3 Yıldız Teknik Üniversitesi katman-analiz grafiği

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının çevresinde mevcut yolların doku okuması yapıldığında çeşitli ana aksları saptamak mümkün olmaktadır. Beşiktaş sahil

başlangıçlı olarak, Büyükdere caddesine değin uzanan eğimli topoğrafyada ana ulaşım arteri olarak Barbaros Bulvarı yer almaktadır. Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Yıldız kampüsü de bu aksa eklemlenmiş şekilde Barbaros Bulvarı'nın kenarında yer almaktadır. Mimarlık fakültesinin İstanbul'un belirgin ulaşım akslarından biri olan Barbaros Bulvarı'na yakınlığı, yol ağı haritasında ve dolayısı ile kent imajı oluşumunda önemli bir veri oluşturmaktadır. Barbaros Bulvarı gibi ana arter karakteristiğindeki bir yol ağını destekleyen yanal yollarla mimarlık fakültesi çevresinde bir ağ sistemi mevcuttur. Yapı bu yol ağı ile çevrelenmiş olup kentin ana oluşumuna / karakterine erişim potansiyeli yüksektir.

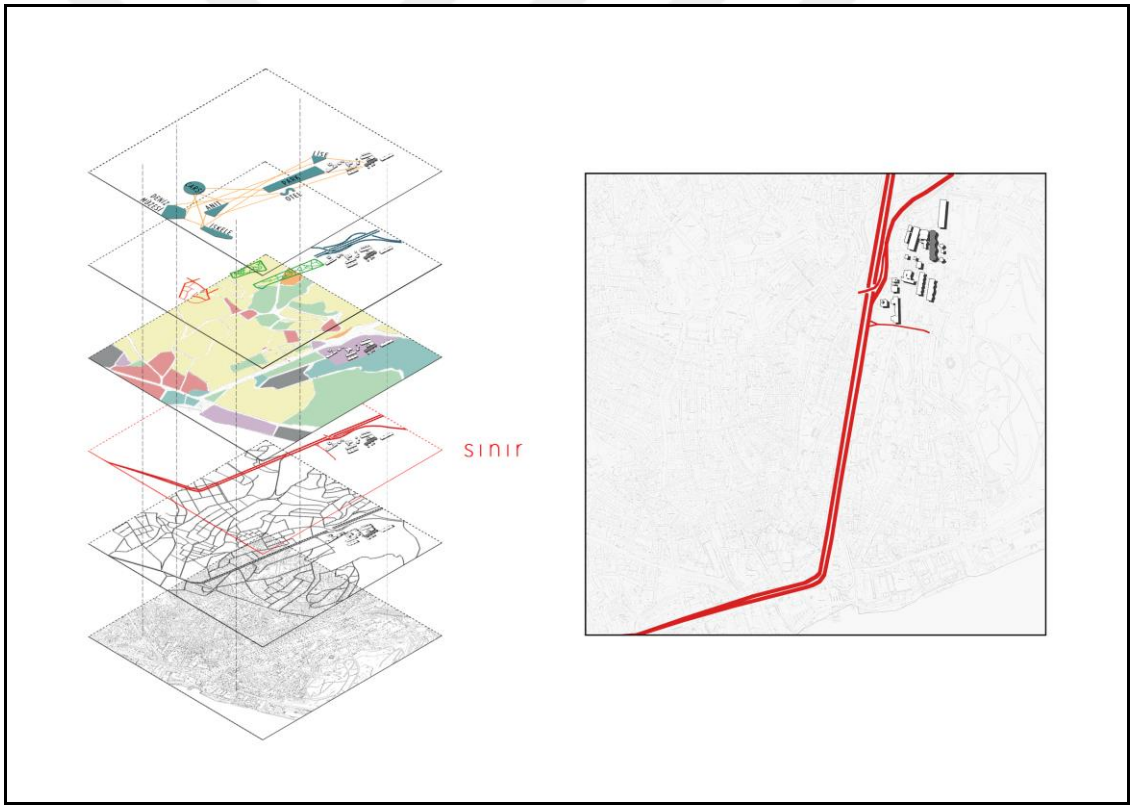
Deneklerle yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen verilerde görülmektedir ki; kentlinin algısında, Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Kampüsü'nün önünde yer alan ve yoğun bir kullanıma sahip olan Barbaros Bulvarı oldukça önemli bir kentsel öğedir. Her bir denek, oluşturduğu kentsel algı haritasında bulvara yer vermiştir ve hatta bölgenin tanımlayıcı karakteri olarak bulvar öne çıkmıştır. Barbaros bulvarının sahile kadar uzayarak Yıldız Teknik Üniversitesini iskeleye bağlaması durumu da kentsel imge haritasında belirgin olarak yer alan bir durum olmuştur.

Şekil 4. 4 Yıldız Teknik Üniversitesi yol analizi

Mimarlık fakültesi çevresinde sınırlayıcı özellikte doğal eşikler bulunmamaktadır. Bununla beraber Yıldız Teknik Üniversitesi'nin eklemlendiği ve boylu boyunca uzanan Barbaros Bulvarı en belirgin sınırlayıcı/kenar öğe olarak yer almaktadır. Bu ana sınırlayıcı öğenin yanı sıra Barbaros Bulvarı ile kesişen D100 bağlantı yolu da mimarlık fakültesinin yapısal sınır ve kenar öğesi olarak sayılabilir. Bu her iki sınır/kenar karakteristiğindeki öğe, yapının kent ile kurduğu iletişimde belirleyici nitelik taşımaktadır. Kent imajının oluşumu ve yapı ile kent arasındaki iletişimin sağlanma biçimine şekil veren durumlardandır.

Denek haritaları da göstermektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi'nin en belirgin sınır ve kenar öğesi karakterini Barbaros Bulvarı yansıtmaktadır. Bu öğe o bölgenin hem ana ulaşım hattı hem de sınır öğesi olma karakterindedir. Her iki durum bir aradadır.

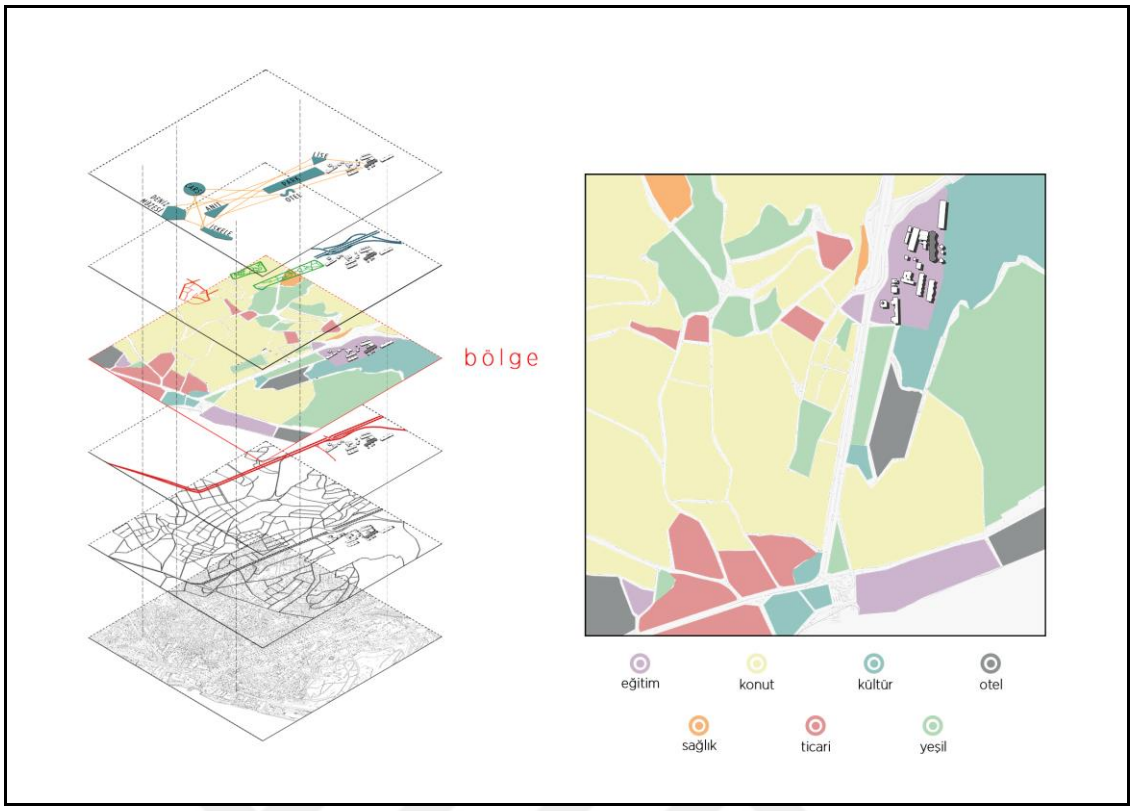

Şekil 4. 5 Yıldız Teknik Üniversitesi kenar/sınır analizi

Mimarlık fakültesi Yıldız Kampüsü'nün bulunduğu alanda kentsel doku çeşitli noktalarda bölgesel farklılıklar içermektedir. Bu bölgeler temelde konut, ticari, eğitim, sağlık, kamusal-yeşil ve kamusal-kültür şeklindedir. Konut bölgesi Barbaros Bulvarı'na dokunan ama daha içeride yoğunlaşan bölgelerdir. Barbaros Bulvarı ve Ihlamurdere

Caddesi arasında kalan alan yoğun konut kullanımının olduğu bölgedir. Bu bölgede yoğun konut kullanımının yanı sıra ticari öğeler de bulunmaktadır. Beşiktaş, Köyiçi kısmına doğru yoğunlaşan ticari kullanım alanları buralarda da çeşitli yoğunluklarda yer almaktadır. Barbaros Bulvarı'nın kenarında yer alan eğitim (lise) ve sağlık (hastane) yapıları da bulvardan beslenen bölgelerdir. Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız yerleşkesine yakın konumlanmış olan kamusal-yeşil ve kamusal-kültür bölgeleri mimarlık fakültesinin kent imaj öğelerinin önemli elemanlarıdırlar. Bu bölgelerde yer alan alanlardan Yıldız Korusu kent için oldukça geniş bir yeşil alan kullanımı imkânı sağlamaktadır. Bunun yanında Yahya Kemal Parkı da kent içi yeşil-kamusal alanlardan birisidir. Kentin mimarlık fakültesi ile kurduğu bölgesel ilişkide bir diğer katman da kültürel yapı yoğunluğunun olduğu kamusal-kültür bölgesidir. Bu bölge Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Yerleşkesi ile yakın konumlanan Yıldız Sarayı Müzesi, Yıldız Şale Köşkü ve Şehir Müzesi'dir.

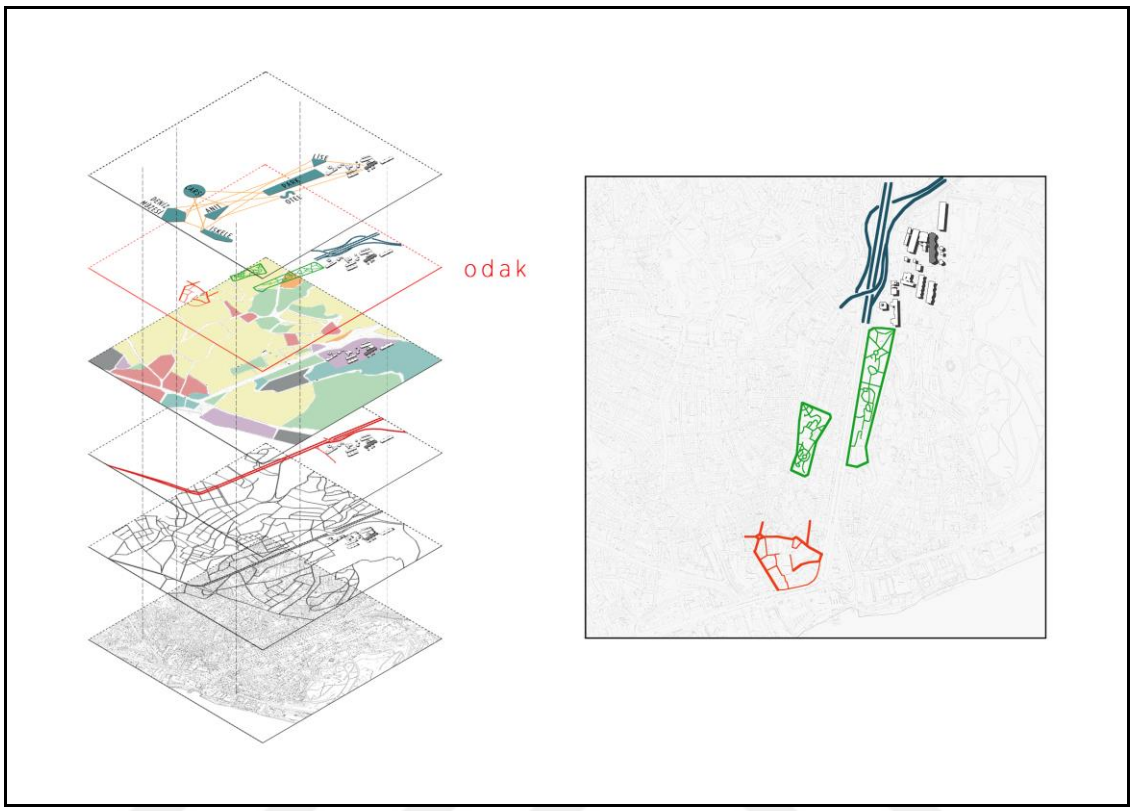
Kentin farklı bölgesel katmanlarının deneyimlenmesi ile kent imajının oluşumunda farklı imgeler deneyimlenmektedir. Mimarlık öğrencilerinin kent ile kuracakları imgesel oluşumunda bölgelerin analizi Lynch kriterlerine göre belirleyici durumlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4. 6 Yıldız Teknik Üniversitesi bölge analizi

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin yer aldığı bölgenin en belirgin düğüm ve odak noktaları bölgeye has bazı durumlardan yola çıkılarak belirlenmiştir. Kevin Lynch'in belirttiği gibi; bir düğüm noktası, hem bir kesişim noktası hem de bir yoğunlaşma alanı olabilir. Barbaros Bulvarı üzerinde, Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Yerleşkesi'nin giriş kapısının olduğu mevkide ikiye ayrılan yol bu bölgenin düğüm noktası olma potansiyelini yükseltmekte ve o alana yoğunluk yüklemektedir. Düğüm noktası barındırmanın yanı sıra mimarlık fakültesi çevresinde yer alan, yaya yoğunluğu yönünden yüksek alanlar da odak noktası olma durumuna gelmektedir. Fakülte çevresinde konumlanmış Abbasağa Parkı ve Yahya Kemal Parkı bölgenin odak noktası olma niteliğindedir. Barbaros bulvarından sahil yönünde, kentin odak noktalarından biri olarak nitelendirilebilecek yoğunluk ve kullanıma sahip Beşiktaş Çarşı alanı yer almaktadır. Bu alan yoğun ticari karaktere sahiptir ve kullanıcı yoğunluğu yüksektir. Bu düğüm ve odak noktaları kentin yoğunluğunu ve niteliğini algılamada, kent imgesini zihnimizde oluşturmada yardımcı olarak belirlenmiştir. Kent imgesinin ölçülmesi için gerçekleştirilen denek haritalaması sonucu bölgenin en yoğun kullanımlı alanları olarak

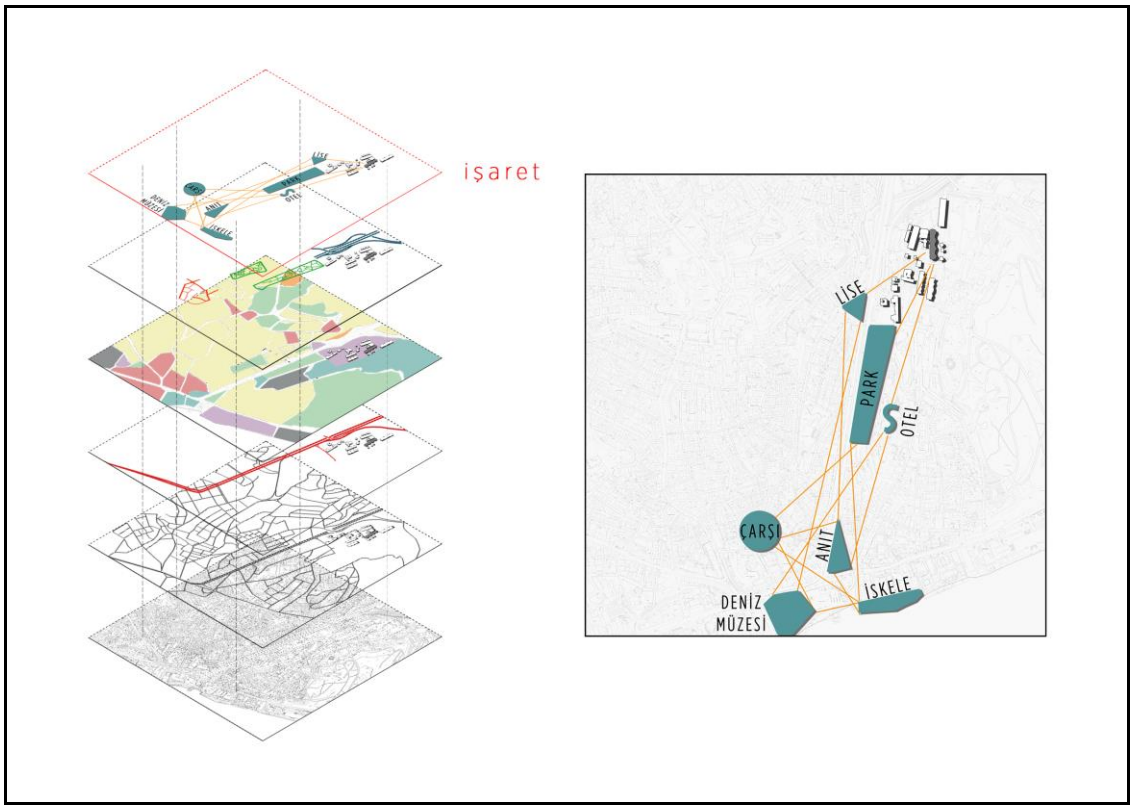
çarşı bölgesi, bunun yanında alanda yer alan parklar öne çıkmaktadır. Bu noktalar bölgenin odak ve düğüm noktaları olarak nitelendirilebilmektedir.

Şekil 4. 7 Yıldız Teknik Üniversitesi düğüm/odak noktaları analizi

Barbaros Bulvarı etrafına eklemlenmiş bazı yapılar kent imajı için birer işaret öğesine dönüşmüşlerdir. Bulvarın topoğrafik niteliğinden de faydalanarak her noktadan görülebilen bir yapı olarak Conrad Otel yapısı Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının bulunduğu çevre için bir işaret öğesi olma niteliği taşımaktadır. Bu yapının etraftan kolayca algılanabilirliği, o bölge için tarif öğesi ya da kentin zihinsel olarak algısında bir belirleyici nokta olarak yer almaktadır. Aynı niteliğe sahip ama başka özellikte diğer bir işaret öğesi de bulvarın kenarında yeşil bir hat oluşturan Yahya Kemal Parkı'dır. Bu park hat boyunca yeşil bir iz yaratmakta ve kentliye bulunduğu konumu nitelendirme/tarif etme ve zihninde kent imajını yaratma noktasında yardımcı bir eleman görevi görmektedir. İşlevsel olarak farklı bir görev üstlenen Sabancı Lisesi de bölgede işaret öğesi görevi görmektedir. Sahile yakın noktalarda ise iskeleler ve Deniz Müzesi yapısı diğer işaret öğesi örneklerindendir. Denek haritaları incelendiğinde elde edilen ortak sonuçta, bölgenin belirgin işaret öğesi Conrad Otel olarak analiz edilmiştir. Bunun yanında Yahya Kemal Parkı da işaret öğesi görevini üstlenmektedir. Bu iki öğe

kadar yoğun nitelenmese de Atatürk Anıtı da işaret öğesi olarak işlemektedir. Çarşı alanı da yoğunluk ve bilinirlik açısında bölgede işaret öğesi olarak nitelendirilmiştir. Bunların yanında iskeleler ve deniz müzesi yapısı işaret öğesi olarak kentlinin kent imgesinde yer edinmiştir.

Şekil 4. 8 Yıldız Teknik Üniversitesi işaret öğesi analizi

4.1.2 İstanbul Teknik Üniversitesi

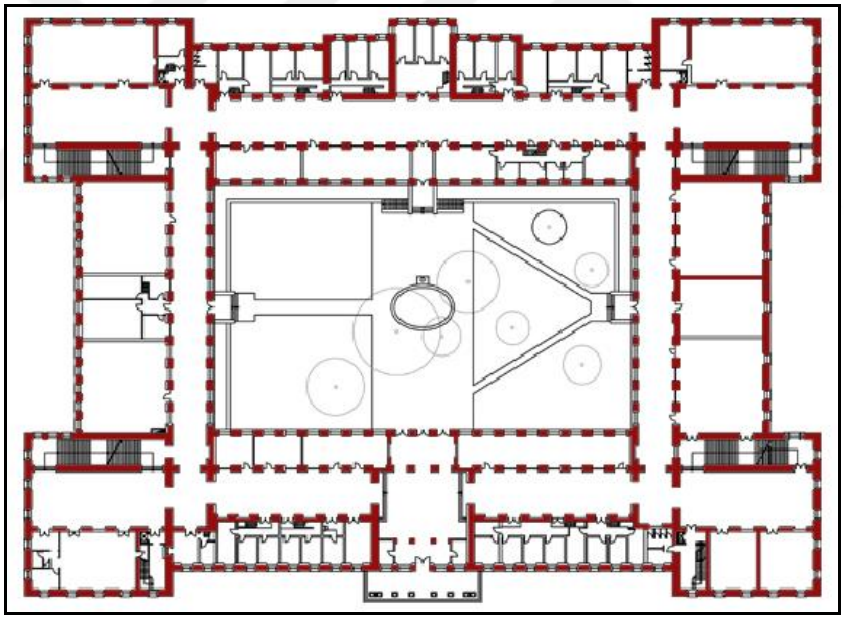
İstanbul Teknik Üniversitesi kuruluş aşamaları şu şekilde ilerlemiştir. Mühendishane-i Bahrî-i Hümâyûn 1773 yılında kurulmuştur. İnşaat Fakültesi de 1795 yılında kurulmuştur. Mimarlık Fakültesi ise 1847 yılında eğitime başlamıştır. Osmanlı zamanında, devrin batı kriterlerine uygun bir mühendislik eğitimi vermek için açılmıştır. Osmanlı'nın batı kriterlerine uygun ilk eğitim kurumlarından biridir, ayrıca Dünya'daki teknik üniversiteler arasında en eskilerinden biridir. Zamanla ülkenin yöneticilerinin de destekleri ile büyüyen ve gelişen eğitim kurumu, bugün merkez kampüsü Maslak'ta bulunan dört tanesi Avrupa, bir tanesi de Anadolu yakasında toplam beş yerleşkeye yayılmıştır. Maçka, Taşkışla ve Gümüşsuyu yerleşkelerinde Osmanlı devrinden kalan yapılarda eğitim devam etmektedir. İTÜ, günümüzde 13 fakülte, 39 bölüm ve 6 enstitü

ile 22000 civarında lisans, 10000 civarında lisansüstü, 3300 civarında doktora öğrencisi ve 2100 civarında akademik personel ile eğitim vermeye devam etmektedir [82].

Tarihsel gelişim süreci bu şekilde olan İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde yer alan Mimarlık Fakültesinin tarihçesi, bulunduğu yapı ve konumu ile oldukça önemlidir. Mimarlık Fakültesi, 1884 yılında "Hendese-i Mülkiye Mektebi" olarak kurulmuştur. 1900'lü yılların başında "Nafıa nezareti"ne bağlı bir kuruluş olarak Yol, Demiryolu, Su İşleri ve İnşaat-Mimarlık bölümlerine ayrılmış olan eğitimin Mimarlık şubesi, 1944 yılında Mimarlık Fakültesi olarak dönüşmüştür. Mimarlık Fakültesi, barındırdığı 5 Bölüm ile lisans düzeyinde, 11 Anabilim Dalına bağlı 20 adet lisansüstü program ile de yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitiminde devam etmektedir. Mimarlık Fakültesi bugün Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama, Endüstri Ürünleri Tasarımı, İç Mimarlık ve Peyzaj Mimarlığı olmak üzere 5 bölümle yoluna devam etmektedir. Beş farklı lisans eğitiminin yanında, 16 yüksek lisans programı, 3 tezsiz yüksek lisans programı ve 9 doktora programıyla Lisansüstü düzeyde eğitim vermektedir.

İstanbul'un merkez bölgelerinden birinde bulunan Mimarlık Fakültesi, hem kent içindeki merkezi konumu, hem de metro ağlarına, denizyolu ulaşım hatlarına ve diğer ulaşım imkanlarına yakın olması sebebiyle kent içi ulaşım açısından önemli avantajlara sahiptir. İTÜ Mimarlık Fakültesinin eğitimini sürdürdüğü 52.000 m^2 toplam alanı bulunan Taşkışla Yerleşkesini İTÜ Sürekli Eğitim Merkezi, İTÜ Rektörlüğü Güzel Sanatlar Bölümü ve İTÜ Bilim Merkezi ile birlikte kullanmaktadır [82]. Taşkışla yapısı tarihi değeri ile öne çıkmaktadır. 1846 yılında İngiliz mimar Williams James Smith ve kalfa İstefan tarafından yapımına başlanmış ve 1852 yılında Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (Askeri Tıbbiye) için hastane olarak tamamlanmıştır. Kırım Savaşı (1853-56) sırasında hastane olarak hizmet vermiştir. Savaşın ardında bir süre boş kaldığı için harap olan yapı 1860 yılında onarılmış ve daha sonrasında kışla olarak kullanılmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra Maarif Vekâleti için kullanılmıştır. 1943-50 yıllarında yeniden düzenlemesi ve onarımı tamamlanan yapıya İTÜ Rektörlüğü ile Mimarlık ve İnşaat fakülteleri yerleştirilmiştir. 1983 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nca 1. sınıf tarihsel anıt kararı alınmıştır [83].

1980 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin, kent içinde yer alan kampüslerini Maslak'ta bulunan Ayazağa Yerleşkesine taşıması ile Taşkışla'nın boşaltılması fikri tartışılmaya başlanmıştır. Hükümet tarafından otel işlevi ile kullanımı amacıyla 49 yıllığına bir yapı firmasına kiralanmıştır. Bu durum üzerine 1988 yılında İdare Mahkemesi'nde kararın iptali için Prof. Dr. Erol Kulaksızoğlu ve arkadaşları tarafından dava açılmıştır. İdare Mahkemesi 1989 yılında tüm idari işlemleri iptal ederek Taşkışla'nın İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından kullanılmasına karar vermiştir [84]. Günümüzde Taşkışla yapısı İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak hizmet vermektedir. Taşkışla yapısı dikdörtgen planlı, ortasında avlusu bulunan, bir bodrumu ve iki tam katı olan bir yapıdır. Köşedeki bölümler vurgulanmıştır. Cephelerde silmeler kullanılarak katlar birbirinden ayrılmıştır. Ayrıca bütün pencereler birer çift gömme ayakla ayrılmıştır. İkinci kat pencerelerinin üstünde kullanılan üçgen alınlıklar o pencereleri daha belirgin hale getirilmiştir.

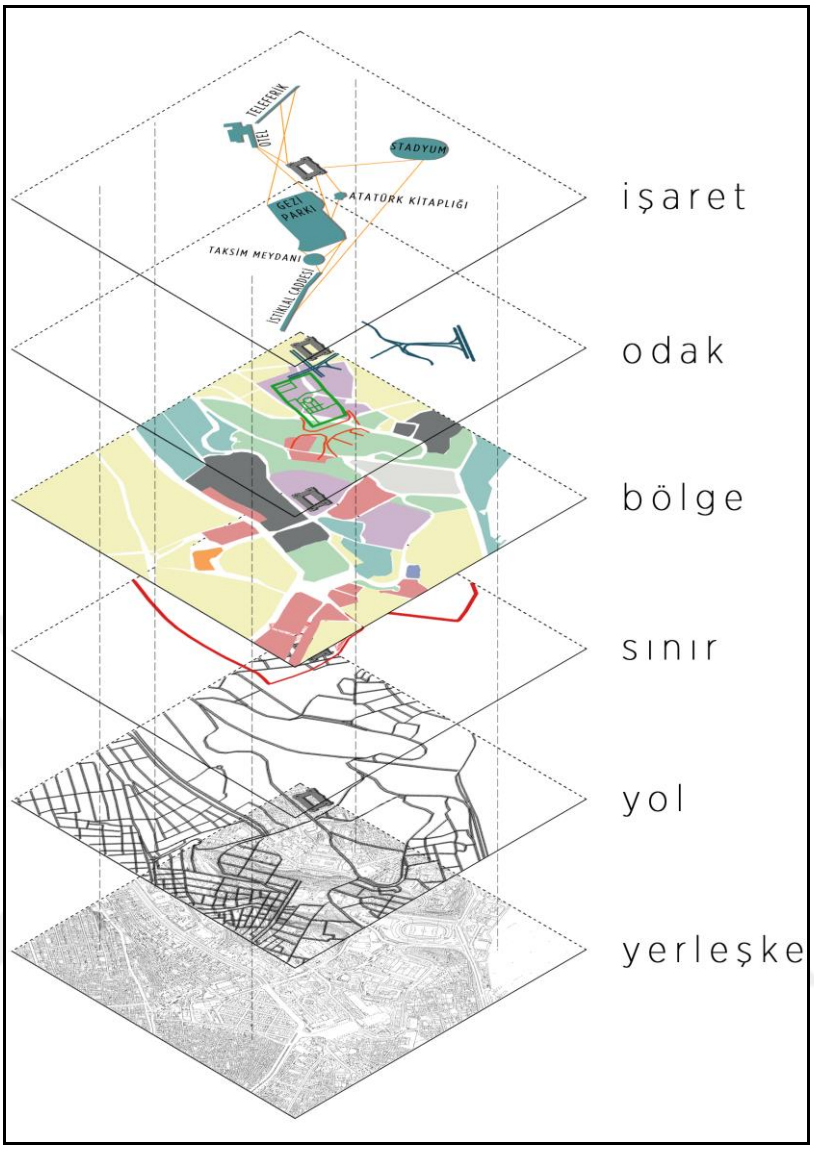
Şekil 4. 9 İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi planı [85]

Yapıya batı cephesinin ortasından girilmektedir. Bu bölümde girişi vurgulamak için Eski Yunan tarzı 8 tane sütunun taşıdığı bir portik yer alır. Plan çözümü her iki katta da aynıdır ve bütün yapıyı saran bir koridor ile bu kısma açılan büyük mekânlardan oluşur. Batı ve doğudaki uzun kısımlarda koridor orta yer alır; kuzey ve güneydeki kısımlarda ise bir yanı iç avluya bakmaktadır.

Şekil 4. 10 İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi görünüşü [86]

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Taşkışla Binası'nın mimarisi hakkında elde edilmiş bilgiler ışığında yapının tarihi hakkında bilgiler derlenmiştir. Yapının plan ve görünüşleri yapısal karakteristik özelliklerinin algılanması için kullanılmıştır. Yapı ile kent arasında yakın bir iletişim vardır. Bu iletişim ve ilişki yapının kullanıcısına ve kentliye kentsel tecrübe açıcından farklı olanaklar sunmaktadır. Belirlenen ve tanımlanan 5 kriter (işaret öğesi-odak, düğüm-bölge-sınır-yol) yapının kentsel imgedeki yerini irdelemek için incelenecek ve yapılan denek görüşmelerinden elde edilen veriler değerlendirilecektir.

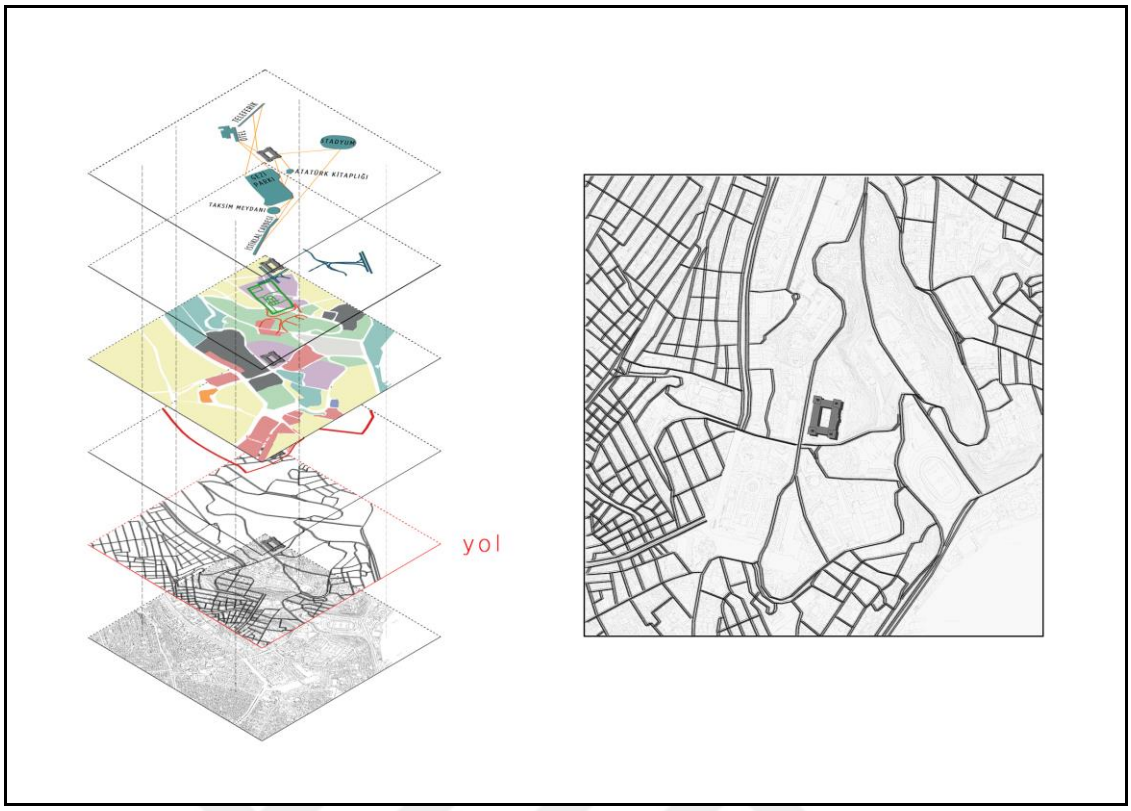

Şekil 4. 11 İstanbul Teknik Üniversitesi katman-analiz grafiği

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi çevresinin yol analizi yapıldığında karşılaşılan durumda ana ulaşım aksları ön planda algılanabilmektedir. İstanbul kentinin odak ve toplanma noktası olarak nitelenebilecek taksim meydanına yakınlığı sebebiyle merkezi besleyen yollar bu bölgeden geçmektedir. Ayrıca kent için yoğun ve önemli noktalardan biri olan Beşiktaş Vodafone Arena Stadı da Taşkışla'nın yakın çevresinde yer almaktadır. Bu durum Taşkışla civar yollarının yoğunluk seviyesini arttırmaktadır. Ayrıca yapının yakınından geçen Bomonti-Dolmabahçe tüneli de yine kentin yol ağında yoğun kullanımlı bir noktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının yanından Kadırgalar Caddesi'ne doğru inen Asker Ocağı Caddesi de yapı ile yakın ilişkili yol ağlarından birisidir. Bu yol, kullanım ve fiziksel imge olarak güçlü bir imaj

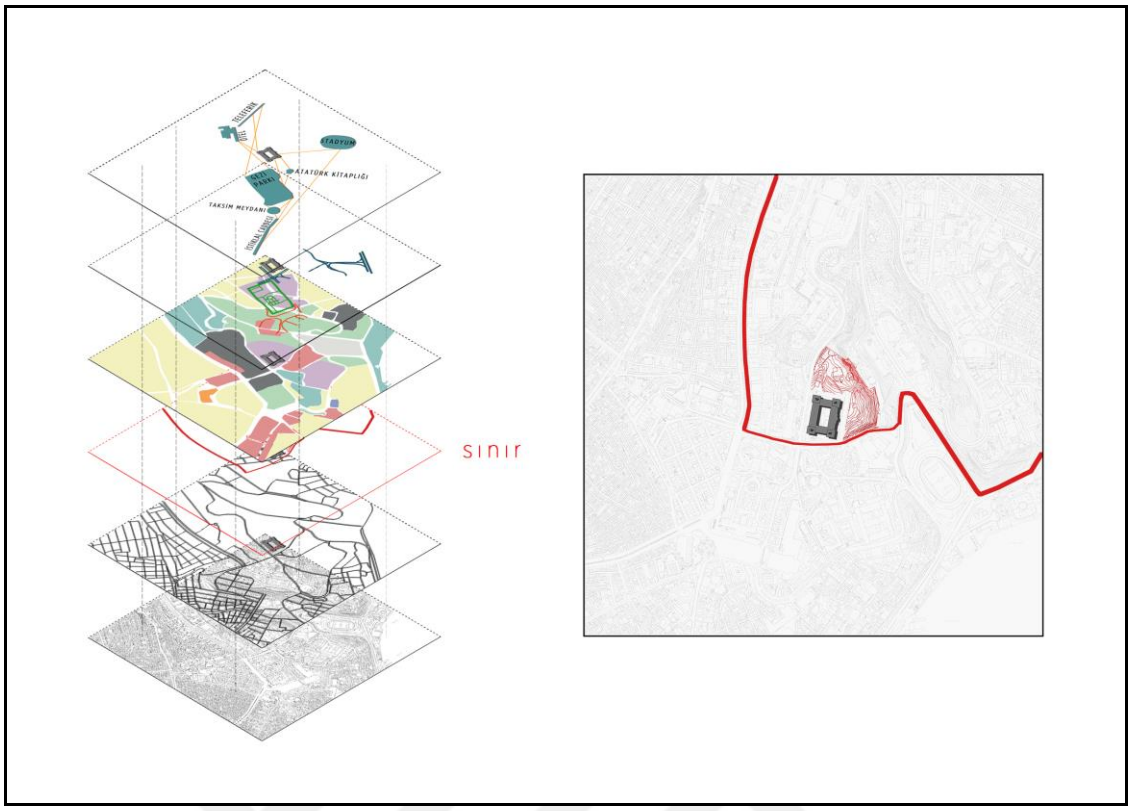
oluşturmaktadır. Mimarlık fakültesinin girişinin olduğu cepheye paralel devam eden Taşkışla Caddesi yapının beslendiği ve önemli bir kullanım yoğunluğunu oluşturduğu ana aksıdır. Yapı kent ile bağlantısını bu cadde üzerinden sağlar. İstanbul kent merkezinin yoğun kullanımlı odak ve toplanma noktalarından Taksim Meydanı'ndan mimarlık fakültesine doğru inen Mete Caddesi yapıyı Taksim Meydanı'nın yoğun kullanımı ile bağlar. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının sahip olduğu diğer bir yol ağı unsuru da teleferiktir. Teleferik Taşkışla Caddesi ile Maçka Caddesi'ni birbirine bağlar bu sayede aslında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin iki kent içi yerleşkelerinden Taşkışla ve Gümüşsuyu yerleşkelerini de birbirine bağlamış olmaktadır. Taşkışla yapısının yol analizinin ana öğelerinden birisi de Taşkışla Caddesine paralel olarak konumlanmış ve ana ulaşım yolu olarak yoğunlukla kullanılan Cumhuriyet Caddesi'dir. Cumhuriyet caddesi Taksim Meydanı'ndan başlayarak trafik yoğunluğunu Harbiye yönüne doğru taşıyan ana arter bir yol ağı unsurudur. Bu yoğun kullanımlı yol ağı, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin kent imajı algısında etken bir kriter olarak yer almaktadır. Kenti besleyen yollar ve ulaşım aksları aynı zamanda yapının kent ile ve kentin de yapı ile bağlantısını sağlamaktadır.

Deneklerin kent imgesi haritalarından yararlanarak bölgedeki yol öğelerine baktığımızda ilk sırada Taşkışlanın tam önünde yer alan Taşkışla Cadddesi bulunmaktadır. Deneklerin tüm haritalarında Taşkışla Caddesi yer almakta ve bölgenin baskın öğesini oluşturmaktadır. İkincil olarak yer alan yol hattı Askerocağı Caddesi'dir.

Şekil 4. 12 İstanbul Teknik Üniversitesi yol analizi

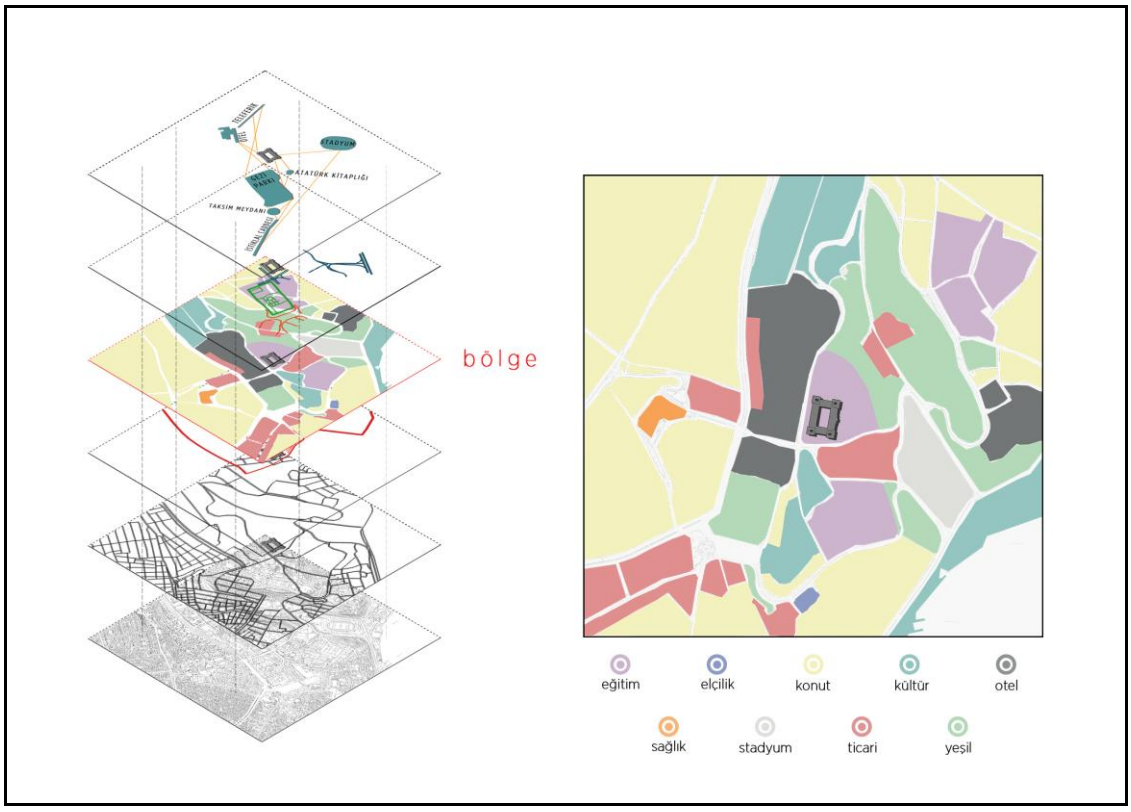
İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin çevresinde sınırlayıcı özellikte doğal eşik sayılabilecek bir durum mevcuttur. Yapının içinde yer aldığı arazinin topoğrafik karakteri onun sınırlayıcı etkeni olmaktadır. Taşkışla Caddesi yönünde çevre ile ilişkisi kuvvetli şekilde kurulabilen yapının diğer cepheleri için sınır ve kenar sayılabilecek özellikte, yapının çevresi ile ilişkisini kısıtlayan bir durum mevcuttur. Askerocağı Caddesi yapının topoğrafik özellikleri ile de birleşerek yapı için bir kenar özelliği gösterir. Yapının kentsel algısına etki eder. Diğer yandan arazi eğimi yapının arka cephesinin çevresi ile ilişkisinin sınırlanmasına sebep olmakta ve bu da yapının kenti algısında, kentin de yapıyı algısında belirleyici olmaktadır. Denek haritalarında sınır/kenar öğesi olarak ilk işlenen durum Askerocağı Caddesi'dir. Bunun dışında Taşkışla yapısının kendi içinde sahip olduğu arazi durumu sebepli sınırlanması da deneklerin söylemlerinde yer bulmuştur.

Şekil 4. 13 İstanbul Teknik Üniversitesi sınır/kenar analizi

Mimarlık fakültesinin çevresel analizi esnasında yapının bulunduğu çevrede farklı kararkterde bölgeler olduğu belirlenmiştir. Bu bölgeler konut, ticaret, otel, spor alanı, eğitim, sağlık, yeşil alan şeklinde çeşitlenmektedir. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının yeşil alan ilişkisine analiz üzerinden bakıldığında yaygın bir alanda ve kuvvetli bir kentsel imaja sahiptir. Taşkışla Caddesi'nin ulaşımını desteklediği Maçka Parkı ve Taksim Meydanı'nın odak noktası Gezi Parkı, mimarlık fakültesinin iletişimde olduğu yeşil alanların en baskınlarıdır. Taşkışla yapısının yakın çevresinde yer alan baskın kent öğelerinden birisi de spor aktivite bölgesi olarak kullanılan Beşiktaş Vodafone Arena'dır. Bu bölge kent imajında, kentlinin kent imgesinde kapladığı yer olarak önem taşımaktadır. Hem bir spor alanı hem bir toplanma mekânı olarak kentsel bellekte yer almaktadır. Mimarlık fakültesi yapısının çevre analizinde İstanbul Teknik Üniversitesi'nin diğer iki yerleşkesi ile de yakın ilişki mevcuttur. Bunlar İTÜ Gümüşsuyu Yerleşkesi ve İTÜ Maçka Yerleşkesidir. Eğitim katmanının destekleyicisi olarak Atatürk Kitaplığı Yapısı mimarlık fakültesinin yakın çevresinde kentsel dokuyu tamamlayan, kentsel imgede yer alan bir yapıdır. Eğitim bölgesi yakınında, Gümüşsuyu yerleşkesinin yanında Gümüşsuyu Askeri hastanesi yer almaktadır. Kentin sağlık katmanı olarak

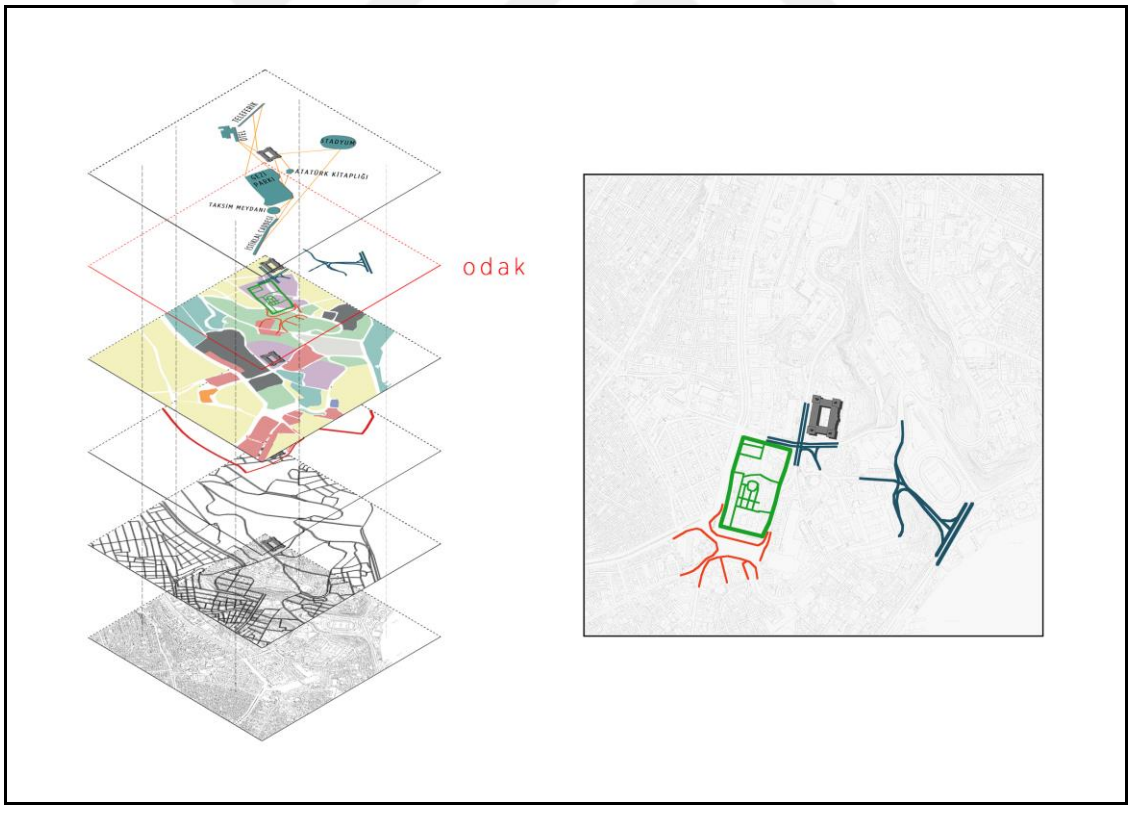
kentsel dokuda yerini almaktadır. Taşkışla yapısı ile fiziksel olarak da yakınlık kuran Hilton Oteli hem bulunduğu noktanın hem de kentin belleğinde yer edinen bir yapıdır. Bu kadar farklı bölgesel özelliklerin izlenebildiği yakın çevre analizinde İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısının kullanıcısına sunduğu kentsel imaj çeşitlilik içermektedir. Bu çeşitlilik de kenti algılama, kenti anlama konusunda kullanıcına potansiyeller sunabilmektedir. Deneklerin bölgesel kent algısında oteller, yeşil alanlar, kütüphane ve stadyum kısımları öne çıkmaktadır.

Şekil 4. 14 İstanbul Teknik Üniversitesi bölge analizi

Kesişim ve yoğunlaşma noktası olarak nitelenen düğüm/odak noktaları kentsel analiz esnasında farklı noktalardan hissedilebilmektedir. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısı özelinde incelenen yakın çevrede ilk düğüm noktası, yapının köşesinde yer alan yolların kesişim noktalarıdır. Mete Caddesi, Asker ocağı Caddesi, Taşkışla Caddesi, Prof. Dr. Bedri Karafakioğlu Caddesinin kesiştiği nokta bir düğüm noktası yaratmaktadır. O kısım yavaşlanan, karar verilen ve yoğunluk barındıran bir nokta olarak yakın çevrede bir düğüm noktası olarak yer almaktadır. Bu nitelikte diğer bir düğüm noktası da Vodafon Arena'nın yanından Dolmabahçe Caddesine inen yolda mevcuttur. Bu kısımda kent için yoğunlaşan, yavaşlayan bir nokta olarak yer

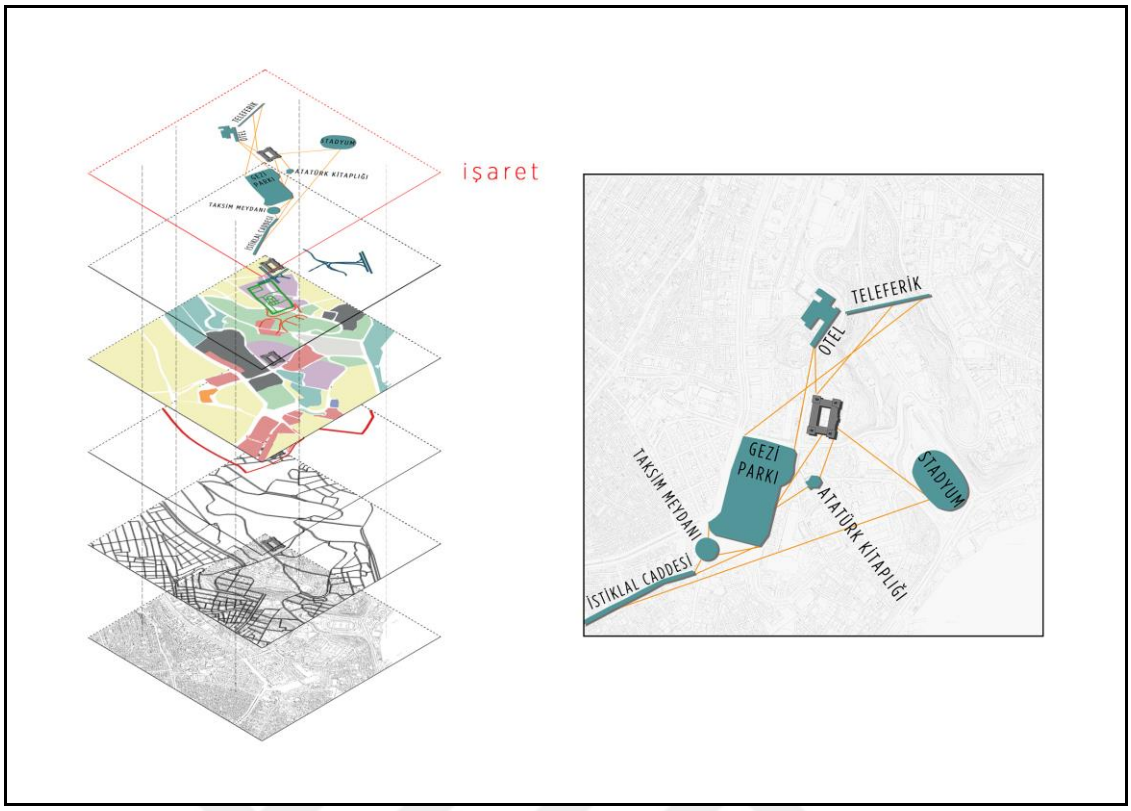
almaktadır. Aynı çevre içerisinde ama farklı bir nitelikte bir düğüm/odak noktası da Taksim Meydanı'dır. Bu nokta, odak noktası olarak adlandırılabilecek yoğunlukta ve kentsel önemdedir. Kullanımın yoğunluğu ve sürekliliği, Taksim Meydanı'nı kentsel imaj öğesi olarak önemli bir noktada tutmaktadır. Kentin imgelenmesinde odak/düğüm noktalarının kullanıcının zihninde önemli bir yeri vardır. Mimarlık fakültesi kullanıcıları da hem kenti imgeleme hem de kent ile bağlantı kurma noktasında Kevin Lynch kriterleri ışığında bu noktalardan yaralanabilmektedir. Denek haritalarında görülmektedir ki Mete Caddesi, Asker ocağı Caddesi, Taşkışla Caddesi, Prof. Dr. Bedri Karafakioğlu Caddesinin kesiştiği nokta düğüm noktası olarak çalışmaktadır. Bunun yanında bir diğer yoğunluk noktası da Beşiktaş Vodafone Arena'nın yakınındaki yol kesişim noktasında yer almaktadır. Ayrıca Gezi Parkı alanı da kent algısında Taşkışla'nın yakınında bir düğüm ve odak noktası olarak tariflenmiştir. Gezi Parkı'nın iletişimde olduğu ve kentin odak noktası olarak nitelenen Taksim Meydanı da kent imgesinde, kentlinin algısında yer edinmiştir.

Şekil 4. 15 İstanbul Teknik Üniversitesi düğüm/odak noktası analizi

Kentin yoğun noktalarından bazıları kent imajında birer işaret öğesine dönüşerek kullanıcının kent algısında yer almaktadırlar. Bunların başında bir odak noktası olarak

algılanan Taksim Meydanı'nın merkezinde bulunan Taksim Cumhuriyet Anıtı yer almaktadır. Kentsel kullanım sıklığı, kullanıcıların yön bulma, kenti algılama alışkanlıkları esnasında Taksim Cumhuriyet Anıtı bir işaret öğeri olarak kent kullanımında yerini almaktadır. Bir yeşil alan niteliğinde olan fakat hem kentin güncel tarihinde hem de kullanım alışkanlıklarında baskın bir yere sahip olan Taksim Gezi Parkı da bir işaret öğesine dönüşmüştür. Aynı şekilde Hilton Otel de hem görsel baskın karakteri hem de konumu itibari ile bir işaret öğesi karakteri taşımaktadır. Kentsel kullanım yoğunluğu barındıran Vodafone Arena'da mekânsal olarak bir işaret öğesine dönüşmüş örnektir. Bir mekân olmanın yanısıra aslında bir ulaşım aracı olan Taşkışla-Maçka teleferiği de bir işaret öğesi görevi olabilmektedir. Bulunduğu konumda bir yer belirtme aracı olabilmektedir. Sadece ulaşım için değil, buluşma ve yön tarifi için de kullanım potansiyelindedir. Tüm bu işaret öğeleri kentlinin kenti tarifleme, algılama yolunda birer yardımcı olarak ortaya çıkmaktadırlar. Mimarlık fakültesi yakın çevresinde de yapı kullanıcıları kenti algılama, tanıma, kentsel imaj oluşturma aşamasında bu öğelerden faydalanmaktadırlar. Deneklerin haritalamalarında elde edilen verilere bakıldığında, Taksim Meydanı'nda yer alan Taksim Cumhuriyet Anıtı işaret öğelerinden biri olarak algılanmaktadır. Bu anıtla beraber Gezi Parkı da bir işaret öğesi olarak işlevlenmiştir. Ayrıca Hilton Oteli de kentlinin imgesinde yer edinmiş ve haritalanmış işaret öğelerinden olmuştur. Teleferik, Atatürk Kitaplığı ve Kongre Merkezi de haritalandırmada yerini alan işaret öğelerindendir.

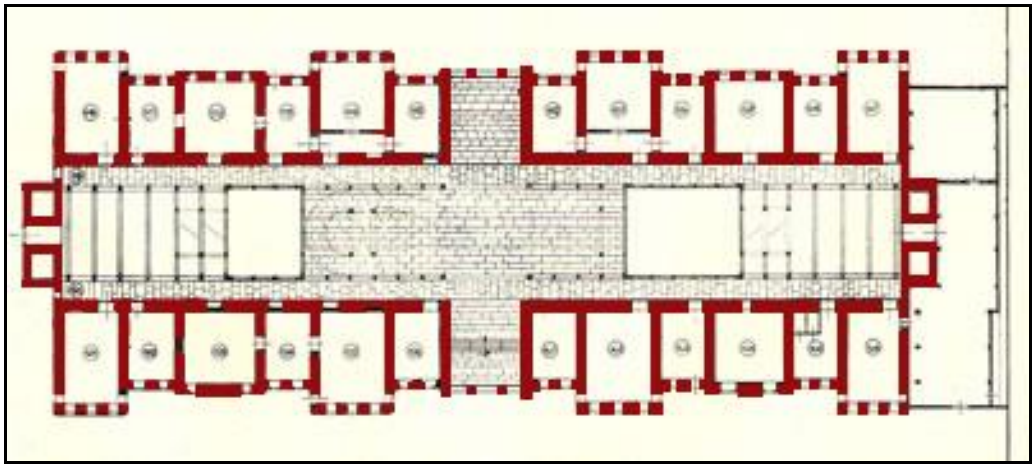

Şekil 4. 16 İstanbul Teknik Üniversitesi işaret öğesi analizi

4.1.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi; Türkiye'nin ilk sanat ve mimarlık yüksekokuludur. 1882 yılında Sanat tarihçisi, arkeolog, müzeci ve ressam Osman Hamdi Bey tarafından Sanayi-i Nefise Mektebi ismiyle kurulmuş ve 2 Mart 1883'de öğretim hayatına başlamıştır [87]. Fındıklı yerleşimindeki merkez yapı Saray binası amacıyla yapılmıştır. Fındıklı semtinde Meclis-i Mebusan Cadddesi'nde yer alan Çifte Saraylar, Sultan Abdülmecit tarafından kızları Cemile ve Münire Sultanlar için yaptırılmıştır. Yapıların mimarı Garabet Amira Balyan'dır. 1913-1920 yılları arasında Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Ayan, çalışmalarını bu sarayda sürdürmüştür. Cumhuriyetten sonra Sanayi-i Nefise, 1926 yılında Fındıklı'daki eski Meclisi Mebusan binasından ayrılmıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin adı 1926'da Güzel Sanatlar Akademisi olarak değiştirilmiş ve 1928 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'ne verilmiştir [88]. 1 Nisan 1948 tarihinde gerçekleşen yangından sonra yapı zarar görmüştür. Akademi Binası yangının ardından Y. mimar Sedat Hakkı Eldem'in hazırladığı proje çerçevesinde yeniden inşaa

edilmiş ve 23 Nisan 1953'de Güzel Sanatlar Akademisi tekrar burada öğrenime başlamıştır.

Şekil 4. 17 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi planı [89]

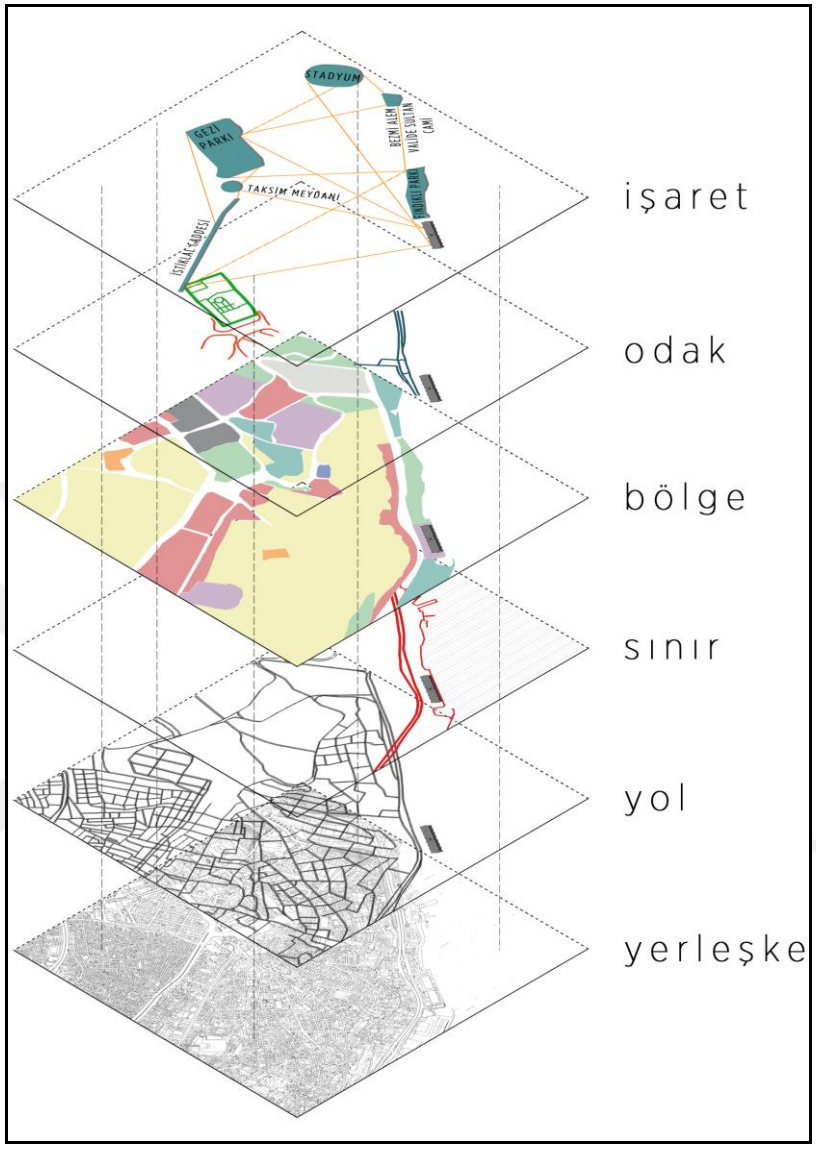
4 Kasım 1981 tarihinde Mimar Sinan Üniversitesi adını almıştır. 2004 yılında Mimar Sinan Üniversitesi'nin adı değişerek Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adını almıştır. Fındıklı'da yer alan ikiz saraylar yapısı günümüzde merkez kampüs olarak kullanılmaktadır [88]. Mimarlık Fakültesi'nde; Mimarlık, İç Mimarlık, Endüstri Ürünleri Tasarımı ve Şehir Bölge Planlama Bölümleri bulunmaktadır.

Şekil 4. 18 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi görünüşü [90]

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin geçmişi ve yapısal analizinin irdelenmesi için kaynak araştırması yapılmış ve geçirdiği süreçler açıklanmıştır. Yapıya ait plan ve görünüşler de yapının karakteristik özelliklerinin algılanmasında yardımcı öğe olarak kullanılmıştır. Yapı geçirdiği süreçlerle, çevresi ile, kullanıcısı ile bir bütün olarak kette yerini almaktadır. Kentsel imge tüm bu durumları kapsayan geniş bir olgudur. Bu sebeple mimarlık fakültesi yapısının kentsel imgedeki yerini irdelemek için belirlenen 5 kriter (işaret öğesi-odak, düğüm-bölge-sınır-yol)

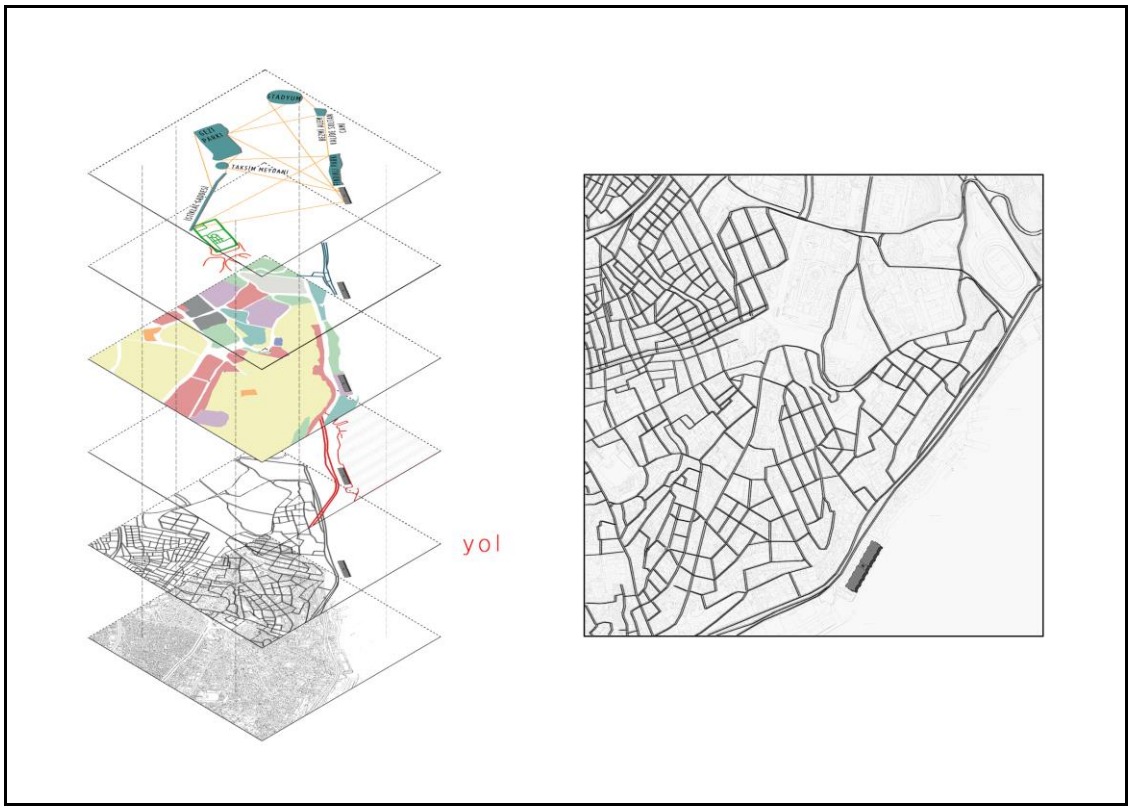
incelenecek ve yapılan denek görüşmelerinden elde edilen veriler değerlendirilecektir. Katmanlaşmış bir veri tablosu olarak önümüze çıkacaktır.

Şekil 4. 19 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi katman-analiz grafiği

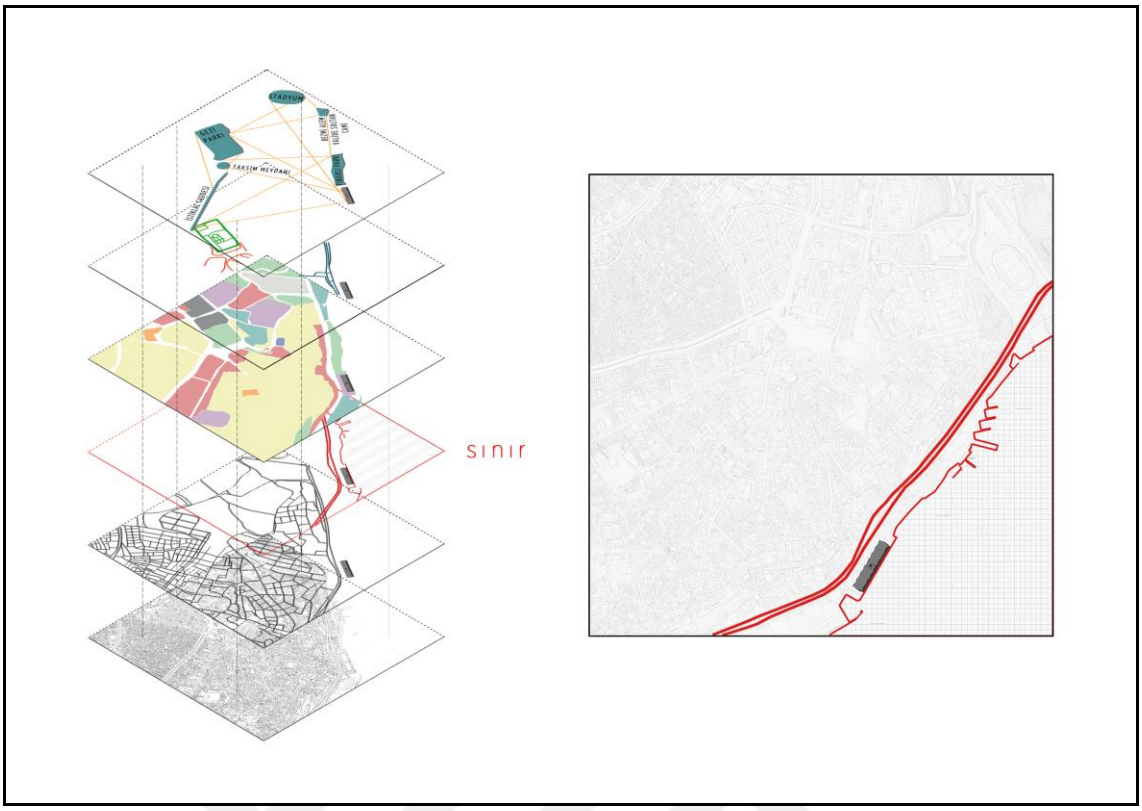
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi çevresinin yol analizinde bir ana aks, yapıyı beslemekte ve diğer ulaşım ağı örgütlenmeleri ona yardımcı konumda yer almaktadır. Meclis-i Mebusan Caddesi ana arter olarak yapının önünden geçmektedir. Meclis-i Mebusan Caddesi hem karayolu olarak kullanımakta hem de raylı sistem olarak desteklenmektedir. Kabataş tramvay durağından başlayan raylı sistem ulaşım ağı, Fındıklı-Mimar Sinan Durağı ile mimarlık fakültesinin de ulaşım ağına dahil olmasını sağlamaktadır. Meclis-i Mebusan Caddesine kılcal merdiven sokaklar ve ara yollarla bağlanan ulaşım ağı fındıklıyı Cihangir semtine bağlamaktadır. Bu kılcal ara

ulaşım askları kentin bağlantısının kopmadan akışkan bir kentsel imge yaratılmasında etkili olmaktadırlar. Deneklerin hazırladıkları haritalar incelendiğinde öne çıkan ilk yol öğesi Meclis-i Mebusan Caddesi'dir. Meclis-i Mebusan Caddesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinin hemen önünde yer almaktadır ve içinde bir de raylı ulaşım hattı barındırmaktadır. Bu kadar baskın ve yoğun kullnımlı bir yol öğesi de kentlinin kent imgesinde baskın bir şekilde yerini almıştır. Bu ana ulaşım aksına bağlanan birçok kılcal ara yollar vardır. Bu ağlantı yollarından biri olan Mebusan Yokuşu da deneklerin haritalarında yerini alan yol ağı öğelerinden biridir.

Şekil 4. 20 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi yol analizi

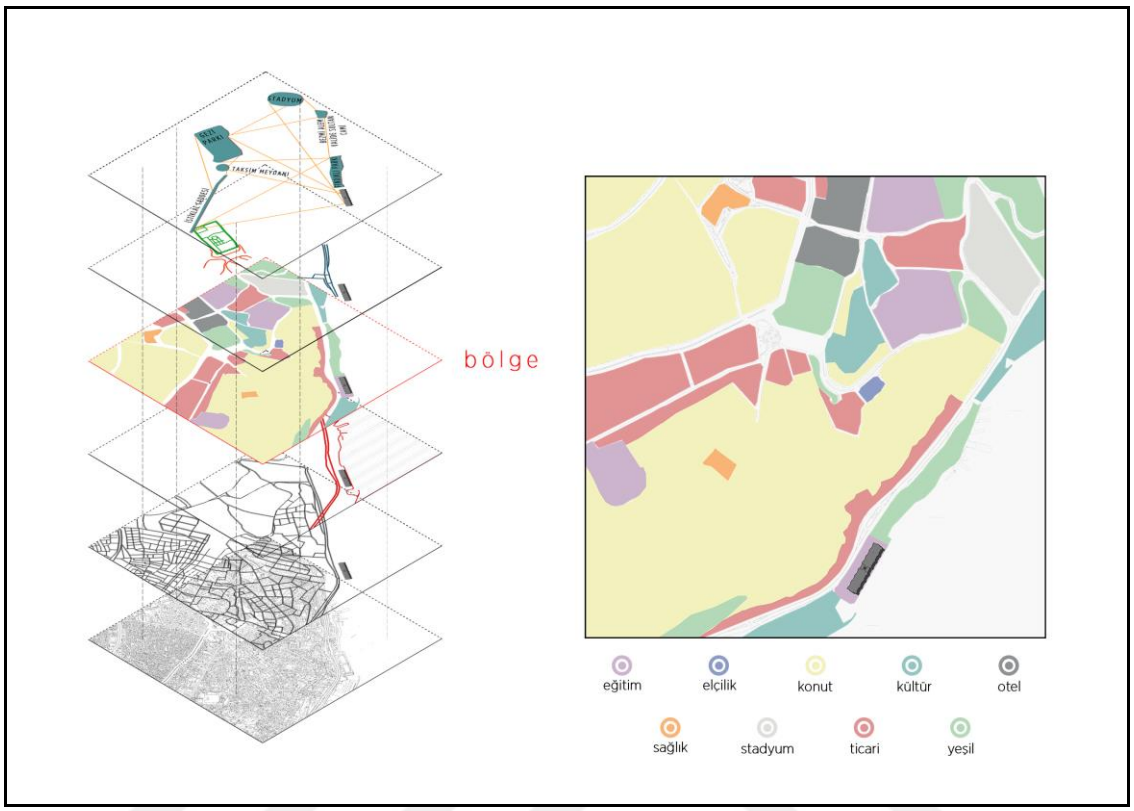
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin kenar/sınır analizi doğal sınırlayıcı bir eşik olan boğaz kıyısı sebebiyle net bir karaktere sahiptir. Yapı doğal bir kenar öğesi olan deniz ile sınırlandırılmıştır. Bu kenar/sınır karakteri yapının kentsel imajdaki kimliğinin belirleyici öğelerindendir. Denek haritalarında de deniz kıyısı yapının bölgesel sınır öğelerinden birisidir. Bir diğer sınır öğesi olarak Meclis-i Mebusan Caddesi görülmektedir.

Şekil 4. 21 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi sınır/kenar analizi

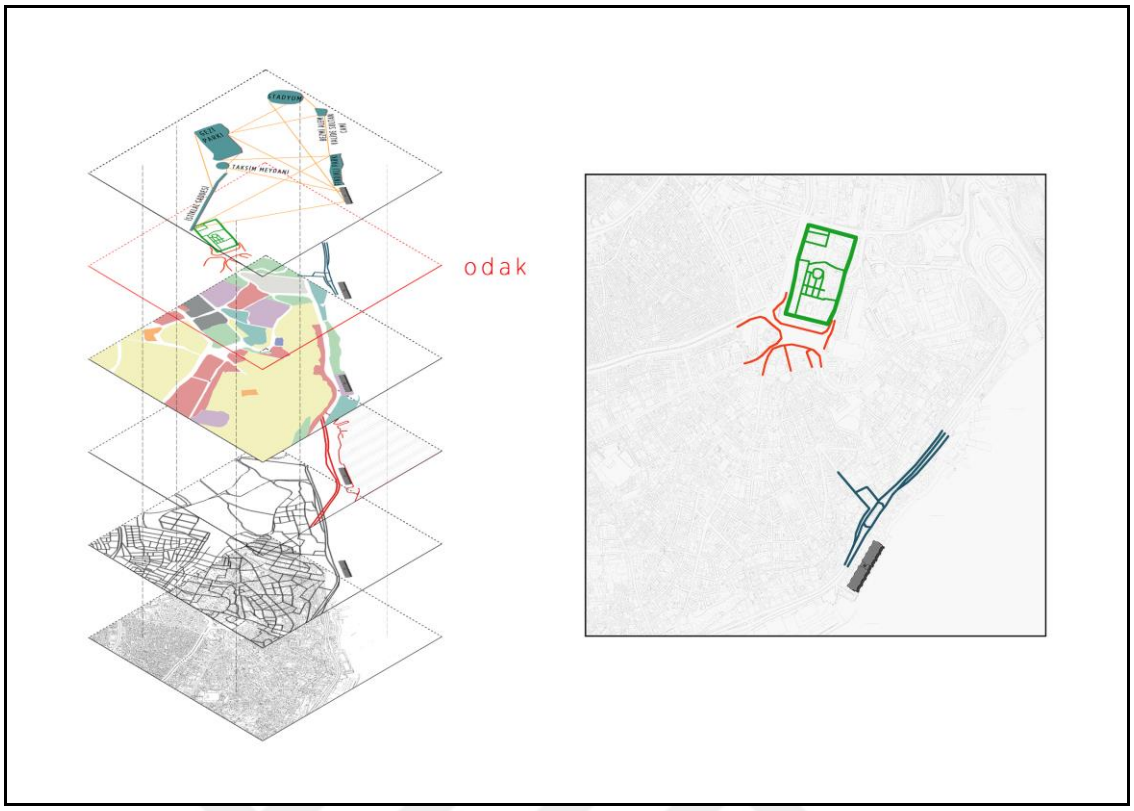
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Fındıklı Yerleşkesi, bulunduğu konum itibariyle bölgesel olarak konut, ticaret, yeşil alan ve çeşitli gelişme alanları da bulunduran bir bölge karakteristiği sergilemektedir. Yerleşke olarak kıyıda yer alması sebebi ile bir tarafı boğaz, diğer tarafı da kentsel alanlar ile kaplıdır. Bu alanlar sahil şeridinde yeşil-kamusal alan yapısındadır. Boğaz kıyısı boyunca, yerleşkeye yakın konumda sanatsal-kültürel aktivitelerin geliştirildi, sergi alanlar, müzeler yer almaktadır. Meclis-i Mebusan Caddesi ile bölünen karakteristik bölgeleme, caddenin diğer tarafında ticaret ve konut yoğunluğu ile devam etmektedir. Caddeye cephesi olan yapıların alt katlarında ticaret yoğunluklu kullanım, içlere doğru ilerledikçe de konut yoğunluklu kullanım bölgeleri görülmektedir. Bu karakteristik yapı mimarlık fakültesinin kentle karşılıklı iletişiminde rol oynamaktadır. Mimarlık fakültesi yapısının kullanıcıları ve fakülte yapısının kentsel imajını yorumlayanlar için bölgesel farklılıklar belirleyici etmenlerdendir. Deneklerin kentsel imgelerinde yer alan bölgesel bölümlendirmelere bakıldığında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin bulunduğu bölgeye komşu Cihangir Bölgesinde yer alan konut ve bazı ticaret öğeleri

görülmektedir. Bunun yanında Mimarlık Fakültesi'nin hemen yanında konumlanan yeşil alan ve otel bölümleri de görülmektedir.

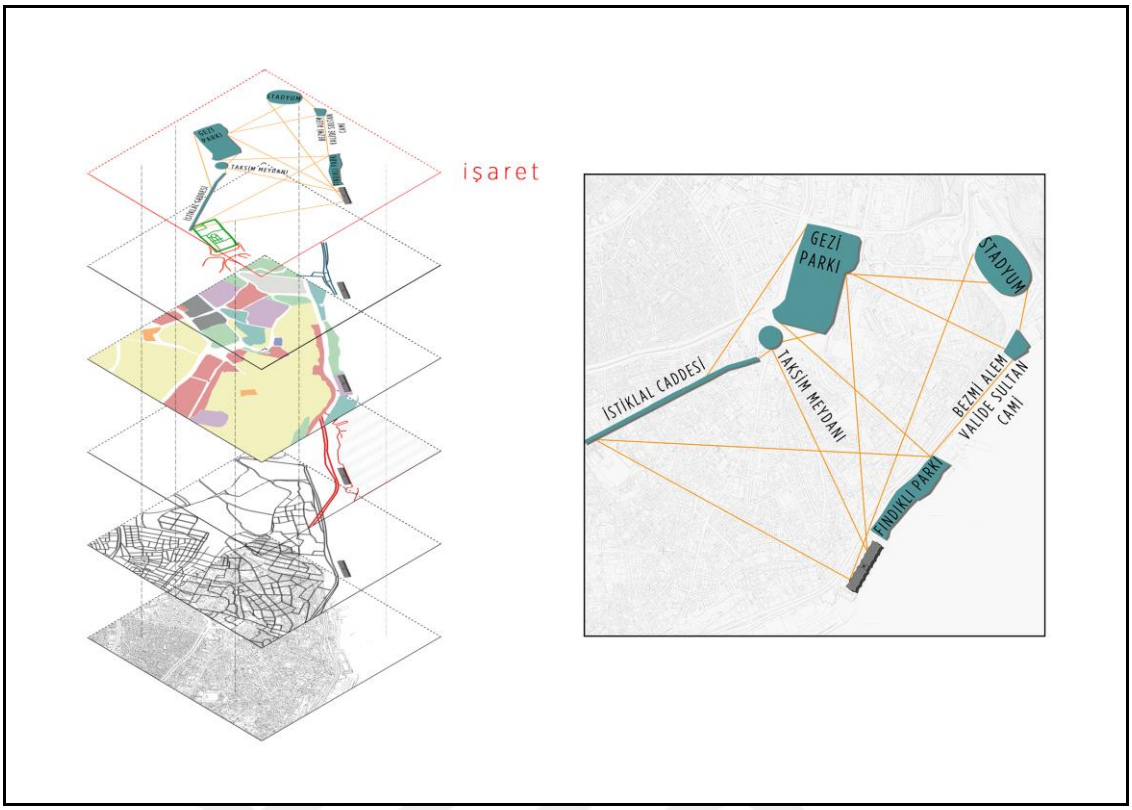
Şekil 4. 22 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi bölge analizi

Mimarlık fakültesinin kentsel konumunda Fındıklı semtinin karakteristik yapısı üzerinden kentsel düğüm ve odak noktaları analizi yapılmıştır. Meclis-i Mebusan Caddesi başlı başına bir düğüm noktası potansiyeli taşırken Mebusan Yokuşu ile kesiştiği noktada oluşan yoğunluk o bölgenin bir düğüm noktası görevi görmesini sağlamaktadır. Kullanıcı için algısal farkındalığa sebep olan mekânlardan biri olarak deneyimlenmektedir. Bunun yanında hala yapımı da devam eden ve bu aşama da bile o bölgede bir yoğunluk yaratan transfer merkezi de düğüm noktası olarak algılanmaktadır. Düğüm noktaları kentsel ritmin, kent imajı oluşumunda yansıtılabileceği noktasal durumlar olarak kent algısında yerini almaktadır. Deneklern kent haritalarında da görülebilmektedir ki Meclis-i Mebusan Caddesi'nde yer alan yoğunluk noktaları birer düğüm noktası olarak haritalanmıştır. Bunun yanında gezi parkı ve taksim meydanı da birer düğüm ve odak noktası olarak nitelenmiştir.

Şekil 4. 23 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi düğüm/odak noktası analizi

Boğaz kıyısında yer alan mimarlık fakültesi başlı başına bir işaret öğesi olarak kent imajında yerini alsa da, bölge analizinde yakın çevrede yer alan işaret öğeleri belirlenmeye ve kentsel imgedeki yerleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Sahil şeridinde yer alan ve mimarlık fakültesi ile komşu olan Fındıklı Parkı kentsel yeşil alan ve kamusal kullanım açısından bölgede önemli bir kensel öğedir. Bu kullanım yoğunluğu sebebi ile kent imajında bir işaret öğesi olarak yer almaktadır. Kentlinin yalnızca kullanımı esnasında değil, yer yön tayin etme esnasında da kentliye yardımcı olabilecek bir kent öğesi olarak bölgede yerini almaktadır. Bunun yanında ticari kullanım yapıları da zamanla kent içinde yer edinmiş ve birer işaret öğesine dönüşmüşlerdir. Buluşma, toplanma ve vakit geçirme mekanı olarak yoğun kullanımda olan ticari mekanlar işaret öğesi olarak kentsel imajın birer parçası olma potansiyelindedirler. Deneklerin hazırladıkları kent imgesi haritalarında görülmektedir ki; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin yanında yer alan Fındıklı Parkı bir işaret öğesi olarak algılanmaktadır. Ayrıca Bezmi Alem Valide Sultan Camii'de işaret öğesi olarak işlenmiştir. Haritalarda, Beşiktaş Vodafone Arena Stadyumu, Gezi Parkı, Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesi noktaları kentlinin işaret öğesi olarak nitelediği yerlerdendir.

Şekil 4. 24 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi işaret öğesi analizi

4.1.4 Değerlendirme

Çizelge 4. 1 Mimarlık fakültelerinin fiziksel imge ve bileşenlerine göre analizi

	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
YOL	BARBAROS BULVARI (ANA ARTER)	TAŞKIŞLA CADDESİ (YOĞUN KULLANIMLI YOL)	MECLİS-İ MEBUSAN CADDESİ (ANA ARTER+RAYLI SİSTEM)
KENAR / SINIR	BARBAROS BULVARI	ASKEROCAĞI CADDESİ / ARAZİ EĞİMİ	MECLİS-İ MEBUSAN CADDESİ / DENİZ KIYISI HATTI
BÖLGE	EĞİTİM / KONUT / KÜLTÜR / OTEL / SAĞLIK / TİCARİ / YEŞİL	EĞİTİM / KONUT / KÜLTÜR / OTEL / SAĞLIK / TİCARİ / YEŞİL / ELÇİLİK / STADYUM /	EĞİTİM / KONUT / KÜLTÜR / OTEL / SAĞLIK / TİCARİ / YEŞİL / ELÇİLİK / STADYUM /
DÜĞÜM / ODAK NOKTASI	ULAŞIM NOKTALARININ KESİŞİMLERİ / BEŞİKTAŞ ÇARŞI / YAHYA KEMAL PARKI / ABBASAĞA PARKI	ULAŞIM NOKTALARININ KESİŞİMLERİ / GEZİ PARKI / TAKSİM MEYDANI	ULAŞIM NOKTALARININ KESİŞİMLERİ / GEZİ PARKI / TAKSİM MEYDANI
İŞARET ÖĞESİ	LİSE / YAHYA KEMAL PARKI / OTEL / BEŞİKTAŞ ÇARŞI / ANIT / DENİZ MÜZESİ / İSKELE	GEZİ PARKI / ATATÜRK KİTAPLIĞI / OTEL / TELEFERİK / STADYUM / TAKSİM MEYDANI / İSTİKLAL CADDESİ	GEZİ PARKI / STADYUM / TAKSİM MEYDANI / İSTİKLAL CADDESİ / FINDIKLI PARKI / CAMİ

4.2 Performans Bileşenlerine Göre Analiz

Kent başlı başına büyük ve işleyen bir yapı iken, kent içindeki küçük yapısal ölçekli alanlar kentin yansıması şeklinde işlev göstermektedir. Kentsel ihtiyaçların, potansiyellerin, zorlukların, fırsatların deneyim alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel performansın bir aktörü olan mimarlık fakülteleri ve yakın çevreleri kentsel imajın oluşumunda belirleyici bir yere sahiptirler. Yapılar merkeze alınarak, bu

merkezden yayılan kentsel algının nasıl geliştiği konusu belirlenen ölçütler ışığında değerlendirlerek mimarlık fakültelerinin performans analizi yapılacaktır.

4.2.1 Yıldız Teknik Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısal performans analizi, Lynch'in "Good City Form" adlı kitabında belirlediği 5 ana ölçüt ışığında yapılacaktır. İlk aşamada canlılık kriteri üzerinden bir değerlendirme yapıldığında Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin bulunduğu konum, hem kentlinin hem de yapının kullanıcılarının tüm yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabileceği kadar canlılık ölçütü barındırmaktadır. Hem kültürel hem sosyal hem de fiziki olarak kullanıcının ihtiyaçlarına yönelik tüm karşılığın bulunabileceği bir konumda yer almaktadır. Kent içinde yer alan mimarlık fakültesi, mimarlık eğitimi için de avantaj sağlayan kenti algılama, kent ile bütünleşme gibi durumları kullanıcısına sağladığı için canlılık kriteri bu noktada oldukça yoğun bir şekilde hissedilebilmektedir.

Algı kriterinin değerlendirilmesi noktasında kent içindeki konumunun, mimarlık fakültesine sağladığı fırsatlar görülebilmektedir. Kent algısında çevrede yer alan kentsel imaj öğeleri baskın bir konumdadır. Kent içinde yer alan mimarlık fakültesi yakın çevresindeki kamusal alanları, kültürel alanları, sosyal alanları ne derecede algıladığı bu noktada değerlendirilebilmektedir. Yapılan haritalama ve analizler sonucunda görülmektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi çevresinde farklı kentsel katmanlar mevcuttur. Tüm bu katmanların kullanıcı tarafından yakından tecrübe edilmesi kent algısında ve yapının performans değerlendirmesinde etkindir. Bu katmanların yanı sıra işaret öğeleri, odak ve düğüm noktaları da kentsel algı üzerinde baskın bir karakter sergilemektedir. Tüm bunların zenginliği kullanıcının kent ile kurduğu algısal bağı dönüştürmektedir.

Uygunluğun değerlendirileceği noktalar ise kent içinde yapının yer aldığı çevre ile uyumunda aranmaktadır. Mimarlık fakültesinin yer aldığı kent parçası, elde edilmiş olan çevresel veriler ile ortak bir yaşam alanı yaratmıştır, kullanıcı için bu alanda çeşitli deneyim imkanları sunmaktadır. Beşiktaş bölgesi, barındırdıkları ile mimarlık fakültesinin karakterine katkı sağlamış, mimarlık fakültesi de Beşiktaş bölgesi için değiştirici, dönüştürücü bir güç haline gelmiştir. Her iki kentsel öğe arasında karşılıklı

bir uyum ve gelişim ortamı oluşmuştur. Bu ortam da kullanıcının kentsel performans deneyimini yaratmaktadır. Tanımsal anlamda, fiziksel gerekliliklerin eylemsel gerçekliklerle uyumlu olması o yapının kullanıcısının verimli bir süreç geçirmesini sağlamakta iken, yapılan söyleşi, elde edilen denek haritaları ve analiz tabloları neticesinde görülmektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi kullanıcına uygunluk kriterini sağlayan bir kullanım sunmaktadır.

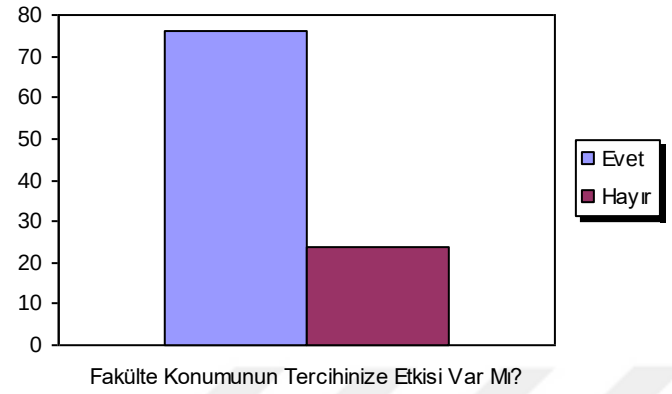
Ulaşılabilirlik konusunda yapılacak gözlem ve analiz sonucunda görülebilmektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi için merkezi bir konumda olmak ulaşım konusunun oldukça kolay çözümlesini sağlamaktadır. Kent merkezinde yer almanın getirdiği avantajlarda en belirgin olanı belki de ulaşımın kolaylığı olmaktadır. Hem yapının kente hem de kentin yapıya olan ulaşımının kolaylığı aradaki iletişimi kuvvetlendirmekte ve bu da kullanıcıya mesleki alanda da bir avantaj sağlayabilmektedir. Kent içi performans değerlendirmesinde yoğun bir şekilde deneyimlenebilen ulaşım ağı öğesi, kent içi mimarlık fakültelerinden birisi olan Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi için yüksek performans sergileyen öğelerdendir. Ana arter olan Barbaros Bulvarı, buna eklemlenen kılcal ara yollar ile kent içinde olmanın getirdiği avantajlar algılanabilmektedir.

Kontrol kriterinin değerlendirilmesinde de kent içi konumun sağladığı faydalardan bahsetmek mümkün olacaktır. Yapının mekanlara erişimi, mekanları kullanan kullanıcıların mekan üzerindeki değiştirici, dönüştürücü ve onarıcı gücü, kontrol algısını yaratan durumlardır. Kent içi mimarlık fakültesi olmanın getirdiği kent ile iletişimin güçlü olması durumu kentin yaşadığı değişim ve dönüşümde söz sahibi olma, onu kontrol edebilme yetisini de beraberinde getirmektedir. Kentin kullanıcısına yaşattığı bu kontrol hissi kent ile ne kadar yakın iletişim kurulursa o kadar yoğunlaşmaktadır.

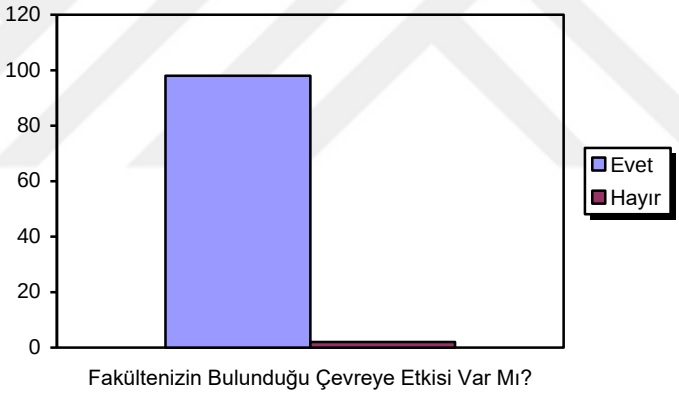
Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık fakültesinin kent içindeki konumu, mekânsal varlığı ve bu varlıkla ilişki kuran mimarlık öğrencilerinin, fakültenin mekânsal anlamı ile ilgili fikirlerinin değerlendirileceği bir anket çalışması hazırlanmıştır. Bu anketin hedef kitlesi Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık fakültesi öğrencileri olup 50 adet mimarlık öğrencisi ile çalışılmıştır. Ankette öğrencilerin Yıldız Teknik Üniversitesi'nin tercihlerinde nasıl yer bulduğu, hangi kriterlerle değerlendirdikleri, okulu kazandıktan sonra kent içindeki

yönelimleri ve üniversitenin kent ile kurduğu ilişki hakkında bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

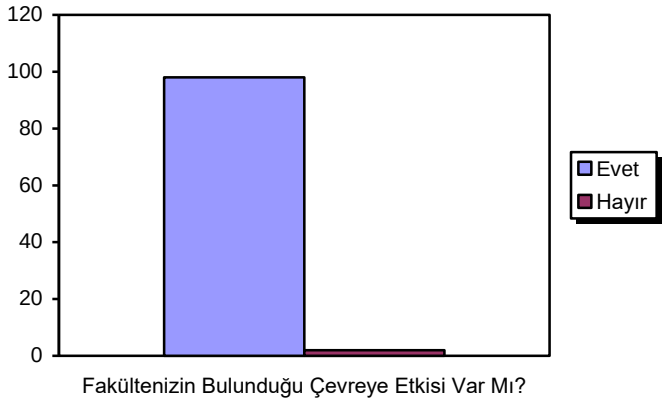
Çizelge 4. 2 Fakülte konumunun tercihe etkisi

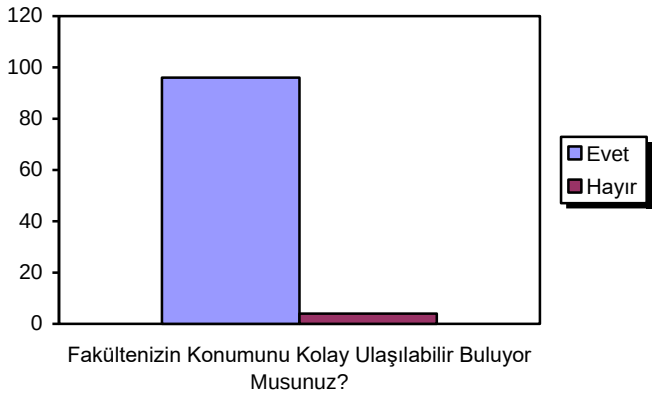
Çizelge 4. 3 Fakültenin çevreye etkisi

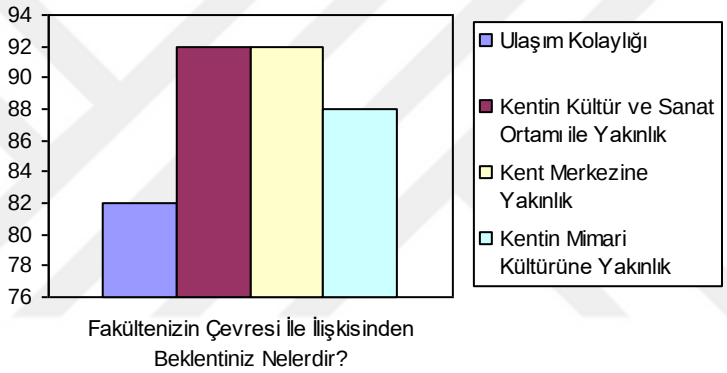
Çizelge 4. 4 Çevre etkisi değerlendirmesi

Çizelge 4. 5 Fakülte konumunun ulaşımı

Çizelge 4. 6 Çevre etkileşiminden beklenti

Anket çalışmasının sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde görülmektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık fakültesi kent içindeki merkezi konumu, kentle yakın teması, sosyal ve kültürel mekanlara yakınlığı ile tercih sebebi olmaktadır. Mimarlık öğrencilerinin değerlendirmesi sonucunda, fakültenin bulunduğu çevreye olumlu bir etkisinin olduğu ve bu etkinin yüksek bir oranla farkedildiği görülmektedir. Fakültenin sahip olduğu mekânsal potansiyeller mimarlık öğrencilerince de değerlendirilmekte ve kentin imkanlarında yararlanmak üzerine beklentiler oluşmaktadır.

Nihayetinde yapılan anket ve elde edilen verilerle birlikte mimarlık fakültesinin mekânsal bağlamının mimarlık eğitiminin ortamında ve gücünde söz sahibi olduğu anlaşılmıştır. Performans analizinde anketlerin de yardımı ile görülmektedir ki Yıldız Teknik Üniversitesi'nin kullanıcısına sunduğu imkanlar yapının performans değerlendirmesinde karşımıza çıkmaktadır.

4.2.2 İstanbul Teknik Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin performans değerlendirmesi tanımları yapılan 5 kriter yardımı ile yapılacaktır. İlk değerlendirme kriteri olarak canlılık değerlendirmesi yapılacaktır. Kentsel faaliyetlerin çeşitliliği kentli, kullanıcı için tüm ihtiyaçlarına ulaşabilmek ve bu canlılık hissini deneyimlemek anlamına gelmektedir. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin de sahip olduğu kentsel konumun merkezi ve kent yoğunluğuna olan yakınlığı yapıyı kullanan kullanıcının ihtiyaç duyacağı tüm sosyal, kültürel ve yaşamsal ihtiyaçları kolaylıkla sağlayabileceği bir alan sunmaktadır. Yapılan bölgesel analiz çalışmasında da görüldüğü üzere mimarlık fakültesi çevresinde farklı işlevlere ait kullanımlar mevcuttur. Bu durum da yapının kullanıcısı için farklı ihtiyaçların kolaylıkla giderilmesi ve canlılık kriterinin yoğun olarak hissedilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Algısal değerlendirme yapıldığında da kentsel odak noktaları ve işaret öğelerinin varlığı noktasında düşünülmelidir. Bu algısal inceleme sırasında kent içindeki konumun önemi ortaya çıkmaktadır. Kent içinde yer alan öğelerin algılanmasında kent ile kurulacak olan bağın niteliği belirleyici rol oynamaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinin kullanıcısı için çevresini algılatması, kent tarafında da algılanması yüksek bir değerdedir. Analiz ve haritalandırmalardan da değerlendirileceği gibi yapı, kamusal alanları, ticari alanları ve yoğun noktaları deneyimleyerek kent ile yüksek yoğunlukta bir iletişim kurmaktadır. Kentsel algı potansiyeli yüksek bir konuma sahiptir.

Uygunluk kriterine gelindiğinde de yapının bulunduğu Taksim bölgesine uyumu görülebilmektedir. Yapı iç avlusu olan bir karakterdedir. Fakat çevresi ile iletişimi de oldukça güçlüdür. Çevresini yaygın şekilde kullanmaktadır. Yapı sahip olduğu konumsal durumunu kullanıcı için bir potansiyele dönüştürmüştür. Kentin yoğun kullanımlı bir alanında yer alan mimarlık fakültesi, kullanıcının davranış ve beklentilerini karşılayacak çevresel verilerle içiçe bir döngüdedir. Hem bulunduğu çevre ile uyumu yüksek, hem de çevresine artı değer katan bir pozisyonda yer almaktadır. Elde edilmiş denek haritaları ve analiz tablolarından da edinilen bilgiler ışığında söylenebilir ki; Taşkışla yapısı bulunduğu bölge ile uyumlu bir iletişim içinde, kullanıcısının ihtiyacına cevap verebilen

bir noktada yer almaktadır. Kentin yapıdan beklentisi, yapıyı kullanan kentlinin kentten beklentisi eşit şekilde karşılanabilmektedir.

Ulaşılabilirlik konusunda yapılacak değerlendirmelerde elde edilmiş analiz haritaları ve deneklerle yapılmış çalışmaların sonucunda ortaya çıkan sonuçlar göz önünde bulundurulacaktır. Yapılan yol analizinde de görülebilmektedir ki Taşkışla yapısı yoğun bir ulaşım ağının içinde bulunmaktadır. Kentin merkezine yakın bir bir konumda bulunmasundan ötürü, kent ile ulaşım ilişki oldukça kuvvetlidir. Ana ulaşım akslarına yakın bir konumda bulunmaktadır. Kullanıcının ulaşım ile ilgili beklentisini karşılayacak yol ağına sahiptir. Bu da performans değerlendirmesinde ulaşım noktasını güçlendirmektedir.

Kontrol kriterinin irdelenmesi esnasında bakılması gereken temel noktalar bulunulan bölgede ne kadar söz sahibi olunabildiğidir. Kentin yoğun noktalarından birisi olan Taşkışla yapısının konumlandığı nokta, kente yakınlık, kentin sorunları ve sıkıntıları konusunda mimarlık fakültesi olarak bir çözüm üretme, değiştirme ve dönüştürme potansiteli yüksek olan bir değerdedir.

Tüm bu kriter değerlendirmelerinin sonucunda kent ile iletişimi yüksek noktaların kent merkezinde yer alan alanlar olduğu anlaılmaktadır. Mimarlık fakültesi yapısının bulunduğu nokta da kentsel performansın yüksek olduğu, kent merkezinde konumlanmış bir alandır. Mimarlık fakültesini kullanan mimarlık öğrencileri için kentsel performan analizi önemli bir veri olmaktadır. Çünkü mimarlık mesleğinin gereklerinin yerine getililebilmesi içn kentten faydalanmaki kent ile yakın ilişki kurmak önem arz etmektedir. Kent içinde yer alan Taşkışla yapısı da performans kriterlerinin değerlendirilmesi sonucunda kent içinde yer edinmiş ve kullanıcısının ihtiyacına gerekli cevapları sunan bir kentsel öğe olarak kentte yerini almaktadır.

4.2.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi canlılık kriteri üzerinden değerlendirildiğinde, kent merkezinde yer alan yaşamsal, kültürel, sosyal ve ticari tüm verileri kullanabilmektedir. Bu sebeple canlılık kriteri oldukça yüksek bir noktadadır. Bölgesel analizlerin de yansıttığı şekilde, kentin sağladığı farklı katmanlaşmadan

faydalanabilekte ve bu bölgesel faklı kullanımları deneyimleme imkanına sahip olabilmektedir. Kentsel canlılık performansı değerlendirildiğinde de bu farklı bölgesel kullanımlar, mimarlık fakültesinin bulunduğu konum sayesinde kullanıcı için çeşitli deneyim alanlarını içinde barındırmaktadır.

Algısal bir değerlendirme yapıldığında da hem deneklerle yapılmış olan haritalama, hem de analiz çalışmaları sonucunda elde edilmiş veriler göstermektedir ki kent merkezine yakın konumlanma sayesinde mimarlık fakültesi çevresine yer alan kentsel işaret öğeleri, düğüm ve odak noktaları kullanıcının algısal deneyim alanına girmektedir. Yapı kullanım alanı içindekentin çeşitli noktaları deneyimlenebilmekte bu sayede de algısal zenginlik yakalanabilmektedir.

Ulaşılabilirlik konusunda kent merkezinin avantajını kullanan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapısı kentin ulaşım ağlarına kolayca erişebilme avantajına sahiptir. Mimarlık fakültesinin önünde geçen Meclis-i Mebusan Caddesi başlı başına bir ulaşım ağı olarak kullanıcının hizmetinde yerini almaktadır. Yapının bulunduğu konum ana arter karakteri yanında kılcal ara ulaşım imkanlarını da barındırmaktadır. Bunun yanında sadece kara yolu ulaşımı ile değil bunun yanında raylı sistem ulaşım sistemini de içine alan ulaşım ağı kent ve mimarlık fakültesi arasındaki iletişimsel bağı güçlü kılmaktadır. Bu da kenti keşfetme ve algılama şansını sağlamaktadır.

Kontrol kriteri değerlendirmesinde diğer kent içi fakültelerde olduğu gibi Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi de kent içinde konumlanmış olmanın getirdiği kentsel kontrol avantajına sahiptir. Kent ile yakın bağlar kurmuş olmak mimarlık fakültesinin kent hakkında dönüştürücü ve değiştirici fikirlerini sunabilme şansını da arttırmaktadır. Kentin yaşadığı problemler ve her bir durum hakkında fikirsel alış veriş olanağı mevcuttur. Bu sebeple bulunduğu kent parçası üzerinde kontrol kriterini işletebilmektedir.

Kentin merkez bölgelerinden birinde konumlanan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi sahip olduğu konumsal ve yapısal özellikler sayesinde kullanıcısına, yani mimarlık öğrencilerine kenti daha yakından algılama imkanı sunmaktadır. Yapılmış olan kentsel analizler, denek haritalandırması ve söyleşiler sayesinde de görülmektedir ki

kentsel performansın değerlendirmesinde kenti yakın bir çemberde yaşamak önem teşkil etmekte ve kent algısı ve kentsel performans değerlendirmesini etkilemektedir. Mimarlık mesleği kent ile iç içe bir ilerleme rotası çizdiği için kentsel performans bu değerlendirmede önemli noktalardan birsidir. Kentsel performans değerlendirmesinde de anlaşılmaktadır ki kent içinde konumlanan mimarlık fakültesinin kent algısı, kent iletişimi yüksektir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mimarlık eğitiminde kentsel konumun sorgulanması, bu sorgulama esnasında konum-mimarlık eğitimi/deneyimi ilişkisinin anlaşılması tezin amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sorgulama kriteri olarak Lynch'in belirlemiş olduğu "Fiziksel imge ve bileşenleri" kriterlerinin seçilerek bu noktalar üzerinden değerlendirmeye gidilmesinin nedeni, kentsel öğelerin kenti algılama konusunda ve dolayısıyla mimarlık eğitiminin niteliği konusundaki paralelliğini ortaya koymaktadır. Bu paralelliğin işleyişini ortaya koyabilmek için ilk olarak kent/üniversite ve kampüs yerleşim tipleri tanımlanmıştır. Sonrasında Kevin Lynch'in ortaya koyduğu kriterler incelenmiş ve kapsamları ortaya koyulmuştur. Bu kriterler ışığında kentteki konumlarının niteliği sebebi ile seçilmiş olan üç mimarlık fakültesi (Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) değerlendirilmiştir.

Kent ve Kent merkezi tanımlarının incelenmesi, kentlerin farklı kaynaklarda nasıl değerlendirildiğini anlamak, kentsel ihtiyaçların kaynağını irdelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite ve kampüs tanımları da yine aynı şekilde farklı açılardan üniversite ve kampüs öğelerine nasıl yaklaşıldığının anlaşılması amacı ile yapılmıştır. Tüm bu tanımlamalar, çalışmanın ilerleyen aşamalarında karşılaşıldığında net bir kavramsallaşma sağlayabilmek açısından ortaya konmuştur.

Kevin Lynch'in ortaya koyduğu kriterlerin tanımlanması, ilerleyen bölümlerde değerlendirmelerin hangi kriterler ışığında olacağının anlaşılması için yapılmıştır. Bu kapsamda "fiziksel imge ve bileşenleri" nin yanında "performans bileşenleri" de

tanımlanmıştır. Gerçekleştirilen tanımlamalardan sonra bu tanımlar ışığında belirlenmiş olan kriterlerin kentsel analizleri yapılmıştır. Her üç üniversite (Yıldız teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) için yapılan analiz çalışmaları sonucunda da tezin ortaya koyduğu fikirlerin gerek analiz çalışmaları gerekse de anket ve denek haritalandırması ile deteklendiği görülmüştür.

Yapılmış olan tüm araştırma, analiz ve anket çalışmalarının ortaya koyduğu sonuçlar şu şekildedir;

Kentler ve kentlerin merkezleri incelendiğinde tanımların ortak noktası bizi topluma ve toplumun yaşamsal ihtiyaçlarına ulaştırmaktadır. Kent tanımlarında toplum kavramı olduka sık kullanılan ve önem taşıyan bir kavramdır. Üniversite ve kampüs tanımlarına bakıldığında da toplumal hayatta eğitim öğesinin yansıdığı ve toplumu dönüştürme gücüne sahip bir yapılanma olarak okunmaktadır. Üniversite yapılarının kent içindeki konumlanışları da kent ve üniversite etkileşimini yönlendiren önemli bir nokta olarak görülebilmektedir. Üniversitelerin kentteki yerleşimleri kent için üniversite kampüsleri ve kent dışı üniversite kampüsleri olarak iki kola ayrılmıştır. Kent içi kampüslerin çevrelerini geliştirici ve dönüştürücü özelliği ön plana çıkarken, kent dışı kampüslerin kentten kopukluğu ve toplumla iletişiminin niteliği tartışmalı konulardan olmuştur.

Kent ve üniversitelerin ilişkisi tanımlar üzerinden araştırıldıktan sonra, 2014 yılında Arkitera Kampüste Projesi kapsamında yapılmış olan söyleşi çerçevesinde 50 adet üniversitesnin akademisyen ve yönetici kadrosunun beyanları tablolaştırılmıştır. Bu söyleşi süreçlerinde görülmektedir ki kent içinde ve kent dışında konumlanması farketmeksizin, mimarlık fakültelerinin eğitim süreçlerinde kent ile ilişkisinin yakın ve birbirini besleyen bir yolda ilerlemesi istenmektedir. Genel yaklaşımın kentten tecrübe edinme ve kentin deneyimlenmesini destekler yönde olduğu görülmektedir. Kent, mimarlık eğitimi için bir laboratuvar olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma da göstermektedir ki mimarlığın kentten edineceği deneyim ve bilgi birikimi mimarlık eğitimi için önemlidir. Kent içinde yer almak bir mimarlık fakültesi için avanta sağlamaktadır. Yapılmış çalışmaların da incelenmesinin sonrasında belirlenen kriterler ışığında üniversite incelemesi tamamlanmıştır. Bu incelemenin ilk aşaması olarak Lynch'in belirlediği kentsel algının araştırıldığı "fiziksel imge ve bileşenleri"

tanımlanmıştır. Yollar, sınırlar, bölgeler, odak noktaları ve işaret öğeleri kentsel bağlamda açıklanmıştır. Sonrasında "performans bileşenleri" ile kentsel performans değerlendirmesi amacı ile tanımlar yapılmıştır. Yapılan tanımların ortak noktası olarak kullanıcının algısının önemi görülmüştür. Yani kenti algılama noktasında sahip olunan konumun büyük önemi olduğu ve kullanıcının kent algısına etkisinin bulunduğu sonucuna varılabilmektedir. Çalışma içerisinde belirlenmiş olan kent içi mimarlık fakültelerinin bulundukları kentsel konumlar incelenmeden önce kuruluşları, tarihçeleri, yapısal geçmişleri irdelenmiştir. Seçilmiş olan yapıların bulundukları kent parçaları ile geliştirdikleri iletişim ve dönüşüm ilişkisinin anlaşılması açısından bu veriler önem taşımaktadır. Yapılan tanımlamaların yol göstericiliğinde, belirlenmiş üç kent içi mimarlık fakültesinin (Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) fiziksel imge ve bileşenlerine göre analizi yapılmıştır. Bu analizi destekleyici nitelikte olan ve konuya farklı bir açıdan bakmayı sağlayan performans bileşenlerine göre analiz de çalışmada yerini almıştır. Yapılan tüm bu analiz çalışmalarının sonucunda karşılaşılan durum göstermektedir ki, kent kendi içinde barındırdığı öğelerin tümüyle bir bütündür. Kent içinde yer alan mimarlık fakülteleri de bu kentsel bütünlüğün ortasında kent deneyimini yoğun bir şekilde yaşayabilme potansiyeline sahiptir. Mimarlık eğitiminin temel konularından bir olan kenti tecrübe ve eğitim alanı olarak kullanılmakta ve mimarlık eğitiminin nitelik ve zenginliğini arttıracak potansiyelini sergilemektedir. Kentin öğelerinden yol, sınır, bölgei odak ve işaret noktaları mimarlığın ihtiyaç duyduğu eğitimsel noktaları karşılama konusunda önemli değerlerdendir. Fiziksel imge ve bileşenlerinin tanımlanmasının ardından kenti performans bileşenlerine göre değerlendirme aşamasında geçilmiştir. Seçilen mimarlık fakültelerinin kent ile kurduğu bağın performansı bu kısımda irdelenmiştir. Görülen şu olmuştur ki; kent merkezinde yer almak kullanıcının o kent parçasından beklediği, ihtiyaç duyduğu kentsel gereklilikleri karşılayabilmektedir. Kent merkezinin çeşitli katmanları ve potansiyeli kullanıcıya kentsel deneyim konusunda özgürlük sağlamaktadır.

Yapılmış olan literatür araştırmalarının, söyleşi ve anket çalışmalarının, deneklerle yapılan haritalandırma ve kent imgesini yönlendiren kriterlerin analizlerinin sonucunda kentin mimarlık ve mimarlık eğitimi ile olan ilişkisinin sıkı bağı görülmüştür. Mimarlık

mesleğinin uygulama alanı kentlerdir. Kent okuması üzerinden mimarlık ile ilgili yeni deneyimler ve çıkarımlar elde edilebilmektedir. Bu sebeple kentsel aktörlerin mimarlık eğitimindeki yeri oldukça büyüktür. Mimarlık fakültelerinin kent merkezlerinden edinebilecekleri faydalar, yapılan analizler sonucunda görülmüştür. Kent merkezlerinde yer alan mimarlık fakülteleri hem kentin öğeleri ile iç içe bir gelişim yaşar hem de kenti geliştirme noktasında etkin bir rol üstlenir. Bu çıkarımların sonucunda kentlerin merkezlerinde önemli rollerden birisinin mimarlık fakültelerinde olduğu söylenebilmektedir. Kentsel gelişimin niteliğinin artması için ve mimarlık eğitiminin kentten daha yoğun şekilde faydalanabilmesi için mimarlık fakültelerinin kent merkezlerinde konumlanması yararlı olacaktır. Mimarlık fakülteleri kent merkezlerinden uzaklaşmanın aksine kentle daha yakın ilişkide olmalıdır. Kentlerin mimarlık ile kurabileceği yakın ilişki ve deneyim alanı ancak bu yolla mümkün olabilir.

KAYNAKLAR

[1] Çınar, E., (1998). Üniversite Kampüs Planlaması ve Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[2] Türk Dil Kurumu, Şehir, http://www.tdk.gov.tr/şehir, 31 Temmuz 2018.

[3] Gül, H., Taştan N. ve Kiriş H. M., (2008). Kentsel Büyüme Yönetimi ve Isparta'da Komşu (Mücavir) Alan Uygulamaları, Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler, F. N. Genç, A. Yılmaz ve H. Özgür (der.), Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara.

[4] Mumford, L., (1970). The Culture of Cities, A Harvest/HBJ Book, London.

[5] İsbir, E. ve Açma B., (2002). Kentleşme ve Çevre Sorunları, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, 5, Eskişehir.

[6] İsbir, E., (1991). Şehirleşme ve Meseleleri, Gazi Büro Yayınları, Ankara.

[7] Sencer, Y., (1979). Türkiye'de Kentleşme, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

[8] Sezal, İ., (1992). Şehirleşme, Ağaç Yayınları, İstanbul.

[9] Bal, H., (1999). Kent Sosyolojisi, Turhan Kitabevi, Ankara.

[10] Keleş, R., (2005). "Kent ve Kültür Üzerine",Mülkiye Dergisi, 29(246): 9-18.

[11] Hayta, Y., (2016). "Kent Kültürü Ve Değişen Kent Kavramı", Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2):166-167.

[12] Çevre Terimleri Sözlüğü, Kent, http://www.terimleri.com/cevre/, 28 Temmuz 2018.

[13] Eyüboğlu, İ. Z., (1998). Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Sosyal Yayınlar, İstanbul

[14] Irgatoğlu, A. N., (2011). Üniversite Kampüsleri Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

[15] Türk Dil Kurumu, Üniversite, http://www.tdk.gov.tr/üniversite, 31 Temmuz 2018.

[16] Arap, S. K., (2014). "Üniversite-Kent Etkileşiminden Beklentiler", Toplum ve Demokrasi Dergisi, 8(18) : 105-119.

[17] Sargın, S., (2006). Şehirleşme ve Üniversiteler, Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri, Fakülte Kitabevi Yayınları, İstanbul.

[18] Timur, T.**,** (2000). Toplumsal Değisim ve Üniversiteler, İmge Kitabevi, Ankara.

[19] Gürüz, K., Suhubi, E. A. M., Sengör, C., Türker, K. ve Yurtsever, E., (1994). "Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji", Türk Sanayicileri ve İş adamları Derneği (TÜSİAD), İstanbul.

[20] Türeyen, M. N., (2002). Yükseköğretim Kurumları-Yerleşkeler, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul.

[21] Yekrek, T., (1999). Üniversite Yerleşkeleri Yerleşim Sistemlerinin Fiziksel Planlamayla Olan İlişkisi ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[22] Korkut, G., (2011). Üniversite Yerleşkelerinin Kentsel Mekan Kurgularının Biçimlenmesinde Kentin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[23] Akengin, H. ve Kaykı, A., (2013). "Şehirleşme Üniversite İlişkisine Bir Örnek: Gazimağusa", Marmara Coğrafya Dergisi, 8: 501-525.

[24] Aydemir, I., (1975). Üniversite Planlaması ve Mimarisi, Yeterlilik Çalışması, YTÜ, İstanbul.

[25] Görkemli, H. N., (2011). Üniversiteler ve Kent Ekonomisi, Selçuk Üniversitesi Örneği, Konya, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.

[26] Çağlayandereli, M. ve Güleş H., (2013). **"**Üniversite Kenti Markasının Sosyolojik Analizi", KBAM 4. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı Sempozyumu Bildiri Kitabı, 8-30 Kasım 2013, Mersin, 727-745.

[27] Erkman, U., (1990). Büyüme ve Gelişme Sorunları Açısından Üniversite Kampüslerinde Planlama ve Tasarım Sorunları, İTÜ Yayınları, İstanbul.

[28] Öztürk, N., (2009). Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[29] Hanford, S. A., (1966). Langenscheidt Latin Dictionary, Langenscheidt, UK.

[30] Sönmezler, K., (1995). Üniversiteler, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[31] Işık, Ş., (2008). "Türkiye'de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(3):159-181.

[32] Sürmeli, F., (2008). Anadolu Üniversitesinin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara.

[33] Bektaş, C., (2013). Yaşanası Kent 2012, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

[34] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/770/, 30 Eylül 2018.

[35] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Trakya Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/768/, 30 Eylül 2018.

[36] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Kocaeli Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/765/, 30 Eylül 2018.

[37] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, İstanbul Teknik Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/762/, 30 Eylül 2018.

[38] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Gazi Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/758/, 30 Eylül 2018.

[39] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Kadir Has Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/744/, 30 Eylül 2018.

[40] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/737/, 30 Eylül 2018.

[41] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Ted Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/753/, 30 Eylül 2018.

[42] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Haliç Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/729/, 30 Eylül 2018.

[43] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/726/, 30 Eylül 2018.

[44] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Anadolu Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/725/, 30 Eylül 2018.

[45] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Mardin Artuklu Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/776/, 30 Eylül 2018.

[46] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Mersin Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/773/, 30 Eylül 2018.

[47] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, MEF Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/772/, 30 Eylül 2018.

[48] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, KTO Karatay Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/771/, 30 Eylül 2018.

[49] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Yaşar Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/769/, 30 Eylül 2018.

[50] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Trabzon Avrasya Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/767/, 30 Eylül 2018.

[51] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, İstanbul Kültür Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/766/, 30 Eylül 2018.

[52] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/764/, 30 Eylül 2018.

[53] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, İzmir Ekonomi Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/759/, 30 Eylül 2018.

[54] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Yeditepe Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/751/, 30 Eylül 2018.

[55] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Özyeğin Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/745/, 30 Eylül 2018.

[56] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Maltepe Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/738/, 30 Eylül 2018.

[57] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, İzmir İleri teknoloji Enstitüsü, http://www.arkitera.com/soylesi/734/, 30 Eylül 2018.

[58] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Gelişim Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/732/, 30 Eylül 2018.

[59] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/761/, 30 Eylül 2018.

[60] Arkitera, Arkitera Kampüste Söyleşileri, Dicle Üniversitesi, http://www.arkitera.com/soylesi/757/, 30 Eylül 2018.

[61] Benevolo, L., (1995). Avrupa Tarihinde Kentler, N. Nirven (Çev.), Afa Yayınları, İstanbul.

[62] Lynch, K., (2010). Kent İmgesi, İ. Başaran (Çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

[63] Sağsöz, A. ve Al S., (2013). "Kent İçinde Bir Yapı, Yapı içinde Bir Kent", Sanat Tarihi Dergisi, 22(2): 91-109.

[64] Velioğlu, A., (1992). Tarihi Çevre İçinde Mimari Tasarım ve Süreci Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

[65] Appleyard, D., (1970). "Styles And Methods Of Structuring A City", Environment and Behavior, 2: 100-116.

[66] Kepes, G., (1966). Sign, İmage, Symbol, New York: G. Braziller, New York.

[67] Rapoport, A., (1982). The Meaning Of The Built Environment A Nonverbal Communication Approach, Sage Publications, Beverly Hills.

[68] Appleyard, D., (1973). Notes On Urban Perception And Knowledge. R. M. Dawns ve D. Stea (Ed.), Image and Environment, Chicago: Aldire Publishing Company, USA.

[69] Garling, T., Gary, W. ve Evans, G.W., (1991). Environment, Cognition and Action: The Need For Integration. Environment, Cognition and Action, Plenum Press, UK.

[70] O'Neill, M.J., (1991). "Effects Of Signage and Floor Plan Configuration On Wayfinding Accuracy", Environment and Behavior, 23: 553-574.

[71] Golledge, R.G. ve Stimson, R., (1997). Spatial Behaviour, The Guild Press, UK.

[72] Hart, R.A. ve Moore, G.T., (1971). "The Development of Spatial Cognition.", Image and Environment, 246-288.

[73] Dawns, M. ve Stea, D., (1973). "Cognitive Maps and Spatial Behavior Process and Products.", Image and environment, 327-340.

[74] Ocakçı, M., (2018). Sözlük'ten Kent İmgesi, https://kentstratejileri.com/tag/kent-imgesi/, 01 Eylül 2018.

[75] Sönmezler, K., (2003). Modern Mimarinin Kentsel Deney Alanı: Üniversite Tasarımı, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[76] Downs M. R. Ve Stea D., (1974). Kevin Lynch Mapping Method, Physical & Spatial Characteristic Of Environment, A Division of Transaction Publishers, London.

[77] Lynch K., (1981). Good City Form, The MIT Press, 151,Cambridge.

[78] Erzen J. N., (1976). "Eğitimin Estetik Süreç Olarak Yorumu Ve Mimarlık Eğitimi", Mimarlık Dergisi, 175-185.

[79] Yıldız Teknik Üniversitesi, Tarihçe, http://www.mim.yildiz.edu.tr/mim/1/Tarih%C3%A7e/16, 01 Eylül 2018.

[80] Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Tarihçesi, http://www.mmr.yildiz.edu.tr/mmr/1/Tarih%C3%A7e/16, 01 Eylül 2018.

[81] Yıldız Katılımı, Yıldız Kampüsü, http://yildiz-teknik.blogspot.com/p/tarihi-binalarmz.html, 01 Eylül 2018.

[82] İstanbul Teknik Üniversitesi, Tarihçe, http://mim.itu.edu.tr/genel-bilgi/, 01 Eylül 2018.

[83] İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Taşkışla Tarihi, http://mim.itu.edu.tr/tarih-ve-kultur-2/, 01 Eylül 2018.

[84] Taşkışla Tarihçesi, http://taskisla.org/?page_id=3, 01 Eylül 2018.

[85] Taşkılşa Kat Planı, https://www.researchgate.net/figure/Ground-floor-plan-Taskisla-ITU_fig1_237671909, 01 Eylül 2018.

[86] İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Görünüşü, http://mim.itu.edu.tr/taskisla-logo-black/, 01 Eylül 2018.

[87] Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Tarihçesi, http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=385, 01 Eylül 2018.

[88] Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tarihçe, http://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/tarihce/123/Page.aspx, 01.09.2018.

[89] Eldem S. H. ve Handan M. A., (1954). "Güzel Sanatlar Akademisi", Arkitekt, 1(2):5-17.

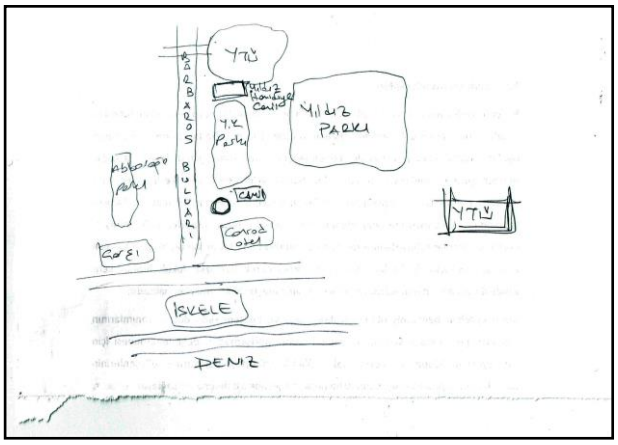
[90] Aysel, N.R., (2014). "Hafıza, Tarih ve İnşa", Betonart, 40: 20-25.

EK-A

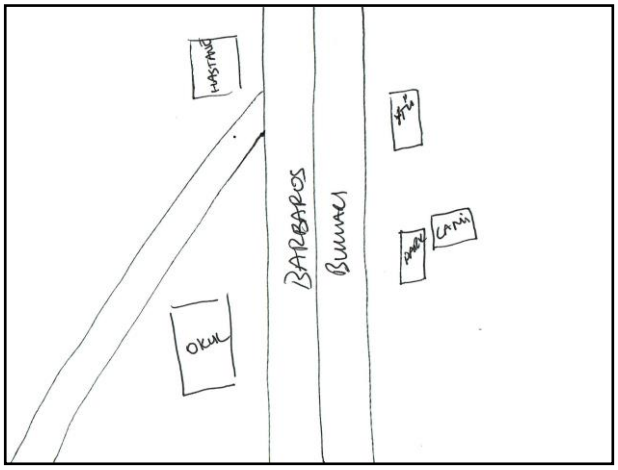
DENEK HARİTALARI

Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kentsel imge analizinde bu üç mimarlık fakültesinden mezun olmuş 10 mimar ile yapılan görüşmeler sonucunda kentsel algı haritaları elde edilmiştir. Her bir denek tarafından YTÜ-İTÜ-MSGSÜ için zihinlerinde oluşturdukları, daha önceki deneyimlerine dayanan kentsel imge haritaları çizilmiştir. Her bir bireyin, bireysel tecrübeleri ve algılarına bağlı olan bu haritalar yardımıyla kent içinde konumlanmanın mekânsal algıya olan etkisinin anlaşılması amaçlanmıştır. Bu haritalarda kriter olarak Lynch'in oluşturduğu kriterlerler referans alınmıştır. Bu haritalardan seçilen 10 deneğin haritalamaları aşağıda sıralanmıştır.

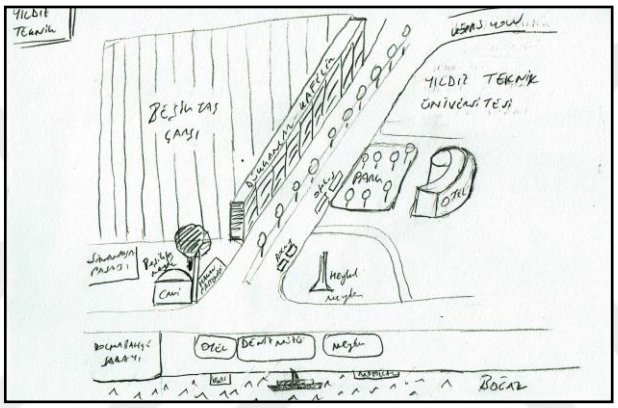
A.1 Yıldız Teknik Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları

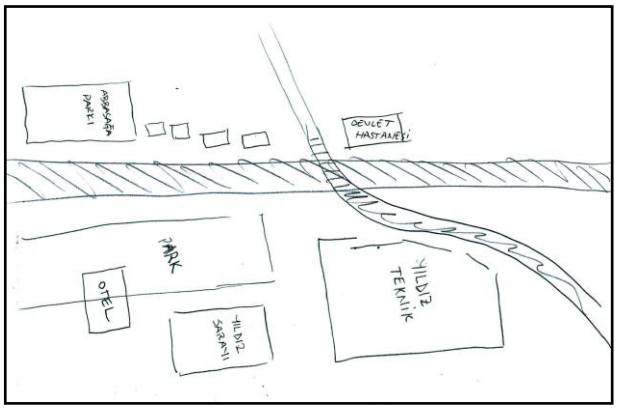
Şekil A.1 Denek haritası a (YTÜ)

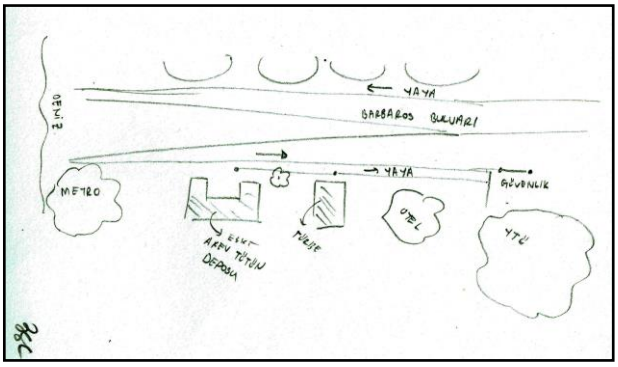
Şekil A.2 Denek haritası b (YTÜ)

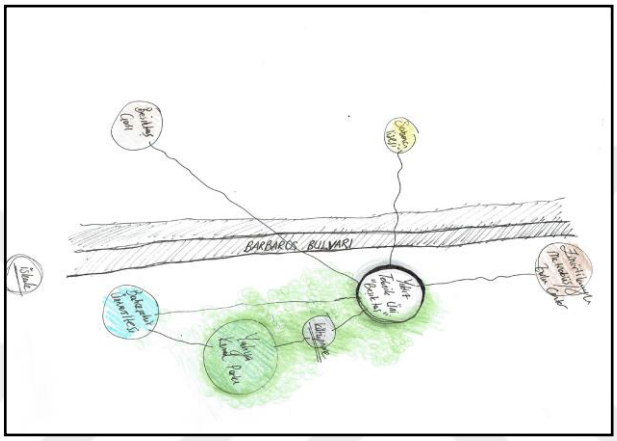
Şekil A.3 Denek haritası c (YTÜ)

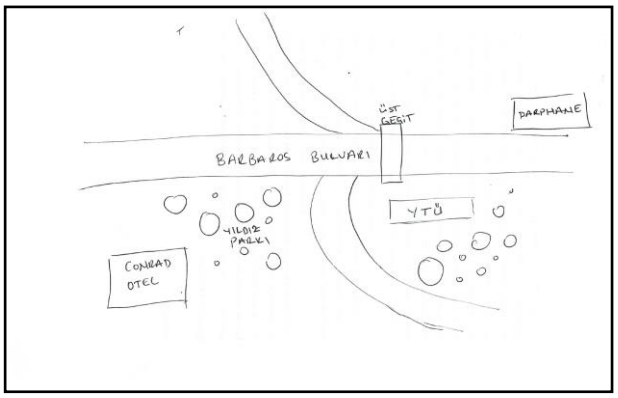
Şekil A.4 Denek haritası d (YTÜ)

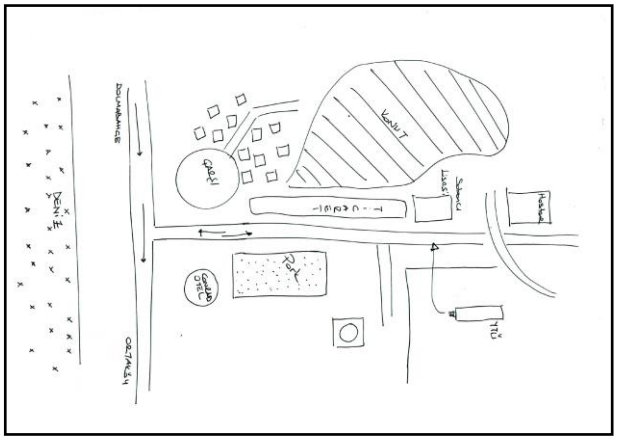
Şekil A.5 Denek haritası e (YTÜ)

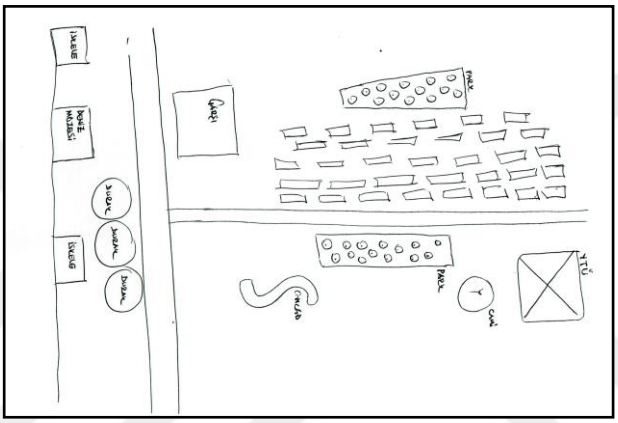
Şekil A.6 Denek haritası f (YTÜ)

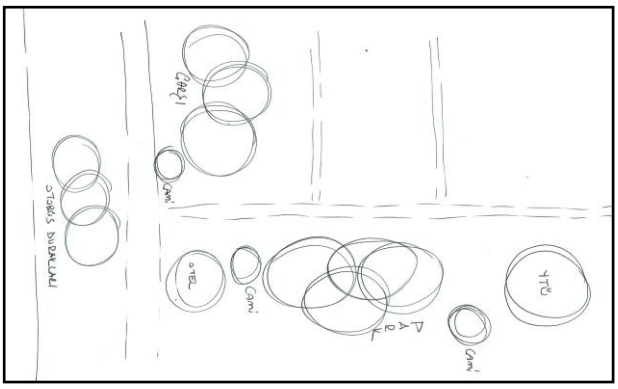
Şekil A.7 Denek haritası g (YTÜ)

Şekil A.8 Denek haritası h (YTÜ)

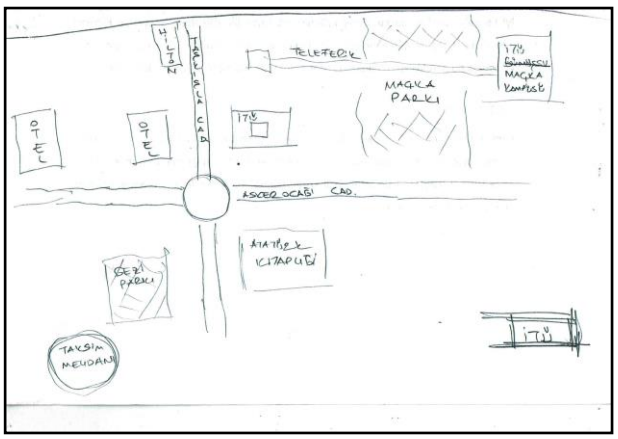

Şekil A.9 Denek haritası i (YTÜ)

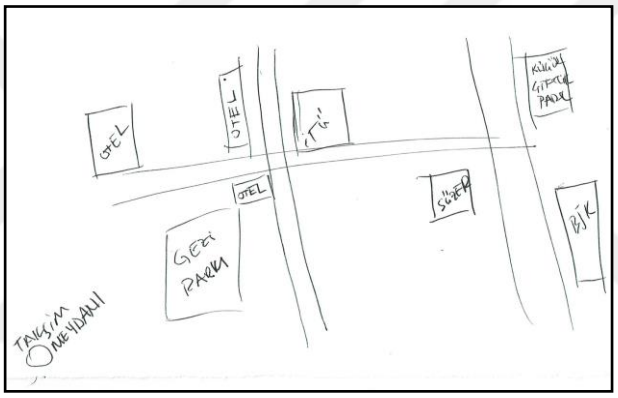

Şekil A.10 Denek haritası j (YTÜ)

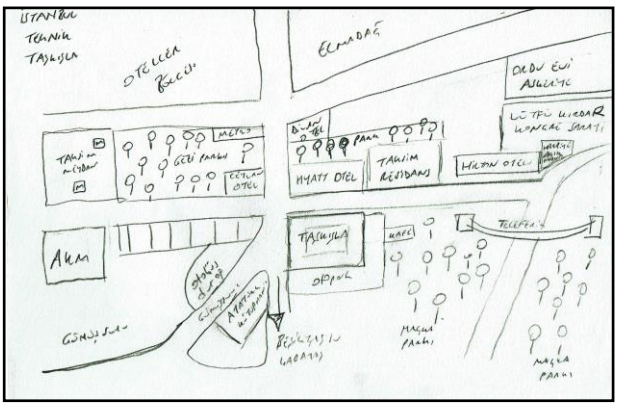
A.2 İstanbul Teknik Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları

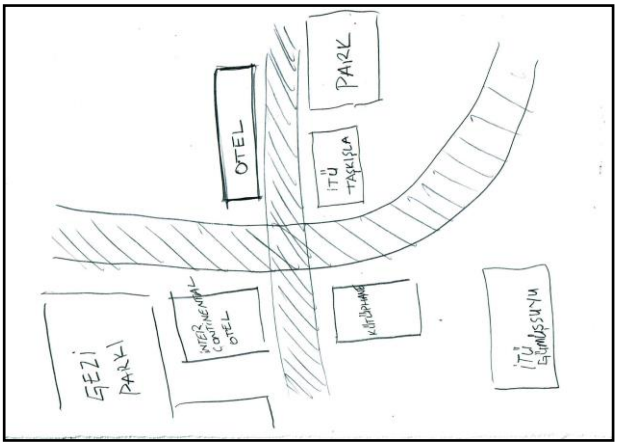
Şekil A.11 Denek haritası a (İTÜ)

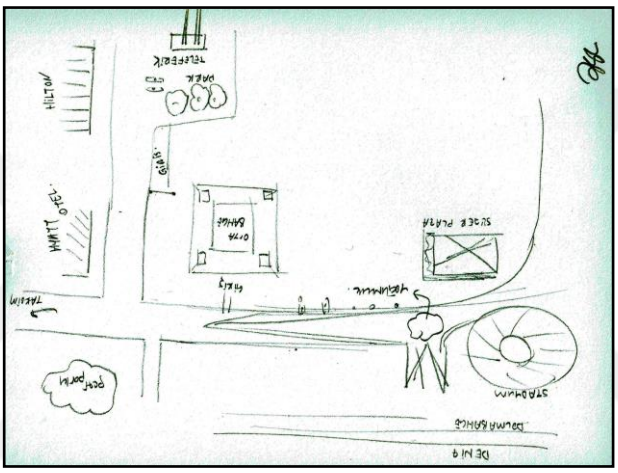
Şekil A.12 Denek haritası b (İTÜ)

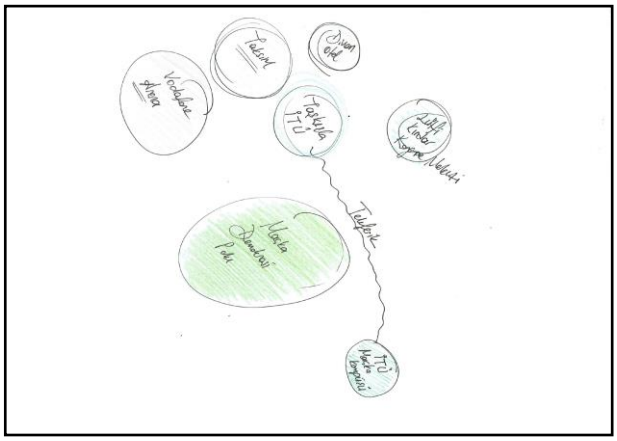
Şekil A.13 Denek haritası c (İTÜ)

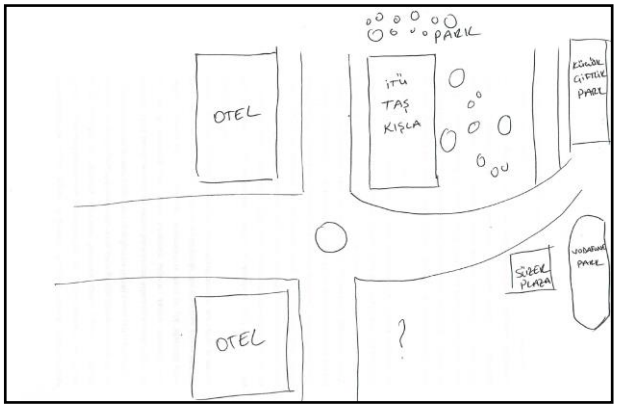
Şekil A.14 Denek haritası d (İTÜ)

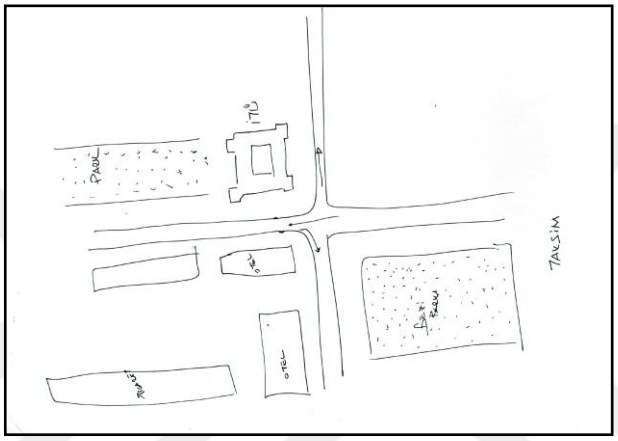
Şekil A.15 Denek haritası e (İTÜ)

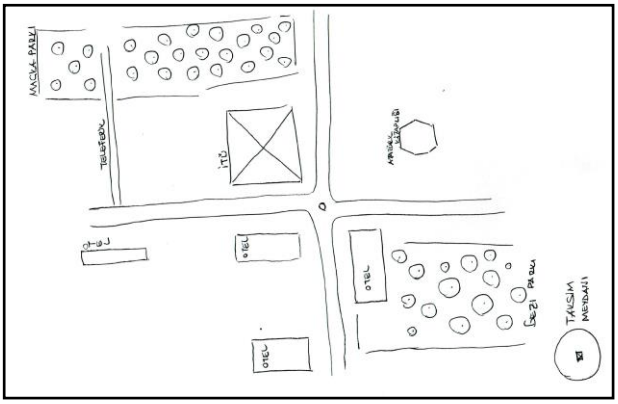
Şekil A.16 Denek haritası f (İTÜ)

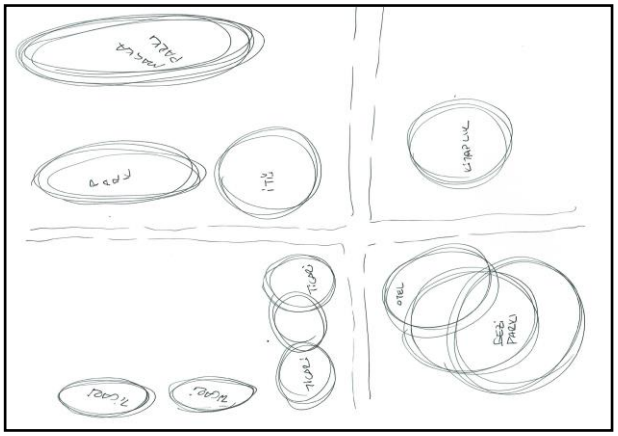
Şekil A.17 Denek haritası g (İTÜ)

Şekil A.18 Denek haritası h (İTÜ)

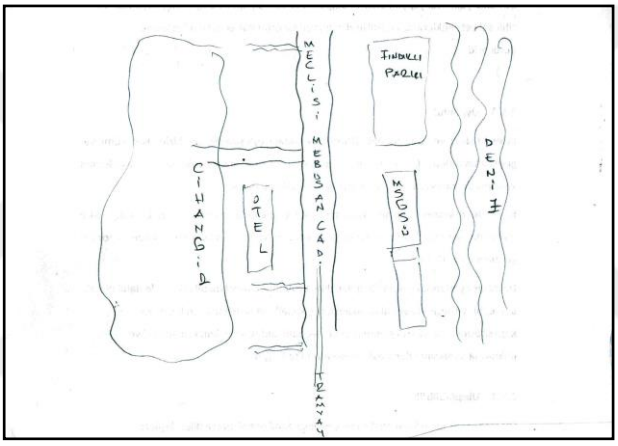

Şekil A.19 Denek haritası i (İTÜ)

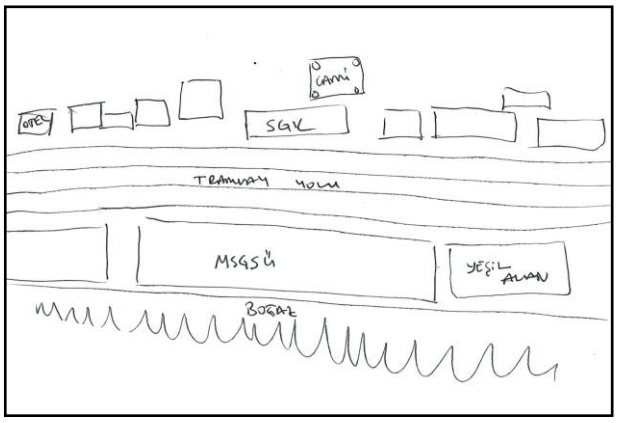

Şekil A.20 Denek haritası j (İTÜ)

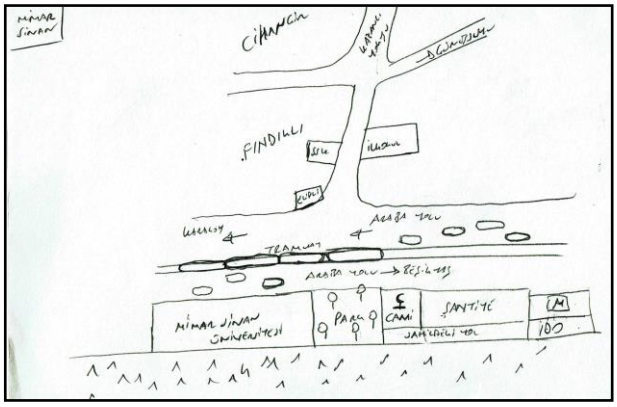
A.3 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel İmge Haritaları

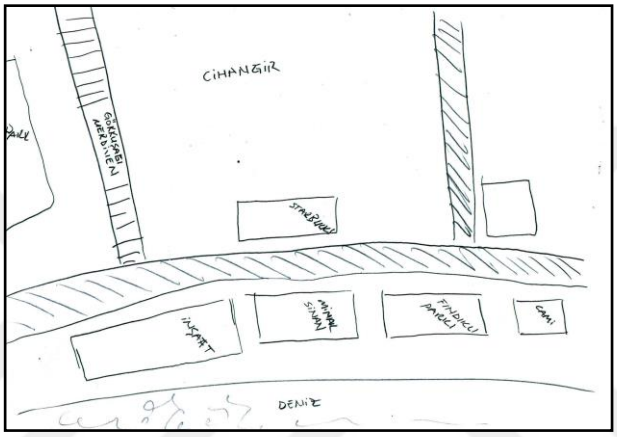
Şekil A.21 Denek haritası a (MSGSÜ)

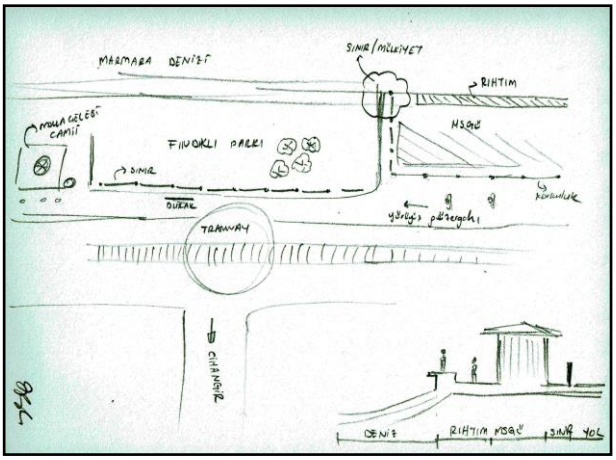
Şekil A.22 Denek haritası b (MSGSÜ)

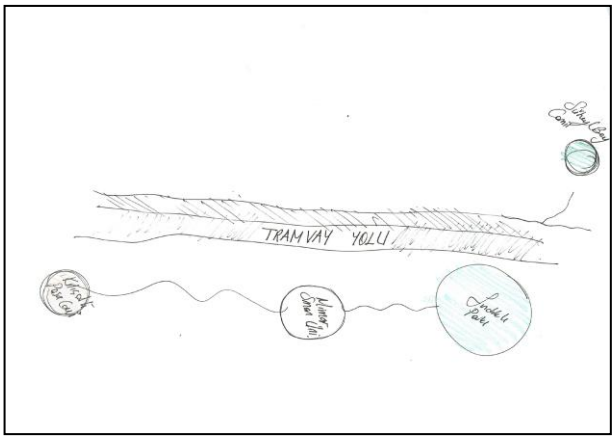
Şekil A.23 Denek haritası c (MSGSÜ)

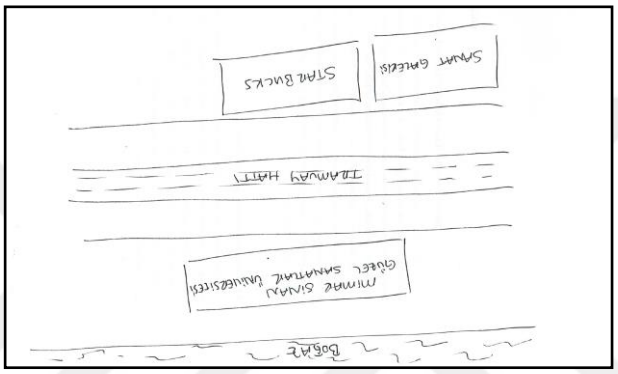
Şekil A.24 Denek haritası d (MSGSÜ)

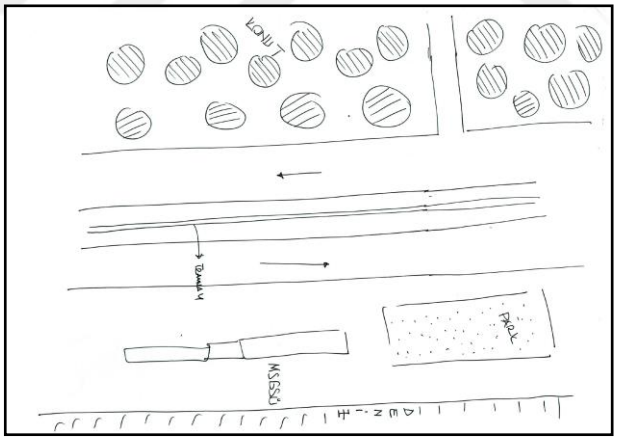
Şekil A.25 Denek haritası e (MSGSÜ)

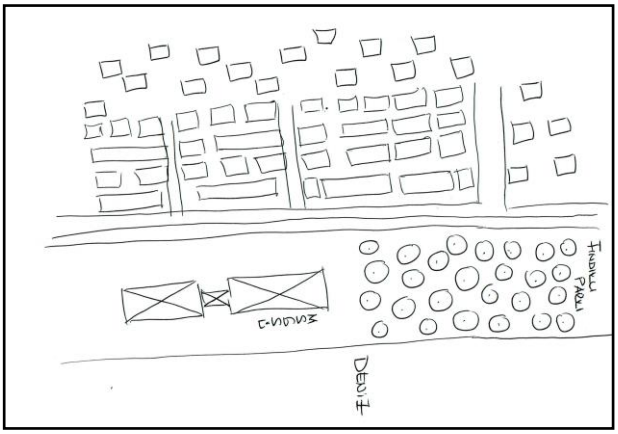
Şekil A.26 Denek haritası f (MSGSÜ)

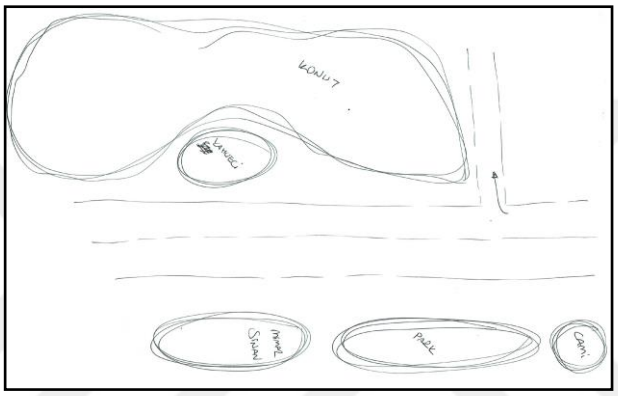
Şekil A.27 Denek haritası g (MSGSÜ)

Şekil A.28 Denek haritası h (MSGSÜ)

Şekil A.29 Denek haritası i (MSGSÜ)

Şekil A.30 Denek haritası j (MSGSÜ)

EK-B

KENT VE MİMARLIK FAKÜLTELERİ İLİŞKİ TABLOLARI

Söyleşi projesi kapsamında 50 adet mimarlık fakültesi yönetici-eğitimcileri ile yapılmış görüşmeler incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilmiş verilerle kent içi ve kent dışı ayrımı yapılarak tablolar oluşturulmuştur.

Çizelge B.1 Kent içi mimarlık fakülteleri ve kent ilişkisi

ÜNİVERSİTE ADI	*DEVLET ÜNİ.*	*ÖZEL ÜNİ.*	*KENT İÇİ*	*NOTLAR*	AKADE-MİSYEN ÜNVANI VE ADI
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ (ANKARA)		+	+	*-"Mimarlık kentte yapılır. Mimarlığın ortamı kenttir."* *-Mimarlığı öğrenmenin yalnızca metin üzerinden değil nesneler üzerinden sağlanması savunuluyor.*	Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Tayyibe Nur Çağlar
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (EDİRNE)	+		+	*-Kent ve mimarlık arasında sıkı bir bağ kurulmuştur.* *-"Tarihten almak ve geleceğe vermek bu bir anlamda mimarlık fakültesinin bir misyonu olmalı."* *-"Şehrin uzağında olduğunuzda bir kopukluk oluyor. Yani şehirdeki dinamizmi, olup biteni göremiyorsunuz. Öğrenci sürekli olarak gözlemler yapabiliyor."*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Burcu Özgüven

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ (KOCAELİ)	+		+	*-Şehri tanımak önemlidir.* *-Kent üzerine fikir ve proje üretiliyor.* *-Kurumlarla ortak çalışmalar yapılıyor.* *-Kente dair sorumluluk alınması gerekiyor.*	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nevnihal Erdoğan
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)	+		+	*-Kentle yakın ilişki, bizzat yerinde çalışma imkânına sahip.* *-Belediyelerle, STK'lar ile ortak proje üretiliyor.* *-"Mekân ve eğitim ilişkisi çok doğrudan bir ilişki"* *-Kenti laboratuvar olarak kullanma imkânı var.*	Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Saitali Köknar
GAZİ ÜNİVERSİTESİ (ANKARA)	+		+	*-Deneysel kent alanlarına yakın olmanın avantajı var.* *-Kenti tanıma, anlama imkânı mevcut.* *-Kent içinde karşılaşılan mekânlar ile ilgili proje üretiliyor.*	Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Zeynep Uludağ
TOROS ÜNİVERSİTESİ (MERSİN)		+	+	*-"Eğitim kentten kopuk ele alınamaz. Çünkü mimarlık eğitiminde veri çevreden toplanır. Tasarımcı çevreden sonsuz şekilde ve yolla etkilenir. "* *-Üniversite olarak kente ilişkin ve kentlinin sorunlarının farkına varmış araştırıcılarla çalışılabilecek proje konuları seçilmesine özen gösterilmektedir.*	Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Faruk Yalçın Uğurlu
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (KAYSERİ)	+		+	*-Mimarlık fakültesinin kentle sıkı bir illişki kurmasına özen gösteriliyor.* *-"Tarihi çevrede hava iyi olduğu müddetçe dışarıda, sokakta yapıyorum dersimi. Dokunsun, hissetsin, görsün, halkı görsün, yaşam biçimini görsün."*	Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Gonca Büyükmıhçı

ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ (KAYSERİ)	+		+	*-Kayseri'nin kent kültürü, çevresinin mekânsal ve kültürel değerleri üniversite tarafından önemseniyor.* *-"Hem öğrencilerimize hem üniversitemize hem de kente farklı eksenlerde mimarlığı sürekli anlatmaya çalışıyoruz ya da onu günlük hayata sokmaya çalışıyoruz. "*	Mimarlık Bölümü Başkanı Doç. Dr. Burak Asıliskender
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Mimarlık; kenti bir laboratuvar, araştırma konusu ve müdahale alanı olarak görür."* *-"Mimarlık, kent bağlamından ayrı olması düşünülemez bir pratiktir."* *-Okul konumu sayesinden kentten beslenebilmektedir.*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Zuhal Ulusoy
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)	+		+	*-"Kentin doğal yapısı mimarlık eğitimini çok etkiliyor. Mimarlığın kentin içerisinde olması gerektiğini düşünüyoruz."* *-"Akademisyenlerimizin güncel kent araştırmalarını mümkün olduğunca eğitimimize yansıtmaya çalışıyoruz."* *-Kentteki konum sebebiyle katkı sağlama imkânı oldukça yüksek.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Prof. Dr. Sema Ergönül
TED ÜNİVERSİTESİ (ANKARA)		+	+	*-"TED Üniversitesi olarak şöyle bir avantajımız var ki şehrin merkezinde konumlanıyoruz."* *-Şehirden bilgi almak ve şehre katkı sağlamak için ileriye dönük projeler yürütülmektedir.*	Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Berin Gür
HALİÇ ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Üniversitenin kentlere göre konumu, yani kentin içinde ya da dışında oluşu eğitim açısından önemli. Kent üniversitesi olması çok boyutlu bir üniversite olmayı ve kent-üniversite ilişkisini beraberinde getiriyor."*	Mimarlık Fakültesi Öğr.Gör. Yrd. Doç. Dr. Jülide Edirne

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"İstanbul başlı başına her şeyiyle mimarlık eğitimi için biçilmiş bir şehir. Tarihiyle, tarihin çeşitli dönemleriyle adeta bir mimarlık laboratuvarı."*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İbrahim Numan
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ (ESKİŞEHİR)	+		+	*-"Mimarlık, tarih boyunca kentleri inşa eden bir disiplin olmuştur. Kentler de mimarlığın oluşumu ve değişimi için en önemli bağlam ve ilham kaynağıdır."* *-Kent sosyal, kültürel, fiziksel ve ekonomik katmanlarıyla en önemli tasarım sorun alanı olarak değerlendirmelidir.* *-Kent içi mimarlık fakülteleri kentin imkânlarından cömertçe faydalanabilirler.* *-Kent, mimarlık eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Prof.Dr. Nuray Özaslan
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ (BALIKESİR)	+		+	*-Balıkesir kentinin mimarlık eğitimine katkısı tartışılmaktadır. Kentin eğitime katkısının nasıl artacağı üzerine düşünülmektedir.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Elemanları

Çizelge B.2 Kent dışı mimarlık fakülteleri ve kent ilişkisi

ÜNİVERSİTE ADI	*DEVLET ÜNİ.*	*ÖZEL ÜNİ.*	*KENT DIŞI*	*NOTLAR*	AKADE-MİSYEN ÜNVANI VE ADI
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (MARDİN)	+		+	*-"Okul hafta sonları dahil 24 saat "herkese" açık."* *-Kampüse uzaklığın dezavantajını gidermek için diğer fakültelerin öğrencilerinin okula çekilmesi amaçlanıyor.* *-Mekânın eğitime çok belirgin bir katkısı olduğu belirtiliyor.*	Mimarlık Bölümü Başkanı Yrd. Doç. Dr Tayfun Gürkaş
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	+		+	*-Kentle bire bir ilişki içerisinde, kenti anlamaya*	Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

(MERSİN)				*yardımcı olacak proje çalışmaları yapılıyor.* *-Kentte pratik yapan mimarlarla ilişki halinde bir stüdyo çalışması götürülüyor.*	Yrd. Doç. Dr. Oya Saf
MEF ÜNİVERSİTESİ *(İSTANBUL)*		+	+	*-Mimarlık eğitiminin içinde kentle ilişki kurmayı önemseyen bir anlayış mevcut.* *-"Birçok ölçekte hem kenti keşfetme, tanıma, oradan esinlenme olabilir."* *-Kent, mimarlığın gerçekleştirildiği en önemli platform olarak değerlendiriliyor.* *-"Mimarlık üretiminin sadece tek bir beklentisi şahane bir yapı yapmak değil de bir dokuya katkıda bulunmak."* *-"Yüksek lisans programımızla kente ve kentlilere katkıda bulunan, katkıda bulunmayı amaçlayan projeler yapmayı düşünüyoruz."*	Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Arda İnceoğlu
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ *(KONYA)*		+	+	*-Kentin mimarlık eğitimine katkısı, tarihten gelen çok ciddi bir mimari birikime sahip olmasıdır.* *-Sanayi-Mimarlık işbirliği için çaba harcanıyor.* *-Proje derslerinde kent dokusuyla ilişkilenme konusu önemseniyor.*	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Tereci
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ *(İZMİR)*		+	+	*-"İzmir mimarlık için tam bir laboratuvar."*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sevil Sarıyıldız
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ *(TRABZON)*		+	+	*-"Trabzon'la canlı bir ilişkimiz var."* *-Proje konuları Trabzon kentinden seçilmekte ve kentin tanınması amaçlanmaktadır.*	Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kandil

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"İstanbul kent olarak eğitici öğeleri olan bir kent."* *-"Mimarlık tarihi örneklerinin yanı sıra devamlı göç alan ve kontrolsüzce büyüyen bir şehir olarak olumlu olumsuz birçok örneği de görebilmek İstanbul'da mümkün."* *-"Hem tarihi açıdan hem coğrafi açıdan çok farklı özellikleri olması nedeniyle İstanbul'da eğitim önemli."* *-İstanbul, öğrencilere her açıdan örnek gösterilebilecek bir kent olarak kullanılıyor.* *-Proje konusu verirken öğrencilerin aktiviteler, sergiler, müzeler, filmler gibi kentin zenginliklerinden faydalanmaları amaçlanıyor.*	Mimarlık Bölümü Başkanı Prof.Dr. Neslihan Dostoğlu Ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Mehmet Şener Küçükdoğu
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (TRABZON)	+		+	*-Kentin sosyal kültürel yaşamına katkı sağlanması önemseniyor.* *-Kentin ekonomisine katkı sağlanıyor.*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yalçın Yaşar
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Özellikle büyük kentlerde bir mimarlık fakültesinin bulunması kente önemli şeyler kazandırıyor. Aynı zamanda kentteki mevcut yapı da aslında mimarlık bölümleri için önemli bir deney alanı oluşturuyor."*	İç Mimarlık Bölümü Başkanı Doç. Dr. Serhat Yenice
İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ (İZMİR)		+	+	*-"Kente en yakın ulaşımı olan üniversitelerden biriyiz. Dolayısıyla hem biz çalışanlara, hem üniversitedeki hocalara, hem de öğrencilere çok büyük bir avantajı var. Yani mimarlık eğitiminin kente dokunması gerekiyor. Öğrenci buradan çıkınca şurada bir sinemaya gidecek, kırtasiyeden alışverişini yapabilecek vs. Yani o erişim çok önemli. "* *-Ders içerikleri açısından da*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ender Yazgan Bulgun Ve Mimarlık Bölümü Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Sıdıka Bahar Durmaz

				kent ile yakın bağ kurulması amaçlanıyor ve bu amaç doğrultusunda ders içerikleri üretiliyor.	
DİCLE ÜNİVERSİTESİ (DİYARBAKIR)	+		+	*-"Diyarbakır bir açık hava müzesi görünümündedir, kültürel ve tarihi açıdan oldukça gelişmiş bir şehir. Dolayısıyla böyle bir açık hava müzesi görünümündeki şehrin mimarlıkla ilişkisinin, üniversiteyle ilişkisinin doğru kurulması gerekmektedir."* *-Proje alanlarını kentin merkezinden seçerek öğrencilerin gözlem yaparak algılarını geliştirmek amaçlanmaktadır.* *-"Üniversiteyi, üniversiteden ziyade mimarlığın kent ve yaşayan halkla iletişimini, iş birliğini kurmaya çalışıyoruz."*	Mimarlık Bölümü Başkanı Doç. Dr. Mine Baran
YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Tarihle mimarlık iç içe. Kültür kavramı, mimarlıktan türeme bir kavram. Dolayısıyla mimarlığın bu tür kentlerde olması, hele ki İstanbul gibi kentlerde yapılması tabii ki çok önemli."* *-Öğrencinin kent ile olan iletişimini güçlendirmek ve kenti tanıtmak için kent gezileri yapılmaktadır.*	Mimarlık Bölüm Başkanı Doç. Dr. Fikret Evci
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Bizim gibi vakıf okullarının, biraz çeperde yer aldığını biliyoruz. Bu bir zorluk yaratıyor."* *-"Öğrenciye devamlı "şehirde şunu git gör" diye ödevler vermekte zorlanıyoruz."* *-Şehrin tanınması için özel olarak yapılan bir ders mevcut.* *-Şehre gezi düzenleniyor.* *-İstanbul eğitim ortamı, eğitim materyali olarak*	Mimarlık Bölüm Başkanı Prof.Dr. Ayşe Zekiye Abalı

				kullanılıyor.	
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (VAN)	+		+	*-"Mimarlık sonuçta sınıfta yapılan sabit bir eylem değil."* *-Kentin ve kent tarihinin, yerel mimarinin, mimarlık eğitimine katkıları olduğu belirtilmiştir.*	Mimarlık Bölümü Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sedat Bekiroğlu
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (KONYA)	+		+	*-"Konya, mimarlık fakültesi olmazsa ıssızlaşacak bir kent diye düşünüyorum."* *-"Kentle aslında daha kucaklaşan bir yapıya kavuşmanın derdindeyiz."*	Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Havva Alkan Bala
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (SİVAS)	+		+	*-"Mimarlık Fakültesi içerisindeki bölümlerin şehir ve fakülte arasındaki bir entegrasyonla özellikle kentsel problemlerde söz sahibi olması gerekir."*	Mimarlık Bölümü Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Uğur Tuztaşı
ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-Mimarlık eğitimi ve pratiği yerle ilişkili olarak ele alınmaktadır.* *-"Mimarlık okulu kentin sosyal-kültürel ve ekonomik olanaklarını kullandığı gibi kentte mimarlık okulunun öğrenci ve öğretim üyeleri ile etkileşim halindedir."*	Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Orhan Hacıhasanoğlu
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Kent mimari bir ekoldür."* *-Kent içindeki mimari örneklerin eğitim sürecinde deneyimlenmesi önemsenmektedir.*	Mimarlık Bölümü Başkan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Reşat Geçit
OKAN ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Mimarlık kentsel bir meslek"* *-"Mimarın yetişmesi için kent görgüsü önemlidir."* *-Mimarlık görgüsünü elde etmek için kentten faydalanılmalı fikri hakimdir.*	Mimarlık Fakültesi Öğr Üyesi Prof.Dr. Harun Batırbaygil
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ (SAMSUN)	+		+	*-"Daima öğrencileri önce kenti anlayarak çalıştırmaya teşvik ediyoruz, yani içinde bulundukları kentten ve kentliden daima bir şeyler*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Derya Oktay

				alarak, proje konularını verirken daima onlara yararlı olacak, kente katkıda bulunacak projeleri seçiyoruz."	
NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ (KAYSERİ)		+	+	*-"Bizim eğitimimizde kentin çok büyük bir önemi var."* *-"Kentte olmanın dinamizmin içinde olmakla ilgili getirdiği avantajları var. Ben isterdim ki kampüsümüz kente daha yakın olup biraz daha düşünülmüş mekansal kurgu içerisinde olsun."*	Mimarlık Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Yeşim Alemdar
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (SAKARYA)	+		+	*-Eğitimde, çevresel ve tarihi duyarlılığı, ayrıca içinde yaşanılan kentlerin sorunlarına ve potansiyellerine ilişkin bir kültürel farkındalığı yaratmaya yönelik çaba sarf edilmektedir.*	Mimarlık Bölüm Başkanı Doç.Dr. Tahsin Turgay
BOZOK ÜNİVERSİTESİ (YOZGAT)	+		+	*-"Biz de yere göre mimarlık konusunda çok duyarlıyız ve öğrencilere genellikle bütün proje konularını Yozgat'tan veriyoruz."* *-"Mimarlık ortamının mutlaka sanatla bağdaşık bir çevrede olmasında fayda var."*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Prof. Dr. Güzin Demirkan Türel
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Bizim şöyle bir dezavantajımız var. Kentten uzak bir yerleşkedeyiz."* *-"Verdiğimiz ödevlerle, yaptığımız ziyaretlerle hem de kent parçalarını çalıştırarak kentle mutlaka ilişki kuruyoruz."* *-Mimarlığın kentle ilişkisi olması gerektiği düşünülüyor. Buna yönelik proje alanları belirleniyor. (şişli/karaköy…vb…)* *-Müze, sergi, tasarım faaliyetleri ziyaretleri teşvik ediliyor.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Yrd. Doç.Dr. Demet Mutman

KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-Eğitimde kentsel alanın deneyimlenmesi amacıyla ödev ve proje konuları kentten seçiliyor.* *-"Mimarlık eğitimi ve bu eğitimin gerçekleştiği mekan arasında doğrudan doğruya bir ilişki olduğunu düşünüyorum."*	Mimarlık Bölümü Başkanı Yrd. Doç. Dr. Derya Yorgancıoğlu
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ (İZMİR)	+		+	*-"Mimarlık Bölümü olarak İzmir'den uzak olmanın sıkıntısını yaşıyoruz."* *-"Hocalarımız kent içinde proje konuları verdiğinde bölgenin analizini yapmak için bütün günü orada geçiriyorlar."*	Mimarlık Bölüm Başkanı Yardımcısı Prof. Dr. Koray Korkmaz
SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-Proje konusu olarak kent içinde bir alan belirlenerek öğrencilerin kenti tanımaları amaçlanıyor.*	Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mehmet Oktay Cansun
GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Kentle mimarlık eğitiminde en büyük sakınca üniversite kampüslerinin kent dışında olması."* *-"Mimarlık öğrencilerinin kentle bir bütün teşkil etmesi lazım. Kent bizim laboratuvarımız, öğrencilerin onun içinde yoğrulması lazım ama ne kadar şehrin dışına çıkarsa o kadar kopuyorlar."*	Mimarlık Fakültesi Bölüm Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Kutlu Alemdar
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ (ISPARTA)	+		+	*-"Biz burada yaptığımız eğitimde, özellikle mimari proje derslerimizde Isparta'nın kent sorunlarıyla ilgili çalışmalar yaptırıyoruz öğrencilere."* *-"Dolayısıyla biz Isparta kentiyle iç içe bir eğitim sürdürüyoruz."*	Mimarlık Bölümü Başkanı Prof. Dr. Neşe Dikmen
GEDİK ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Mekanlar, kentler çok etkiliyor mimarlık eğitimini."* *-Mimarlık eğitiminin alındığı kentin eğitimde büyük önem taşıdığı savunulmaktadır.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Prof.Dr. Nur Urfalıoğlu

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ (GAZİANTEP)	+		+	*-"Yaşadığınız kentin bir takım özellikleri, kültürel yapısı, mimari dokusu eğitiminizi çok önemli bir şekilde biçimlendiriyor."* *-"Bir takım şeyleri görerek, yaşayarak, o kent okumalarını yaparak eğitim kalitesini çok önemli ölçüde arttırabiliyorsunuz."*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Feyza Kuyucu
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ (İZMİR)	+		+	*-Mimarlık eğitimi kentin içinde yaşanması gereken bir süreç çünkü insan öncelikle görerek öğrenen bir varlık ve öğrencilerin yapılı çevreyi algılamaları, kavramaları önemli.*	Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Atilla Orbay
DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ (İSTANBUL)		+	+	*-"Bir mimari yapıyı anlamanın en iyi yolunun onu yerinde incelemek olduğu bilinir."* *-Kent-mimari ilişkisine bir dinamik bir olgu olarak yaklaşılmaktadır.*	Mimarlık Bölümü Öğr. Üyesi Doç.Dr. Eren Erdener
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ (ANKARA)		+	+	*-"Projelerimizde de genelde Ankara içinden konular seçiyoruz. Dolayısıyla projelerinde, çevreyle kent bilinci ile ilişki kuruyorlar."*	Mimarlık Fakültesi Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ayşe Zeynep Onur
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (NİĞDE)	+		+	*-Niğde kenti geçmiş ve geleceği birleştirme açısından önemli bir noktadadır.* *-Kent-üniversite işbirliğine önem verilmektedir.*	Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcıları Doç.Dr. Semiha Akçaözoğlu ve Yrd. Doç. M. Vehbi Gökçe

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Gamze Gülşen DURUR

Doğum Tarihi ve Yeri :13.08.1989 Konya / Selçuklu

Yabancı Dili :İngilizce

E-posta :aricangamze@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	**Alan**	**Okul/Üniversite**	**Mezuniyet Yılı**
Y. Lisans	Mimari Tasarım	Yıldız Teknik Üniversitesi	2018
Lisans	Mimarlık	Gazi Üniversitesi	2013
Lise	Matematik-Fen	Bileydi Anadolu Lisesi	2007

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	**Firma/Kurum**	**Görevi**
2017-Devam Ediyor	Keten Grup	Mimar
2015-2017	Hora Yapı ve Tasarım	Mimar
2013-2014	Hayalgücü Tasarım	Mimar

YAYINLARI

Bildiri

1. Durur, G.G. ve SAY Özer, Y., (2018). “Meslek Eğitimi Veren Kurumların Kentle İlişkisi Bağlamında Konumlarının Sorgulanması”, IVSS Uluslararası Mesleki Bilimler Sempozyumu, 26-29 Nisan 2018, Antalya.